МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА
Кафедра документознавства та інформаційної діяльності
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

«ІНФОРМАЦІЙНО-ДОКУМЕНТАЦІЙНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

29–30 листопада 2018 р.

Київ

2018

УДК 930.22

***Інформаційно-документаційна освіта: проблеми та перспективи*:** матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 29–30 лист. 2018 р. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2018. 108 с.

У збірнику представлені матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інформаційно-документаційна освіта: проблеми та перспективи» (Київ, 2018), організованої кафедрою документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій та кафедрою документознавства, інформаційної діяльності та українознавства Тернопільського національного економічного університету.

Публікації присвячені питанням сучасної інформаційно-документаційної освіти та шляхам розвитку галузі.

Збірник призначений для науковців, викладачів, аспірантів та студентів, а також для широкого кола читачів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Л.Н. Беркман, доктор технічних наук, професор (голова)
С.М. Петькун, кандидат філософських наук, доцент (заступник голови)
О.Є. Гомотюк, доктор історичних наук, професор
К.І.Климова, кандидат історичних наук, доцент
Л.Г. Стороженко, кандидат філологічних наук
О.М. Шеремета, кандидат історичних наук, доцент

Усі тексти подаються в авторському варіанті.
Опубліковані матеріали відбивають думку авторів,
яка не завжди відповідає точці зору Редакційної колегії.
Редакційна колегія не несе відповідальності за точність наведених цитувань.

Рекомендовано до друку
Вченою радою Навчально-наукового інституту менеджменту та підприємництва Державного університету телекомунікацій
(протокол № 13 від 14 грудня 2018 р.)

© Колектив авторів, 2018
© Державний університет телекомунікацій, 2018

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

«ІНФОРМАЦІЙНО-ДОКУМЕНТАЦІЙНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

29–30 листопада 2018 р.

Київ

2018

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

ТОЛУБКО Володимир Борисович	ректор Державного університету телекомунікацій, доктор технічних наук, професор, заслужений працівник освіти України
БЕРКМАН Любов Наумівна	проректор з науково-педагогічної роботи Державного університету телекомунікацій, доктор технічних наук, професор
ФЕДЮНІН Сергій Анатолійович	директор Навчально-наукового інституту та менеджменту та підприємництва Державного університету телекомунікацій, кандидат технічних наук
ОКСІЮК Олександр Глібович	завідувач кафедри кібербезпеки та захисту інформації Факультету інформаційних технологій Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор технічних наук, професор
ГОМОТЮК Оксана Євгенівна	завідувач кафедри документознавства, інформаційної діяльності та українознавства Тернопільського національного економічного університету, доктор історичних наук, професор
ПЕТЬКУН Світлана Михайлівна	завідувач кафедри документознавства та інформаційної діяльності Навчально-наукового інституту та менеджменту та підприємництва Державного університету телекомунікацій, кандидат філософських наук, доцент

ЗМІСТ

Варенко Володимир Михайлович
Аналітичні методи роботи з інформацією 5
Гардаш Ольга Богданівна
Специфіка спілкування у соціальних мережах 8
Гомотюк Оксана Євгенівна
Інформаційні війни та руйнування ментальності 10
Дубовик Наталія Анатоліївна
Комунікативістика як наукова субдисципліна 13
Качмала Вікторія Іванівна
Інформаційний потенціал картографічних документів 15
Кирилюк Наталія Андріївна
Інформаційно-комунікативна природа політичних відносин 18
Климова Катерина Іванівна
Інфокомунікації в міжкультурному середовищі та проблеми наукової термінології (до концепції нової редакції міжнародного архівного термінологічного словника) 20
Ліпінська Алла Володимирівна
Моделювання інформаційної діяльності студентів-документознавців 25
Мельничук Леся Володимирівна
Вимоги до служби документаційного забезпечення установи в сучасних умовах 29
Мукомела Ірина Богданівна
Р*озвиток електронного документознавства в Україні* 32
Орендарчук Галина Олексіївна
Філософські ідеї Григорія Сковороди в освітньо-педагогічному дискурсі сучасності 35
Петров Олексій Олександрович
Перспективи впровадження електронного документообігу в Україні 38
Петькун Світлана Михайлівна
Сучасна підготовка фахівців інформаційно-документаційної сфери 40
Пізнюк Леся Володимирівна
Щодо нормативності вживання і заміни «реферату» й «анотації» 42
Свердлик Зоряна Михайлівна
Стандарти надання інформаційно-документаційних послуг у системі професійної підготовки фахівців із документознавства та інформаційної діяльності 44
Сидоренко Тетяна Михайлівна
Сучасна документознавча термінологія: семантико-словотвірний аспект 46
Сібрук Анастасія Володимирівна
Номінація гривьна: історичний та семантичний аспекти 49
Стороженко Ліна Григорівна
Соціальні комунікації: концептуальні візії 53
Шеремета Оксана Михайлівна
Особливості соціокультури та соціальних комунікації 56

СЛОВО МОЛОДОГО НАУКОВЦЯ

Актисенко Ганна
Управління розвитком персоналу підприємства 58
Алісов Андрій
Особливості реалізації нової архітектури в мережах мобільного зв'язку 60
Бикова Альона
Сценарна база знань та алгоритм для вирішення конфліктних ситуацій у повітрянному просторі 62
Бондар Іван
Аналіз поширення технології wimax в Україні 66
Власюк Юлія
Процес управління творчим колективом 68
Герасименко Антон
Планування рідомереж з кодовим розділенням каналів 72
Дудченко Анастасія
До питання рганізації інноваційної діяльності на підприємстві 76
Заводюк Василь
Інноваційний менеджмент підприємництва 78
Зінченко Яна
Сучасна економічна термінологія: тенденції та розвиток 80
Кальник Марина
Формування та розвиток української «термінології бізнесу» 83
Ковтун Ірина
Електронна комунікація в сучасному суспільстві 85
Лахмоткін Артем
Огляд рекомендацій щодо практичного використання розподілу мережевих ресурсів в сучасних інфокомунікаційних мережах зв'язку 87
Лепеха Тетяна
Управління інноваційними проектами: теорія і практика 91
Лопатіна Анастасія
Мова і світогляд: особливості взаємозв'язку і взаємовпливу 93
Медведєва Марина
Теоретичні основи ефективності використання інноваційного потенціалу підприємства 95
Попенко Катерина
Формування системи показників організаційно-екомічного механізму підвищення ефективності інноваційної діяльності 97
Пуртова Валентина
Соціально-психологічні якості апарату управління 99
Репіна Світлана
Українська мова в медіапросторі 102

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ 104

ВАРЕНКО Володимир Михайлович
Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ

АНАЛІТИЧНІ МЕТОДИ РОБОТИ З ІНФОРМАЦІЄЮ

Безперечно, годі й думати описати всі можливі методи роботи з інформацією, які використовує аналітик. Зрозуміло, що це залежить від проблемної ситуації, що потребує аналізу, уподобань та навіть наявності часу у фахівця, не кажучи вже про те, що методів цих насправді сьогодні дуже багато. Проте, на нашу думку, важливим було б окреслити найуживаніші, найважливіші методи аналітичної роботи.

Системний підхід (системний аналіз) – один з таких. На нашу думку, неможливо оцінити аналітику будь-яку проблемну ситуацію, не залучивши цей метод. Обов'язковим має бути використання моделі «чорного ящика» (за Н. Чорней) [6, с.10], щоб зрозуміти, що ми мали на «вході» об'єкта аналізу і що ми маємо на «виході», не чіпаючи внутрішній склад системи. Отримавши негативний результат, розкриваємо внутрішній вміст досліджуваного об'єкта, аналізуючи, насамперед, стратегічні складові системного аналізу: структуру, функції, фактори впливу, генетику та часовий фактор [5]. Визначивши найслабшу ланку в структурі системи, ми впливаємо на неї з метою покращення ефективності фуннціонування всієї системи, пам'ятаючи одне з головних правил системного підходу – система працює настільки ефективно, наскільки їй дозволяє найслабша ланка.

«Дерево цілей», інша назва – «дерево рішень». Універсальний метод, що дозволяє як на особистому рівні (здобуття кар'єри, освіти, сімейного благополуччя, самовдосконалення тощо), так і на фаховому успішно і ефективно вирішувати назрілі проблеми. У професійній роботі може бути надзвичайно корисним у стратегічному плануванні своєї діяльності. Головне, незалежно від кількості рівнів «дерева цілей» (зазвичай п'ять), під час розписування умов виконання напрямків діяльності «не забути» окреслити точні прогнозовані дати виконання та конкретних виконавців, починаючи з себе. Інакше традиція все розпочинати «з понеділка» візьме гору і все буде марним.

Виведення за аналогією. Часто, навіть на інтуїтивному рівні, аналітик використовує даний метод, при цьому суттєво зекономивши час, ресурси і власне здоров'я. Здавалося б, типова, аналогічна ситуація була в минулому і тоді ми, залучивши певні методики, отримали позитивний результат. Отже, є всі шанси отримати його й тепер?! Далеко не завжди. Прихильник цього методу В. Плетт застерігає: «Часто, роздумуючи за аналогією, ми не помічаємо багаточисленних прихованих небезпек і в результаті робимо помилки» [4]. Стовідсотково убезпечити себе не вдасться, проте дотримання умов правомірності міркувань за аналогією значно збільшать ваші шанси: повинно бути встановлено якомога більше спільних ознак у предметів, що порівнюються; ознаки, що є основою аналогії, повинні бути суттєвими для предметів, що порівнюються; необхідно, щоб спільні ознаки предметів, які порівнюються, були різноманітними; необхідно, щоб спільні ознаки предметів, які порівнюються і ознаки, що переносяться з одного предмета на інший, були однотипними.

«Мозковий штурм» і його різновид «мозкова атака» - улюблений метод багатьох аналітиків. Найважливіша, на нашу думку, перевага даного методу – це залучення, якщо можна так сказати «колективного розуму» до розв'язання складних і нетипових (неструктурованих) проблем і завдань. Саме до складних, адже залучаються топ-фахівці і в найбільш продуктивний час. Тому їх відсутність на робочих місцях має бути виправданою. Колективна відповідальність за прийняте рішення веде до співпраці,

почуття «причетності» до глобальних, стратегічних проблем організації, що також є позитивом даного методу.

«Принцип гелікоптера» полягає в цілісному, «зверхньому» сприйнятті досліджуваних нами об'єктів, фактів, явищ, процесів. Аналітик же, зазвичай, намагається «докопатися до суті», «заглибитися в корінь проблеми», тим самим досліджуючи «окрему цеглину», не помічаючи при цьому всього храму. Як зазначає Ю. Курносов, «вкрай важливо отримати напочатку цілісну уяву про об'єкт і лише потім можна переходити до деталізації» [2, с. 198]. Отже, необхідним вважаємо «піднятися» над проблемою, цілісно охопити не тільки внутрішнє середовище об'єкта, але й зовнішні чинники впливу на об'єкт, зрозуміти середовище, що оточує об'єкт. Тільки так може сформуватися загальна об'єктивна картина ситуації, що склалася.

Побудова аналітичної карти проблемного поля є логічним продовженням методу «принципу гілікоптера», оскільки отримавши «з висоти» цілісну, системну картину об'єкта і середовища, що його оточує, вкрай важливо це зафіксувати. Побудова аналітичної карти проблемного поля чимось нагадує старий радянський фільм про Чапаєва, який, розсипавши на столі варену картоплю, розказував комісару, де знаходяться «білі», де «червоні», а де штаб… Сучасний аналітик так само розташовує на папері (чи макеті) елементи проблемної ситуації. Обов'язково визначаються так звані "центри сил» (за Ю. Курносовим), сфери їхніх інтересів, сфери пересікання цих інтересів, фактори впливу як то: союзники, партнери, конкуренти і т. п. Фіксуються виявлені проблеми та «точки запуску» нових процесів. В окремій таблиці розписуються найважливіші проблеми, шляхи їх подолання (вирішення) та обов'язково терміни та виконавці.

Побудова ідеальної моделі об'єкта є також вкрай важливим елементом аналітичної діяльності. Візуалізація (можливо навіть умоглядна) ідеалу є необхідним позитивним психологічним чинником поліпшення ситуації та підвищення ефективності будь-якої діяльності. Афоризм Г. Сковороди «став найвищу планку, а середина буде», яскраво ілюструє, що ідеал недосяжний, але саме рух до нього є позитивним і ефективним явищем еволюції будь-якого об'єкта, явища, процесу.

Декілька слів про новомодні тепер методи аналітики, такі як SWOT – аналіз, PEST – аналіз та аналіз п'яти сил Портера.

SWOT – аналіз краще застосовувати в стратегічному плануванні, оскільки він передбачає аналіз сильних і слабких сторін проекту, можливостей, що відкриваються при його реалізації, та загроз, пов'язаних з його здійсненням. SWOT – за початковими англійськими буквами означає: Strengths (Сили); Weaknesses (Слабкості); Opportunities (Можливості); Threats (Загрози).

PEST-аналіз (іноді позначають як STEP) – це маркетинговий інструмент, призначений для виявлення політичних (P – political), економічних (E – economic), соціальних (S – social) і технологічних (T – technological) аспектів зовнішнього середовища, які впливають на бізнес компанії.

Ана́ліз п'ятѝ сил По́ртера (англ. Porter five forces analysis) – методика для аналізу галузей і вироблення стратегії бізнесу, розроблена Майклом Портером у Гарвардській бізнес-школі в 1979 р. П'ять сил Портера включають в себе: аналіз загрози появи продуктів-замінників; аналіз загрози появи нових гравців; аналіз ринкової влади постачальників; аналіз ринкової влади споживачів; аналіз рівня конкурентної боротьби.

Таким чином, як ми і зазначали напочатку, переліченими методами далеко не обмежуються аналітичні методи роботи з інформацією. Все залежить від багатьох факторів і навіть фахової підготовки та досвіду роботи аналітика. І все ж таки ми здійснили спробу, принаймні, виокремити найхарактерніші, найпопулярніші, на нашу думку, методи.

Список літератури:

1. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність. – К. : «Талком», 2014. – 417 с.
2. Курносов Ю.В. Азбука аналитики. – М. : РУСАКИ, 2013. – 230 с.
3. Курносов Ю.В. Алгебра аналитики. – М. : РУСАКИ, 2015. – 288 с.
4. Плэтт В. Информационная работа стратегической разведки. Основные принципы. – М.: Издательство иностранной литературы. 1958. – 341с.
5. Сурмін П.Ю.. Теория систем и системный анализ : Учеб. пособие. / Ю.П. Сурмин — К. : МАУП, 2003. – 368 с.
6. Чорней Н.Б. Теорія систем і системний аналіз: Навч. посіб. – К. : МАУП, 2005. – 256 с.

ГАРДАШ Ольга Богданівна
Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль

СПЕЦИФІКА СПІЛКУВАННЯ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

За допомогою спілкування ми можемо обмінюватись думками, почуттями, інформацією та маємо змогу розуміти один одного. Є багато способів спілкування від жестів, передачі емоцій мімікою та чимала частина спілкування передається через мережу Інтернет, яка не має кордонів та мовленнєвого бар'єру.

На сьогоднішній день ми не можемо уявити світ без мережі Інтернет, яку ми використовуємо для пошуку інформації, перегляду відео, читанню книг, прослуховуванню музики та найважливіше спілкуванню із людьми, тоді коли можна написати повідомлення навіть у Китай чи Антарктиду, та бути впевненим, що воно буде прочитане.

З появою мережі Інтернет студенту чи науковцю тепер не потрібно відвідувати бібліотеки, шукати книги та періодику по магазинах та переглядати величезну кількість матеріалів для пошуку своєї теми, тепер достатньо підписатись на журнал в Інтернеті, купити підписку бібліотеки, яка розміщує матеріали на своєму сайті, або ж скористатись Google не відходячи від робочого місця, де б воно не було. З кожним роком інформації у мережі Інтернет стає дедалі більше, а пошук легший.

Соціальні медіа є одним із найпоширеніших способів спілкування у всьому світі. Більш того, вони допомагають багатьом людям у всьому світі легко взаємодіяти один з одним, працювати та ділитись важливою інформацією.Актуальність теми також зумовлена швидким розвитком соціальних мереж, їхнім впливом на життя мільйонів людей по всьому світі, а також великою популярністю, що не могло пройти повз дослідників, що вивчають специфіку спілкування у соціальних мережах.

Соціальна мережа - це практика збільшення кількості ділових та / або соціальних контактів шляхом з'єднання через людей, часто через сайти соціальних мереж, таких як Facebook , Twitter , LinkedIn та Google+ .

На основі шести ступенів поділу концепції (ідея про те, що будь-які дві людини на планеті можуть контактувати через ланцюжок не більше п'яти посередників), соціальна мережа створює взаємопов'язані онлайнові спільноти, які допомагають людям створювати контакти, які б вони не могли створити у реальному житті.

Соціальні мережі та інші онлайнові засоби масової інформації - це чудові інструменти для взаємодії та двостороннього спілкування, однак, беручи до уваги природу цього двостороннього спілкування в реальному часі, існує потенціал для значних ризиків, пов'язаних із неналежним використанням.Якщо раніше Інтернет використовувався для пошуку інформації та діловій переписці через пошту, то тепер велика роль відведена на спілкування у соціальних мережах через різні месенджери, фотографії та відео, це дає широкий спектр вибору для кожної людини, та існують і негативні сторони пов'язані із віртуальним життям.

Користувачі що зосереджені на своїх діях в Інтернеті, зазвичай забувають, що в їх оточенні є реальні люди, які потребують уваги або потребу в соціалізації. Соціальні мережі надають більше значення віртуальним друзям, ніж реальним, забувається і те, як взаємодіяти зі своєю сім'єю, друзями та колегами, не кажучи вже про зустрічі з незнайомими людьми. Також користувачі Інтернету можуть стати жертвою злочинних елементів, які втручаються в їхні електронні листи або роблять щось неприйнятне з їх інформацією про кредитні картки. Це стало однією з найбільших проблем через Інтернет. Щодня ми читаємо про банк, компанію чи кредитно-донорську агенцію, яка

була зламана та злочинці отримували всю нашу інформацію. Це призводить до шахрайства та крадіжки номерів банківських та кредитних карток.

Міжособистісна комунікація стає дедалі зростаючою проблемою, оскільки все більше і більше людей звертаються до соціальних мереж як засобу спілкування.Люди витрачають надто багато часу на Інтернет, в цілому на сайтах соціальних мереж. Це змусило дослідників обговорювати створення Інтернет-наркоманії як фактичного клінічного розладу. Соціальні мережі також можуть вплинути на те, наскільки людина відчуває себе самотньою. Джонна Корнблатта в статті " Newsweek " пояснює: "Соціальні мережеві сайти, такі як Facebook і MySpace, можуть надавати людям фальшивий зв'язок, який в кінцевому рахунку збільшує самотність у тих, хто відчуває себе самотнім".

Враховуючи, що вплив Інтернету людям може слугувати як позитивним, так і негативним явищем, необхідно керувати цією технологією з користю для людини. Перш за все, проблема полягає в тому, щоб забезпечити надійну безпеку Інтернету для запобігання негативного впливу на невинних людей.

Тому, саме від нас залежить, як ми будемо користуватись мережею Інтернет для спілкування, чи будемо з відповідальністю ставитись до особистої інформації та забезпечення її захисту. Інтернет може слугувати кожній людині по-різному, комусь для розвитку особистісних якостей, та спілкуванню на роботі, а комусь для негативних проявів, шахрайства, використання особистої інформації інших людей для власних цілей та образ через соціальні мережі. Межа між цими проявами дуже тонка, і лише люди, які мають достатньо знань у цій галузі зможуть захистити себе та своїх близьких.

ГОМОТЮК Оксана Євгенівна
Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль

ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ ТА МЕНТАЛЬНІСТЬ

У контексті світових подій наша країна – одна з найдавніших держав Європи – то виникала на її геополітичних картах, набуваючи обертів, вражаючи сучасників могутністю, розумом, шляхетністю, то знов зникала за назвою складової чужого державного організму. При цьому нищилося українство, його здобутки, ділили на частини матірну територію. Українське буття супроводжували криваві події, зради провідників, інколи бездумні, анархічні виступи широкого загалу, міжусобиці й суперечки. Проте паралельним джерелом життя була історична пам'ять про величні мрії та прагнення, вчинки безмежної жертовності і відваги. Головну функцію збереження української суті, духу, традицій, національно-державної ідеї виконувала українська ментальність, що виступала способом мислення і світосприйняття багатьох поколінь українців. Зрозуміти себе самого є можливим через розуміння своїх спільних рис, свідомості, національного характеру, традицій, світогляду, цінностей або ж визначитися у особливостях своєї ментальності. Особливо актуалізуються міждисциплінарні дослідження нашої сутності, української ментальності в умовах розбудови української державності, трансформаційних змін в українському суспільстві, потребою органічного поєднання демократичних цінностей та національних традицій, подолання викликів пам'яті, пов'язаних із гібридною війною, здобуття перемоги у військовій та інформаційній боротьбі. Навіть якби не було проблем духовної, економічної, політичної кризи, значення наукових студій щодо ментальності не применшується. Ретроспективний погляд на розвиток ментального виміру української цивілізації доводить потребу об'єктивного збагачення і трансформації наукової думки до потреб суспільства, розуміння ментальних досліджень як філософії державотворчої політики України.

Маємо наголосити, що неодноразово відбувався процес деформації української ментальності, згадаймо хоча б період утвердження радянського способу думання, поетапну руйнацію спільних звичаїв, традицій, інституту родини. Саме об'єктом стратегічного інформаційного впливу є культура. У цьому контексті беремо до уваги не тільки культуру окремої людини, певного етносу, нації, народу, але й світову культуру. Відзначимо, що до джерел інформаційно-психологічного впливу на свідомість дослідники Я. Жарков і М. Онищук відносять «засоби масової інформації та спеціальні засоби інформаційно-пропагандистської спрямованості, глобальні комп'ютерні мережі і програмні засоби швидкого поширення в мережах інформаційних і пропагандистських матеріалів, засоби і технології, що нелегально модифікують інформаційне середовище, на підставі якого людина приймає рішення, засоби створення віртуальної реальності, чутки, міфи та легенди, засоби підпорогового семантичного впливу, засоби генерування акустичних і електромагнітних полів» [3, 4]. Безперечно, що практично усі ці засоби поширюють в інформаційному просторі певні культурні продукти, які містять контент із прихованим змістовним наповненням, що сприяє руйнації ментальності. Г. Почепцов виділяє дві групи об'єктів інформаційної війни. З одного боку, це комп'ютери та інформаційні системи – комп'ютерний варіант інформаційної війни. З іншого боку, це масова чи індивідуальна свідомість – психологічний варіант інформаційної війни [1].

Згадаємо, що у радянський час інформаційний простір культивував цінності, що відрізнялися від цінностей українського суспільства. поваги до інституту сім'ї, родини, жінки. Абсолютно недопустимими були відзначення Різдва, Маланки,

Водохреща, Великодня, Покрови, св. Миколая, вечорниць, інших національних і релігійних свят та обрядів. А такі сакральні речі в українській культурі – писанки, вишивки, бойового гопака тощо визначалися як непотрібні для молодого будівника комунізму. Безперечно, вагому роль у збереженні національної ідентичності відігравала б і популяризація традиційних світських свят, частина яких мають національне коріння (українська толока). Підкреслено, що інформація про перебіг того чи іншого свята, сентиментальні спогади про його відзначення в Україні, слугує приверненню уваги молоді, зацікавлення національним колоритом українських традицій та обрядів американцями.

Нині маємо справу із поширенням масової культури. Хоча деяка інформація про перебіг того чи іншого свята, сентиментальні спогади про його відзначення в Україні слугує приверненню уваги молоді, зацікавлення національним колоритом українських традицій та обрядів. Масова культура виконує переважно розважальну функцію, у той же час формує чужорідні цінності й викликає сумнів у надбаннях власної національної культури. Штучний культурний продукт однобічно висвітлює історичні події, применшує роль українців в історії, нав'язує чужорідне світосприйняття. Масова культурна продукція може викликати необхідні емоції, закріплюючи страх, гнів чи радість за певними діями, процесами чи ситуаціями, що може бути використано в цілях суб'єкта інформаційної війни. Наголосимо, що чужорідний масовий продукт формує нові уявлення про життя, політику, мораль і культуру, тому сприяє змінам, що вигідні стороні, яка здійснює інформаційний вплив. З погляду стратегічного ведення інформаційної війни масова культура є ідеальним інструментом, тому що найбільший вплив здійснює на молодь. За допомогою чужорідної масової культури, що є привабливою як своєю демократичністю, так і культурними цінностями, національні культурні простори зазнають змін. Коригуються культурні цінності та установки людей [2,5,6,7].

Мабуть, тому вагомим є поширення у інформаційному просторі як українськомовного контенту, так і розширення культурно-освітніх площадок, використання інструментів цифрового маркетингу для популяризації вагомої ролі української родини у процесі етнічної самоідентифікації індивіда та важливих рис життєдіяльності громади: любов та пошана до духовної спадщини предків, ідеалізм, жертовність, формування самодисципліни і толерантності. Популяризація контенту про особливе становище матері, головне призначення якої – виховання дітей, опіка родиною, тоді як батько є консолідатором родини. Національний контент поки що презентує частково національне та здебільшого минуле меншовартісне, викликаючи таким чином байдужість у молоді.

З погляду стратегічного ведення інформаційної війни масова культура є ідеальним інструментом, тому що найбільший вплив здійснює на молодь. За допомогою чужорідної масової культури, що є привабливою як своєю демократичністю, так і культурними цінностями, національні культурні простори зазнають змін. Розповсюдження зарубіжної масової культури слугує поступовій, але незворотній зміні культурно-моральних цінностей і поведінки людей. А. Оганов та І. Хангельдієва звертають увагу на негативні наслідки для слаборозвинених культур, що не мають повноцінного національного статусу і не виключають їх зникнення або поглинання іншими культурами [139, 694]. Це зауваження стосується й української культури, адже через несприятливі історичні події, вона була обмежена в можливості повноцінно розвиватися, а подекуди була взагалі знищена, що призвело до неоднорідності культурного простору України.

Список літератури:

1. Почепцов Г. Г. Теория и практика информационных войн / Г. Г. Почепцов. – Ровно : ППФ «Волинські обереги», 1999. – 124 с.
2. Петрик В. Сутнісна характеристика інформаційних воєн / В. Петрик // Соціальна психологія. – 2009. – № 4. – С. 132–140.
3. Онищук М. І. Особливості психологічного впливу в ході проведення психологічних операцій / М. І. Онищук, Я. М. Жарков // Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету ім. Т. Шевченка. – 2008. – Вип. 16. – С. 136–139.
4. Жарков Я. Інформаційно-психологічне протиборство в сучасному світі: проблемно-історичний аналіз / Я. Жарков, М. Онищук // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2007. – № 14–15. – С. 101–104.
5. Прибутько П. С. Інформаційні впливи: роль у суспільстві та сучасних воєнних конфліктах / П. С. Прибутько, І. Б. Лук'янець. – К. : вид. А. В. Паливода, 2007. – 252 с.
6. Прокофьев В. Ф. Тайное оружие информационной войны: атака на подсознание / В. Ф. Прокофьев. – [2-е изд.]. – М. : СИНТЕГ, 2003. – 408 с.
7. Рашкофф Д. Медиавирус. Как поп-культура тайно воздействует на ваше сознание / Д. Рашкофф; [пер. с англ. Д. Борисова]. – М. : Ультра. Культура, 2003. – 368 с.
8. Оганов А. А. Исторические судьбы национальных культур в эпоху глобализации / А. А. Оганов, И. Г. Хангельдиева // Межкультурный и межрелигиозный диалог в целях устойчивого развития : материалы международной конференции, (Москва, 13–16 сентября 2007 г.) / под общ. ред. В. К. Егорова. – М. : РАГС, 2008. – 848 с.

ДУБОВИК Наталія Анатоліївна
Державний університет телекомунікацій, м. Київ

КОМУНІКАТИВІСТИКА ЯК НАУКОВА СУБДИСЦИПЛІНА

Останнім часом досліджуючи поняття «комунікативістика», усе частіше зіткаємось з його ототожненням з поняттями «зв'язки з громадськістю», «комунікація», «комунікаційний менеджмент». Комунікативістика – це свідома і професійна організація комунікації, яка покликана чинити запланований вплив на суспільство, тобто цільові групи.

Безумовно, комунікативістика є управлінською діяльністю. Комунікатор керує сприйняттям. Тобто завдання комунікатора: створити неіснуючу думку (установку); посилити існуючу думку (установку); змінити деяку думку (установку).

Таким чином, комунікативістика – це також керування сприйняттям цільових груп за допомогою свідомого виробництва послань (інтерпретації) і розміщення їх у спеціально організованих комунікаційних каналах.

Комунікативістика не може бути самостійною наукою, вона цілком залежна від соціології, психології, філософії та інших наук і є науковою субдисципліною. Потрібно враховувати важливість гуманітарної складової комунікативістики, без якої оволодіння її технологією буде досить ускладненим. Також важливою складовою комунікативістики є економічна основа, оскільки сучасне суспільство – це суспільство маркетингових комунікацій.

Не дивлячись на це, комунікативістика – одна з прикладних, динамічних дисциплін, які вивчаються у багатьох вишах. До того ж викладання цієї дисципліни залежить від оточуючих навколишніх змін – ринкових та локальних. Тому, усе нове, що з'являється відтворюється як інформаційно-комунікаційні реалії, які найбільш актуальні.

Зауважимо, що у сучасному інформаційному суспільстві інформація про новий продукт не занадто ефективна, ефективними стають нові концепції просування. Не варто виправляти нові продукти, варто виправляти їх сприйняття. Як людина розуміє, те для неї і існує, головне – зрозуміти, що вона думає на даний момент. Пояснення і переконання уже застарілий метод, актуальним і ефективним стає діалог. Звичайна реклама перестала давати очікувані результати. Повідомлення повинні мати нові ідеї, думки, бути креативними, цікавими, притягувати. Люди потребують професійного і персоніфікованого ставлення, узагальнення складає враження вигаданого, нереального. Знайти підхід до кожного особисто означає надати цікавий матеріал для кожного, створити необхідний контекст та додати до нього емоцій. Але найважливіше завдання – це залучити у процес. І це буде більше, ніж проінформованість. Привабливими стали маленькі клуби по інтересах, круглі столи, де можливо мати діалог, а не односторонні виступи на конференціях чи зборах. Можливість спілкування через Интернет, записи, доступ майже в усіх куточках світу вже не потребують підлаштувань під ЗМІ. Споживацька поведінка заснована не на соціальному статусі, а на діях.

Стали працювати класичні ідеї лібералізму, коли людина, особистість стає вище за колектив. Почувши і сприйнявши індивідуальну думку, на багато легше розібратися у проблемах, які тільки-но назрівають.

Усі зазначені аспекти є предметом обміркувань комунікаційного кола, що потребують все більш детального і ретельного вивчення.

Список літератури:

1. Сергеев В.М. Теория и практика политической коммуникации / В.М. Сергеев, Е.С. Алексеенкова. М. : Проспект, 2010. 128 с.
2. Тимофеева Л.Н. Политическая коммуникативистика: проблемы становления. – Полис. Политические исследования. 2009. № 5. С. 41-54.

КАЧМАЛА Вікторія Іванівна
Державний університет телекомунікацій, м. Київ

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КАРТОГРАФІЧНИХ ДОКУМЕНТІВ

Картографія формувалась протягом тисячоліть. Потреба людини у використанні карти в своєму повсякденному житті змусила її створити перші картографічні малюнки ще до винайдення писемності та появи колеса. Мабуть, найстародавнішою із відомих карт може похвалитися і наша країна: 15 тис. років тому була вирізьблена на бивні мамонта з Кирилівської стоянки, в ній налічується 11 варіантів розміщення прямих та хвилястих ліній [1]. В цьому складному малюнкові науковці вбачають план поселення первісної людини.

Карта як окремий різновид документа цікавить багатьох українських дослідників, це зумовило пожвавлення нових наукових публікацій, створення бібліографічних покажчиків, проведено аналіз періодизації карт і картографічного матеріалу, тобто узагальнення теоретичного і науково-практичного досвіду. Праці В.В. Бездрабко, Г.В. Боряка, Я.Р. Дашкевича, Я.І. Жупанського, М.П. Крикуна, О.А. Купчинського, Т.Ю. Лютої, Ф.П.Шевченка та інших дослідників стали важливим внеском у розвиток основних напрямів вивчення карт і атласів як історичних джерел, еволюції історичної картографії та джерелознавства [2].

Наукові дослідження дають плідний матеріал для виконання теоретичних студій та поглиблення інформаційного потенціалу у формуванні видових ознак у зв'язку із загальною теорією і технікою картоскладання, сприяли розробленню концепції джерелознавчого освоєння карт минулих століть, яка спирається на використання картографічного методу у формуванні методик, перспектив дослідження картографічного моделювання під час роботи з традиційними письмовими історичними джерелами й документами. Важливим історико-картографічним напрямом останніх років стало створення фундаментальних зведених бібліографій і науково-археографічних довідників, що розкривають стан вивчення карти, виокремлення регіонального і національного контекстів.

Вагомим досягненням останніх років стало фундаментальне комплексне видання «Національний атлас України», в якому представлено 845 карт із додатковою картографічною інформацією (графіки, діаграми, карти-вирізки, легенди, фотоілюстрації та ін.). Науковим керівником укладачів карт блоку «Історія» виступив директор Інституту історії України НАНУ академік НАН України В.А. Смолій. Карти, загальною кількістю 79 одиниць об’єднано у чотири розділи, що висвітлюють давню історію України, середньовіччя та ранній новий час, нову й новітню добу України.

Отже, історія картографування нараховує не одне тисячоліття, а шлях картографування з глибокої давнини до наших днів - це шлях від образних схематичних ескізів, що з'явилися ще до зародження писемності, й до сучасної картографії.

За своїми характеристиками та класифікації картографічні документи дуже різноманітні, вони виділяються з масиву документів за формою умовних інформаційних знаків, якими закріплюється інформація.

Картографічні знаки - умовні уніфіковані позначки, що використовуються з метою створення картографічних зображень. Вони дозволяють передавати кількісні і якісні характеристики об'єктів (наприклад, указувати ширину і якість покриття автодоріг, прохідність боліт); відображати об'єкти, недосяжні зору людини (рельєф дна океану, будову земної кори на великій глибині); можуть наочно показати навіть те, що не сприймається органами чуття (магнітні коливання, аномалії сил тяжіння), передати

динаміку процесів, їх хід і переміщення в просторі (атмосферні вихрі, міграції населення).

Дослідженням і розробкою картографічних документів, вивченням їх сутності, різновидів, систем, форми, окремих елементів, символів, особливостей оформлення і створення, виробництвом і використанням займається картографія - спеціальна галузь науки, техніки і виробництва [4].

Створюються картографічні документи в процесі картографічного виробництва. Під цим поняттям розуміють таке виробництво, головним завданням якого є вироблення в картографічній проекції зображення - зменшеного та частково узагальненого зображення поверхні Землі, астрономічних небесних тіл чи небесного простору за умови визначення їх в окремій системі умовних знаків чи знакових систем.

Специфічні характеристики картографічних документів полягають в тому, що об'єкти та явища, що відображає картографічний документ, мають важливу ознаку - географічну точність. Виявляється вона в зменшенні того місця, що розташоване в дійсності, зі збереженням пропорційності розмірів та відношень до різних об'єктів просторового розміщення. Для цього використовують ті чи інші математичні зображення, що отримали назву картографічних проекцій. Саме ці математичні способи й закріплюють достеменну функціональну залежність між географічним положенням і прямокутниками координат цих точок на площині (карті).

Оскільки всі об'єкти неможливо показати на обмеженій площі карти, виникає необхідність їх відбору. Відбір та узагальнення в картографічному документі зображуваних об'єктів, виокремлення їх головних типових рис та характерних особливостей називається картографічною генералізацією. Генералізованість - важлива ознака будь-якого картографічного документа. Навіть на найбільш широкомасштабній карті зображення генералізоване, оскільки неможливо показати об'єкти зі всіма подробицями та деталями. Генералізація визначається кількома факторами:

- масштабом картографічного документа;
- призначенням, тематикою та особливостями зображуваної території [5].

Відображення дійсності в картографічних документах засновано на системному підході, за якого картографічні явища розглядаються як геосистеми, тобто територіальні, природні та соціально-економічні комплекси різного рангу й просторового розміщення, чи як елементи. В сучасних умовах пріоритетний розвиток отримали картографічні видання, розраховані на широке коло користувачів: карти й атласи автомобільних шляхів, атласи та плани міст, туристичні карти й атласи тощо. Масовими стали видання з рекламними матеріалами. Для забезпечення освітніх потреб збільшується кількість друкованих карт і атласів з історії й географії, контурних карт тощо.

Нині до випуску картографічних видань масового попиту залучаються приватні підприємства відповідного профілю, що створює певну конкуренцію в сегменті їхнього виготовлення і розповсюдження. Та, незважаючи на це, кількість картографічних видань на території України зберігається за такими відомими та авторитетними картовидавничими підприємствами, як ДНВП "Картографія", Київська військово-картографічна фабрика, "Мапа", Укргеодезкартографія, Державна картографічна фабрика, Державна геологічна служба, НПФ "Гео'с", ТОВ "Миклухо-Маклай", ЗАТ "Інститут передових технологій" тощо[6]. Найбільша кількість картографічних видань України випускається в Києві, де зосереджено потужні картоскладальні та картовидавничі підприємства.

Отже, підсумовуючи вищесказане, ми можемо стверджувати, що картографічні документи — найавторитетніше джерело інформації про особливості просторового розміщення об'єктів, явищ природи та суспільних процесів, вони відіграють важливу роль у соціально-економічному розвитку держав. Їх використовують під час розроблення

сучасних регіональних економічних програм, складання довгострокових тематичних прогнозів, схем розміщення виробництва на окремих територіях, з метою розвитку туризму тощо. Без цих документів сьогодні неможливе вирішення наявних у суспільстві проблем: економічних, екологічних, транспортних, енергетичних, а також раціонального використання природних ресурсів, розвідки родовищ корисних копалин.

Список літератури:

1. Історія української культури у 5 томах// Б.Є.Патон, П.П.Толочко, Д.Н. Козак та ін.// Історія культури давнього населення України.- Т.1. – К. : Наукова думка, 2001. – 1135 с.
2. Бездрабко В.В. Сучасні історичні студіювання документа: en blok et en detail / В.В. Бездрабко // Український історичний журнал. - № 3. – К., 2009. – С.157 – 183.
3. Палеха Ю. І. Картографічні документи / Ю. І. Палеха, Н. О. Леміш// Загальне документознавство : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Ю. І. Палеха, Н. О. Леміш – Вид. 2-е переробл. і доповн. – К., 2009. – С. 387–397.
4. Історичне джерелознавство // Калакура Я.С., Головко С.В., Войцеховська І.Н. та ін. – К., Либідь, 2002. – 488 с.
5. Картографічні матеріали у складі звітів про науково-дослідні роботи : (за фондами ЦДНТА України) : довідник / уклад.: М. А. Балишев, О. Є. Дождьова. – Х. : Федорко, 2008. – 260 с.
6. Розташування бібліографічних записів у бібліографічних покажчиках на основі Універсальної десяткової класифікації: таблиці класифікації / підгот. О.М. Устіннікова. — К.: Кн. палата України, 2010. – 29 с.

КИРИЛЮК Наталія Андріївна
Державний університет телекомунікацій, м. Київ

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНА ПРИРОДА ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН

Інформаційно-комунікативні відносини держави і суспільства знаходяться в стані постійної трансформації, яка відбувається під впливом історичних, геополітичних, інформаційних, ідеологічних та інших передумов, що з'являються в результаті загальних глобальних змін, які відбувалися і відбуваються нині в світовому соціумі.

Засоби масової інформації, маючи властиву їм багатозначність і багатофункціональність, забезпечують державну систему належною інформаційною стійкістю і є одним з найважливіших суб'єктів в системі інформаційно-комунікативних відносин. ЗМІ в умовах динамічних змін державної системи повинні допомагати вирішувати стратегічно важливі завдання – формування громадянського суспільства на основі вироблення у населення демократичної самосвідомості, толерантного світогляду, здатності до самоврядування на різних рівнях політичної системи і прищепити адекватну поставленим завданням правову та політичну культуру.

Ефективність інформаційно-комунікативної системи може проявитися лише в тому випадку, якщо всі елементи цієї системи знаходяться в міцній взаємодії, об'єднані спільними цілями, якщо встановлено консенсус в дотриманні їх інтересів.

У науковій літературі виділяють три основні способи політичної комунікації, засновані на використанні різних засобів при обміні інформацією:

- через засоби масової інформації (друковані, аудіовізуальні, мережеві тощо);
- через організації, коли каналами інформації служать політичні партії, громадські та неформальні організації, групи інтересів;
- через неформальні канали з використанням особистих зв'язків і контактів.

Роль і значення різних засобів політичної комунікації для соціальної системи визначається ефектом впливу або «наслідком процесу комунікації, при якому в свідомості індивіда відбувається те, чого без акту комунікації не відбувалося б».

На нашу думку, поняття комунікування інформації – визначається як обмін інформацією між людьми або обмін сигналами між різними суб'єктами соціального світу.

Зарубіжні та вітчизняні дослідники запропонували велику кількість різних теорій і поглядів, що характеризують політичну систему як інформаційно-комунікативну. Родоначальниками інформаційно-комунікативної теорії були американські вчені Н. Вінер і К. Шеннон (комунікації – це шум, який має сенс). Відомий німецький соціолог Ніклас Луман представляє феномен влади як «символічно генералізований засіб комунікації», а суспільство – як соціальну систему смислових комунікацій.

Те, що ідеї та інформація керують суспільством, зазначив і французький філософ Режіс Дебре, який запропонував поняття медіакратії, як стану суспільства, керованого за допомогою розповсюдження інформації.

На основі вивчення досліджень (Р.Ж. Шварценберга, З.М. Зотова, А. Москаленко) можна зробити висновок про те, що інформаційна взаємодія держави і суспільства, яка здійснюється через різні комунікативні канали, дозволяє вирішити ряд важливих завдань. По-перше, інформованість суспільства забезпечується «відкритістю» органів влади, завдяки якій населення отримує інформацію про діяльність органів влади, про прийняті ними рішення. У свою чергу, спеціальні служби, створені в системі органів влади і управління, які забезпечують вибудовування гармонійних відносин влади з суспільством,

займаються збором і аналізом матеріалів преси про ситуацію в сфері інтересів даного органу влади і публічних оцінок його діяльності.

Сьогодні уже ніхто (ні вчені, ні політики) не відкидають такого потужного джерела і ресурсу влади, як володіння інформацією, її приховування та вплив через неї. Більш того, вчені активно говорять про існування «інформаційної влади», коли управління соціальними групами здійснюється за допомогою інформації.

При сучасному темпі розвитку інформаційних технологій, коли індивідуум може отримувати величезні обсяги найрізноманітнішої (а іноді – і суперечливою, заснованої на чутках та невизначеності) інформації, влада не може обійтися без використання агітаційно-пропагандистських засобів впливу на громадську думку. Однак, активне використання даних форм поведінки в інформаційно-комунікативному просторі, а також спроби фільтрації (зміни і скорочення інформації з метою отримання потрібного ефекту) неодмінно несе в собі можливість отримання зворотнього ефекту – формування недовіри до дій влади, аж до вироблення соціальної аномії (байдуже ставлення населення до владних впливів), або напруженості в інформаційних і соціальних взаєминах влади та суспільства. Більш ефективними, на нашу думку, є діалогові форми інформаційного впливу, в основі яких повноправні суб'єкт-суб'єктні відносини або відносини соціального партнерства, коли представники влади, з одного боку, а з іншого – громадяни (читач, слухач, глядач) – є учасниками рівноправного діалогу, публічної дискусії.

Позначення цих факторів, що впливають на процеси комунікації між державою (в особі органів влади та управління) і суспільством, дозволяє зробити висновок про необхідність встановлення і розвиток системи збалансованого та глибокого обміну інформацією між державою і суспільством, яка може бути побудована:

- на основі широкого використання різних інформаційних інститутів, що одержали поширення в соціальній системі, і

- на основі вироблення та реалізації державної інформаційної політики, мета якої - створення умов для ефективної діяльності елементів інформаційно-комунікативних відносин.

Список літератури:

1. Борисенков А.А. Політика: сутність та види // НБ: Питання права і політики. – 2013. – №2. – С. 218-246. Режим доступу: http://www.e-notabene.ru/lr/article_385.html
2. Бочаров М. І., Бочарова Т. І. Глобальний комунікативний простір: проблеми безпеки суспільства // Національна безпека / НБ. – 2012. – № 4. – С. 104-107.
3. Марков Е. А. Роль засобів масової інформації в політичних процесах / Є.А. Марков // Проблеми фундаментальної підготовки фахівців в школі та вузі в контексті сучасності. Матеріали III регіональної науково-практичної конференції. Міжвузівський збірник наукових праць. – Череповець: ГОУ ВПО ЧДУ, 2011. Ч. 1. – С. 249-252.
4. Шварценберг Р.Ж. Политическая социология: в 3 ч. – Ч. 1. – М., 1992. – 180 с.

КЛИМОВА Катерина Іванівна
Державний університет телекомунікацій, м. Київ

ІНФОКОМУНІКАЦІЇ В МІЖКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА ПРОБЛЕМИ НАУКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ (ДО КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ РЕДАКЦІЇ МІЖНАРОДНОГО АРХІВНОГО ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО СЛОВНИКА)

Ознакою сьогодення є сталий інтерес до термінології у сфері інформації та документації, інфокомунікації в міжкультурному середовищі. Активізувалися розробки національних та міжнародних термінологічних словників і стандартів. Своєрідним каталізатором термінологічних студій, у тому числі й архівознавчих, є розвиток наукових дисциплін документально-комунікаційного циклу та їх терміносистем. Новаційні напрями студій в межах цих дисциплін стимулюють термінологічні дослідження. Пошуки еквівалента зарубіжним термінам генерують нові поняття, які витримують апробацію, а згодом отримують визнання. Останнім часом в Україні активізувалися дослідження у сфері архівознавчого термінознавства. Як тільки вщухають дискусії щодо нормалізації архівних дескриптивних методик, правових проблем архівної справи спливає "вічне термінологічне" питання. Статус "вічного" питання *обумовлений самою природою наукової термінології*, адже сутнісний зміст та дефініції термінів еволюціонують, терміносистема весь час поповнюється, що потребує наукового осмислення.

Констатуємо активізацію роботи щодо уніфікації та нормалізації/стандартизації термінології на рівні національному, регіональному і міжнародному. До *факторів впливу* на розвиток архівної термінології та *термінографічну* роботу в галузі архівознавства слід віднести такі: *інтеграційні процеси* в науці, наукове осмислення міждисциплінарних зв'язків, з'ясування місця та ролі архівознавства в системі знань про документ; *інвазію інформатики* в усі сфери життя, яке позначається не лише на технологіях роботи з документами на всіх стадіях їхнього життя, а й на термінології тих галузей, які задіяні у сфері роботи з документами; *лібералізація доступу* до архівних ресурсів, *активний і динамічний розвиток нормативно-правової бази* у відповідності до норм міжнародного права посилили вплив правових аспектів на терміносистему архівознавства (не лише на склад термінів, а й їх дефініції – тлумачення термінів з правової перспективи).

Термінологічний комітет Міжнародної ради архівів веде роботу з підготовки нового видання Міжнародного архівного термінологічного словника. 2018 р. виповнюється 54 роки першому міжнародному архівному тлумачному словнику (Elsevier's Lexicon of archive terminology. French, English, German, Spanish, Italian, Dutch. – Amsterdam – London – New York, 1964) та 34 роки з часу виходу у світ першої редакції (1984 р.) Dictionary of Archival Terminology/Dictionnaire de terminologie archivistique. Paris, Conseil international des archives, 1984 (друга редакція 1988 р.). Підготовка Міжнародного архівного термінологічного словника продиктована як науковими, так і практичними потребами.

Спробуємо сформулювати власні міркування щодо концепції нового видання. ***Загальні засади.*** Системний підхід у вирішенні наукових проблем вимагає з'ясування концептуальних засад. Роботу з укладання міжнародного архівного термінологічного словника необхідно розпочати з *Проекту,* де мають бути викладені теоретичні та науково-методичні засади видання, сформульовані мета, завдання словника, вимоги до складу термінів та визначень. Повинно бути чітко артикульовано питання – йдеться про унормування та кодифікацію *сучасної* архівної термінології, чи мають місце включення *архаїзмів* (доцільність поповнення ними словникової частини *сучасних* тлумачних словників традиційно ігнорується) і неологізмів (право на життя яких часто

заперечується). З'ясування концептуальних засад словника і розробка *Робочої програми* його підготовки, визначення *типу* словника (*тлумачний, нормативно-тлумачний;* історія та сучасний розвиток архівістики, архівної термінології надають можливість розробити такий словник ***енциклопедичного характеру***) неможливі без *врахування, критичного аналізу набутого досвіду підготовки і видання міжнародних архівних словників*, порівняльного аналізу структури, складу термінів, дефініцій понятєвого апарату міжнародних словників 1964, 1984 та 1988 рр., які репрезентують архівознавчу терміносистему. Такий аналіз допоможе визначити таке: яких *трансформацій* і під *впливом* яких *чинників* зазнали міжнародні словники, в якому напрямі вони еволюціонують. Концепція має охарактеризувати *модель міжнародного архівознавчого словника*, який задовольнить потреби архівіста-практика і архівознавця-науковця. Словник має бути розрахованим на широке коло фахівців-архівістів, істориків, істориків науки і культури.

Термінологічні словники на відміну від термінологічних стандартів, які фіксують рівень знань на той чи інший період, не мають чітко визначених вимог до їх укладання (структури, складу термінів/репертуару, дефініцій). Вимоги та концептуальні засади термінологічних словників розробляються його укладачами. Якщо іншомовні терміни-відповідники у стандартах – довідкова інформація, у словниках – основна.

Вважаємо, що словник має бути *систематичним описанням архівної лексики*. Сучасний стан архівознавчої науки дозволяє створити такий словник, який може пояснювати етимологію термінів, давати посилання на вживання цих термінів в законах (термінологічні частини законів), міжнародних і національних стандартах, інших нормативних документах, довідниках, науковій літературі, навчальних підручниках, лексикографічних посібниках. Такий підхід надає можливість розкрити еволюцію національної архівної термінології (формування власних терміносистем) та її унормування на міжнародному рівні.

Питання структури словника. Структурно словник має включати *Передмову*, де висвітлюється історія розвитку архівної термінології (екскурси у походження термінів, історія їх становлення). Після передмови доцільно подати *Правила користування словником* (своєрідний коментар для користувача, де подається характеристика *типу і призначення* словника, його структура, принципи відбору термінів). Основна складова словника – *вокабюлярна частина. Додатки* мають включати бібліографію термінологічних джерел, поданою в транскрипції латиномовній, затим кирилицею (щоб не порушувати абетковий принцип подачі бібліографії). Словник слід *узгодити з існуючими міжнародними стандартами* з інформації та документації, його розробку синхронізувати з підготовкою нових міжнародних термінологічних стандартів. Це передбачає співпрацю архівістів з ISO та її Технічним комітетом "Інформація та документація" (ISO, TC-44).

Питання складу термінів. До найважливіших проблем, стосовно проекту міжнародного архівного словника, є склад термінів. Вимоги, які має сформулювати Робоча програма його підготовки, фокусуватимуть основну увагу на складі термінів, що підлягають до включення, тобто визначення оптимального складу архівної термінології. Наведемо статистику, яка свідчить про тенденції зростання обсягу (розширення лексикографічних одиниць) словникової частини. Ельзевірський лексикон включав близько 180 термінів, словник 1984 р. – понад 500, проект 2007 р. – 518. За статистичними даними, простеживши *тенденції поповнення архівної термінології,* не можемо, однак, вказати як модифікувався склад термінів та їх дефініцій, що було визначальним у включенні чи виключенні певних термінів із словникової частини. Метод порівняльного аналізу міжнародних архівних словників надає можливість охарактеризувати *ті фактори, які визначали появу та побутування термінів*. Так,

згаданий Лексикон, реалізований Термінологічним комітетом МРА між 1954 і 1964 рр., був першою спробою на міжнародному рівні об'єднати ***базові терміни*** широкого використання (d'utilisation *courante*). Розроблявся Лексикон у період "мутацій" в архівному світі, тоді, коли керування документацією ще не стало інтегрованою частиною функцій архівів (хоч розуміли генетичну спорідненість цих сфер діяльності), коли мікрофільмування було в зародковому стані, і навіть у постановочному плані не виникали питання широкого впровадження інформатики в архівну галузь. Ось чому за межами Лексикона залишилися такі поняття як керування документацією, мікрофільмування, міні ЕОМ, база даних, тезаурус.

Хотілося акцентувати увагу ще на одній проблемі, з якою можуть зіткнутися розробники словника – *неусталеність терміновживання.* Останнім часом активізувалися процеси "термінотворчості", прагнення цілком змінити усталений понятійний апарат, наприклад, замість терміна "відбір документів для публікації" застосовують термін "фільтрація документів", термін "пошукові засоби" замінити терміном "сигнальна система" і т.д. Постає питання: чи включати дискусійну термінологію до словника? Чи варто подавати її з дефініціями у додатках?

Важливим питанням є визначення ***базової термінології***. При обговоренні проекту словника однією з наріжних проблем має бути *доцільність включення термінів, що знаходяться за межами базової термінології*, зокрема, видів і різновидностей документів, спеціальної термінології зі сфери спеціальних історичних дисциплін. Якщо виходити з концептуальних засад словника, розрахованого на архівознавця-науковця, варто включати *глосарій* (тлумачний Словник застарілих і маловживаних термінів), такі термін як "préarchivage", "архивный разряд", "Державний архівний фонд", "наряд" (справа, яка складається з документів одного різновиду), архіваріус, кустош.

Абетковий принцип подачі термінів передбачає брати за основу термінологію англомовну (послуговуватися надбаннями, освоювати здобутки, офіційно визнаними міжнародною спільнотою) і за англійськими термінами, поданими у алфавітному порядку, давати терміни-еквіваленти іншими робочими мовами словника (в абетковій послідовності кодів назв мов – за ISO 639). Тоді закономірно виникає питання: як включати терміни (вмонтувати в архітектоніку словника), еквіваленти яких відсутні в англійській/французькій архівній традиції, як наприклад, Національний архівний фонд, фондоутворювач/фондообразователь, галузеві державні архіви. Власне при укладанні міжнародних словників завжди орієнтувалися на традиції Франції, США, Великобританії.

Питання дефініцій архівознавчих понять. Основне завдання тлумачного словника – подати дефініції його термінів з врахуванням *визначеної сфери застосування*. Завдання міжнародного термінологічного словника ускладнюється необхідністю виявлення комплексу різномовних еквівалентних термінів, вироблення і узгодження їх ідентичних дефініцій, що важливо для усунення *термінологічних бар'єрів* у практиці ділового і наукового спілкування архівістів. Добираючи іншомовні терміни-відповідники, розробникам словника необхідно відслідковувати еквівалентні поняття, продуковані подібним практичним досвідом, відповідність сучасному стану справ, стану терміносистеми такої предметної галузі як архівна справа. Архівні терміни, навіть фонетично подібні, в практиці окремих країн не завжди співпадають, бо вони сформовані (чи запозичені) в *контексті іншої культури, побутували в інших умовах*. Це ускладнює процеси взаєморозуміння і розроблення загальних стратегічних завдань архівної справи на міжнародному рівні. При розробці концептуальних засад словника слід вирішити ще одне важливе питання: *еволюція поглядів на визначення базових термінів*. Простежується схильність застосовувати нові підходи в інтерпретації понятєвого апарату. Зміна акцентів у дефініціях – цілком закономірне явище, яке можна

пояснити зрушеннями у теоретичному осмисленні практичного досвіду. Спробуємо продемонструвати на прикладі поняття "документ". "Краткий словарь архивной терминологии" дає таке визначення: "Документ – *результат отображения фактов, событий предметов*, явлений объективной действительности и мыслительной деятельности человека посредством письма, графики, рисунка, фотографии, звукозаписи или другим способом на специальном материале (папирусе, пергаменте, бумаге, фотопленке и др.)"[i]. Термінологічний стандарт ДСТУ 2732-94 "Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення" трактує документ як матеріальний об'єкт з інформацією. ДСТУ 2732:2004 р. "Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять" під впливом інформаційних наук акцентує увагу на інформаційній складовій: "документ – це *інформація*, зафіксована на матеріальному носії...." На нашу думку, фіксація у словнику всіх дефініцій понять у хронологічному порядку для науковців буде важливим джерелом для вивчення еволюції підходів у визначенні базових термінів. Висвітлення історії термінів, трансформації їх дефініцій дозволяють відстежити такий важливий науковий аспект: як практичні здобутки продукували/генерували появу нових термінів та їх інтерпретацію, *вплив* суміжних наук та галузей знань, міжнародної термінології на збагачення архівної терміносистеми. Після кожної дефініції слід подавати у квадратних дужках посилання на джерело інформації – порядкове число у списку бібліографії (переліку джерел інформації). Не менш важливою залишається проблема дефініцій стосовно електронних документів, процесів їх створення, документообігу та архівування.

Питання структури слóвника. Перший міжнародний термінологічний тлумачний словник (шестимовний – французькою, англійською, німецькою, іспанською, італійською, голландською), має логічну структуру. Класифікаційна/структурна схема системи понять в Лексиконі має шість тематичних розділів (1. архівні документи, 2. структура архіву 3. довідковий апарат, 4. архівне зберігання 5. техніка обробки архівних документів, 6. використання архівних документів, видання документів) та абетковий покажчик. Сучасний стан розробленості *класифікації термінів* за рівнями ієрархії в певну таблицю (tableau méthodique) відображено у запропонованому французькими архівістами на початку 2000-х рр. термінологічному словнику, що включав такі розділи: I. Загальні поняття (Généralités); II. Право і організація архівів (Droit et organisation des archives); III. Поповнення фондів і колекцій (Enrichissement des fonds et collections); IV. Обробка архівних документів (Traitement des archives): 4.1. Майстерність комплектування/збирання сучасних архівів (Maîtrise de la collecte des archives contemporaines), 4.2. Експертиза і класифікація (Tri et classement), 4.3. Описання (Description), 4.4. Індексація (Indexation), 4.5. Пошуки і пошуковий апарат (Recherche et insruments de recherche), 4.6. Шифрування і розміщення (Cotation et rangement); V. Комунікація і використання архівів (Communication et consultation des archives), 5.1. Основні принципи (Principes généraux), 5.2. Процедури і практичні моделі (Procédures et modalités pratiques), 5.3. Локація консультацій (Lieux de consultation), VI. Експлуатація і освоєння/використання архівів (Exploitation et mise en valeur des archives), VII. Консервація і матеріальне управління архівами (Conservation et gestion matérielle des archives), 7.1. Превентивна консервація і способи захисту документів (Conservation préventive et modes de protection des documents), 7.2. Місця консервації (Lieux de conservation), 7..3 Реставрація (Restauration), VIII Копіювання/тиражуванняя (Reproduction), IX. Безпека (Sécurité)

Традиційно термінологічні словники укладалися за абетковим принципом. Розробники відмовилися від принципу *логічної структурованості* термінологічних тлумачних словників, який притаманний термінологічним стандартам. Вважаємо за доцільне у додатках до словника подати методичну таблицю-список де б і була відображена логіко-семантична структура терміносистеми та витримувався принцип

субординації понять і категорій, який є умовою чіткої структуризації архівознавчої термінології.

Викладені нами концептуальні засади щодо укладання міжнародного архівного термінологічного словника є дискусійними та потребують наукового обговорення архівною спільнотою.

ЛІПІНСЬКА Алла Володимирівна
Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ

МОДЕЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-ДОКУМЕНТОЗНАВЦІВ

Удосконалення і розвиток сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) суттєво впливають на характер виробництва, наукових досліджень, культуру, соціальні взаємини, освіту, побут. Це зумовлює необхідність підготовки фахівця нового типу, з високим рівнем компетентності у професійній діяльності, відкритим поглядом на життя, здатністю адаптуватися до нових ситуацій, умінням вільно орієнтуватися у сучасному інформаційному суспільстві, глибокими знаннями у галузі ІКТ.

Нові вимоги до системи освіти продиктовані процесом інформатизації суспільства та структурні зміни роблять актуальною проблему підготовки документознавців, які мають не лише сформовані вміння використовувати існуючі засоби ІКТ, але й готові опановувати нові версії програмного забезпечення і технічні засоби. Це безперечно створює всі умови для підвищення продуктивності праці фахівців і рівня управління у всіх галузях діяльності, комп'ютеризації документознавства: ефективно використовувати технічні та програмні засоби для вирішення завдань зі створення, оформлення, зберігання, захисту документів, їх розмноження, приймання, відправки та реєстрації, контролю за їх виконанням.

Перспективи розвитку документознавства, зокрема, залежать від рівня інформаційної компетентності фахівців, тому постало питання покращення підготовки майбутніх документознавців. Це, в свою чергу, викликає нагальну необхідність всебічного вдосконалення навчальних планів, переосмислення цілей і оновлення змісту навчальних дисциплін, чіткого визначення структури й організації навчання з метою удосконалення інформаційної підготовки документознавців.

Глибокі зміни у змісті інформаційних дисциплін можуть бути досягнуті не лише шляхом зміни навчальних планів і програм, видання методичних посібників, але й, у першу чергу, шляхом підвищення мобільності підготовки викладацького складу, який повинен швидко реагувати на вимоги до майбутніх фахівців, що висуває сучасне суспільство та процес інформатизації. Зміст інформаційних дисциплін потребує глибоких змін традиційних форм організації навчального процесу, нових форм, що базуються на використанні ІКТ. Ці форми дозволять повніше розкрити потенційні можливості та творчі здібності студентів і викладачів.

Дослідження показують, що під час добору змісту навчального матеріалу слід проводити моделювання інформаційної діяльності студента, при якому необхідно враховувати об'єктивні закономірності організації інформаційних процесів при здійсненні професійної діяльності з використанням ІКТ і дати уявлення про суть цих процесів. Для цього проводять аналіз інформаційної діяльності фахівців як різновиду розумової праці з обов'язковим врахуванням прогнозу розвитку документознавства, ІКТ, комп'ютерної техніки, мережі Інтернет тощо.

На основі розробленої моделі, що поєднує предметну та функціональну структури інформаційної діяльності, складають деталізовані професійні характеристики сукупності інформаційних операцій. Ці характеристики визначають склад і зміст виконуваних інформаційних функцій, необхідний рівень кваліфікації фахівців, спосіб їх мислення тощо.

Метою моделювання інформаційної діяльності документознавців є формування такого професійного рівня фахівця, який забезпечував би високий рівень професійної діяльності, вирішення інформаційних проблем організації з використанням ІКТ.

Інформаційна діяльність документознавця — це робота з виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання і передавання інформації, необхідної для ефективної діяльності підприємства. Це вимагає від фахівця відповідної освіти та ступеня інформаційної підготовки, що забезпечить інформаційну діяльність на рівні потреб функціонування і розвитку підприємства та галузі в цілому.

При виконанні професійних обов'язків документознавець здійснює низку інформаційних процедур над різними видами інформації. Кожен інформаційний процес у разі застосування ІКТ передбачає швидше і якісніше виконання завдань.

Фундаментальна інформаційна підготовка слугуватиме базою для формування сучасного наукового світогляду, буде запорукою успішного засвоєння професійних знань, основою для оволодіння новими ІКТ.

Потреби глобального ринку кваліфікованої праці спонукатимуть фахівців до отримання спеціалізованих знань відповідно до їхньої посади. А це, в свою чергу, потребуватиме оволодіння певними знаннями, вміннями та навичками, які формують у процесі навчання, а також оволодіння ІКТ для переходу до системи неперервної освіти, адже високі темпи прогресу ІКТ зменшують час їх актуальності, що змушуватиме фахівця кілька раз упродовж професійної діяльності оволодівати новою комп'ютерною технікою і технологіями. Це змушує більшу увагу приділяти інформаційним дисциплінам, що забезпечить успішне набуття знань, вмінь і навичок роботи з ІКТ.

Серед дисциплін інформаційного циклу, які вивчають студенти-документознавці у Київському національному університеті культури та мистецтв варто зазначити: Інформаційні технології, системи та мережі, Інформаційний менеджмент, Інформаційно-аналітична діяльність, Державна інформаційна політика, Інформаційний консалтинг, Інформаційний моніторинг (у т.ч. комунікативний аудит), Електронний документообіг, Системи керування базами даних, Електронні послуги (у т.ч. електронне адміністрування).

Аналіз змісту інформаційних дисциплін забезпечує можливість виявити закономірності, пов'язані зі змінами змісту: зростання ролі наукових основ у всіх дисциплінах в умовах високої динамічності – розвитку інформаційних процесів; посилення взаємодії між навчальними предметами, розширення комплексних внутрішніх і зовнішніх взаємозв'язків; професійної інформаційної підготовки; зростання ролі фундаментальних і методичних знань з дисциплін, які безпосередньо та негайно реалізують у інформаційній діяльності студентів-документознавців і висока динамічність у галузі ІКТ, що визначає їх розумне співвідношення; неперервність інформаційної освіти упродовж всього періоду навчання, що допускає тривалість і значимість самоосвіти; засвоєння ІКТ шляхом вироблення системи їх опанування, як необхідна умова прискореного та поглибленого оволодіння ними.

Удосконалення змісту інформаційних дисциплін має забезпечувати вирішення таких завдань: сформувати чітке уявлення про процеси збирання, опрацювання, передавання і використання інформації і на цій основі розкрити майбутньому документознавцю значення інформаційних процесів у формуванні сучасної наукової картини світу, роль ІКТ у розвитку галузі; формувати інформаційну культуру, яка забезпечуватиме вироблення точної, вірогідної і оперативної інформації; підготувати студентів до використання ІКТ у подальшій професійній діяльності; оволодіти ІКТ для дистанційної діяльності та освіти, яка забезпечуватиме систему безперервного самовдосконалення.

Дослідження сучасних вимог до інформаційної діяльності в органах управління, на підприємствах і професійної підготовки документознавців, здійснення аналізу інформаційних процесів у галузі уможливило виявлення існуючої невідповідності між рівнем інформаційної підготовки в навчальних закладах і вимогами сучасного процесу

комп'ютеризації документознавства. Ця невідповідність створює низку протиріч між стрімким розширенням можливостей сучасних ІКТ і певною відсталістю готовності до раціонального та свідомого їх використання фахівцями у професійній діяльності; наявним науково-методичним обґрунтуванням змісту інформаційної підготовки в системі освіти та сучасними вимогами інформатизації до цієї підготовки; існуючою дидактичною системою підготовки студентів до інформаційної діяльності та сучасною динамікою розвитку методів, форм, засобів і технологій реалізації навчального процесу.

Необхідно звернути увагу на те, що зміст підготовки майбутніх документознавців до інформаційної діяльності має будуватися на засадах професійної гнучкості. Під якою розуміють здатність швидко оволодівати новими ІКТ, методами та способами комп'ютеризації, новими видами професійної діяльності, пов'язаними з інформаційними процесами, потребу постійно підвищувати свою інформаційну культуру. Цей принцип випливає зі змісту інформаційних дисциплін, де рівень фундаментальної, методологічної, професійної підготовки повинен бути високим, і визначатися сучасними вимогами суспільства, результатами наукових досліджень.

Специфіка ІКТ полягає у тому, що вони розвиваються надзвичайно стрімкими темпами. Цим пояснюється той факт, що підготовка фахівців щодо їх використання завжди відстає від потреб практики, і це створює у суспільстві певну диспропорцію. У зв'язку з цим будь-який фахівець буде змушений близько десяти разів упродовж професійної діяльності освоювати нові ІКТ. Тому, чим вищий буде рівень фундаментальної і методологічної підготовки з інформаційних дисциплін, тим успішніше документознавці зможуть під час професійної діяльності освоювати нові технічні та програмні засоби.

Інформаційна культура майбутнього фахівця формується в умовах інформатизації освіти. При цьому інструментом їх формування є безперервна інформаційна підготовка, під якою розуміють багатоетапний процес реалізації цілей інформатизації суспільства не лише за допомогою вирішення завдань інформатизації освіти, але й професійної діяльності відповідно до вимог, освітніх стандартів у галузі інформатики, ІКТ. У визначенні змісту, методів і форм безперервної інформаційної підготовки головна роль належить моделі діяльності фахівця, у якій описується кінцевий результат підготовки, містяться кваліфікаційні вимоги до майбутнього документознавця.

Інформаційна діяльність, як частина професійних якостей фахівця, набуває останніми роками все більшого значення. Усі складові інформаційної діяльності, такі як реєстрація, збирання, накопичення, зберігання, опрацювання, передавання значних обсягів даних, поданих у різноманітній формі; управління об'єктами реального світу; автоматизований контроль і корекція за його результатами діяльності повинні бути включені в кваліфікаційні вимоги, оскільки є невід'ємною частиною інформаційної культури фахівця.

Інформаційна діяльність є пріоритетною у діяльності документознавця. Уміння використовувати сучасні ІКТ – найважливіша частина професійної діяльності, важлива складова інформаційної культури документознавця.

Отже, модель діяльності фахівця має відображати інтереси суспільства в галузі формування професійної культури, включаючи інформаційну складову, інтереси організації у галузі оволодіння професійними знаннями й уміннями, а також інтереси студентів щодо можливості реалізації особистих потреб під час навчання. Модель професійної діяльності включена у структуру державного стандарту освіти, і, в свою чергу, включає в себе вимоги до необхідного рівня знань, умінь і навичок, якими має володіти майбутній документознавець.

Гнучкість підготовки фахівців обумовлена істотними змінами у використанні засобів і методів комп'ютерного опрацювання даних фахівцями, сучасними вимогами

розвитку галузі. Ці вимоги продиктовано особливостями інформаційної діяльності фахівця і тенденціями до змін змісту цієї діяльності.

Підготовка фахівців потребує відповідного забезпечення цілісності у межах професійної і комп'ютерно-інформаційної підготовки. Потрібна розробка якісно нової методичної системи навчання з новими цілями, змістом, методами, засобами, організаційними формами та результатами навчання.

Теоретичне обґрунтування принципу гнучкості та розроблення умов мобільності підготовки майбутніх документознавців до інформаційної діяльності є перспективною ідеєю. Слід зазначити, що підготовка фахівців до застосування засобів інформатизації у своїй професійній діяльності є важливою складовою професійної компетентності в сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства та необхідною умовою розвитку їх інформаційної культури.

МЕЛЬНИЧУК Леся Володимирівна
Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, м. Київ

ВИМОГИ ДО СЛУЖБИ ДОКУМЕНТАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УСТАНОВИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

З кожним роком спостерігається збільшення обсягу інформації, що призводить і до збільшення нових документаційних потоків – внутрішніх, вхідних, вихідних. Раціональне функціонування діловодства в установі, яке охоплює питання документування та організації роботи з документами у процесі виконання управлінських дій, покладено на службу діловодства.

В установі, організації, на підприємстві документи перебувають в постійному обігу. Потрібне створення оптимальних умов для всіх видів робіт з документами на всіх етапах опрацювання документів – від моменту створення чи одержання документа до його знищення або відправлення на архівне зберігання.

Головне завдання служби документаційного забезпечення управління – організувати документообіг таким чином, щоб це забезпечувало оперативну, безперебійну та ефективну діяльність установи. Без ефективно організованої служби документаційного забезпечення управління в установі чи організації неможливе її нормальне функціонування [3].

Дослідженню служби документаційного забезпечення управління приділялася увага протягом тривалого часу. Видатні ділові практики та науковці, серед яких – Г.В. Беспянська, О.Б. Виноградова, А.Н. Діденко, Т.В. Іванова, Ю.І. Палеха, Л.П. Піддубна, М.В. Рогожин та багато інших – присвятили свою увагу цьому питанню.

Проте на сьогодні типовими є обставини, коли поряд із надлишком інформації відчувається й брак необхідної інформації. Не винятком є і сфера ДЗУ, оскільки в діловодстві інформація є необхідним ресурсом, вона дає можливість вільно орієнтуватися в соціумі, що зазнає постійних змін, уміло адаптуватися до цих змін, скеровувати свої подальші управлінські дії. Вірна та своєчасна інформація носієм якої є документ відіграє важливу роль в управлінні. Управлінська діяльність багатогранна, вона охоплює всі сторони роботи будь-якої підтримки і потребує документування [4].

Відповідно до цього, до фахівців у сфері ДЗУ висуваються високі професійні вимоги, оскільки з розвитком нових інформаційних технологій відбуваються й зміни в системі ведення ділової документації. Безперечно, такі фахівці працюють не лише з документаційним забезпеченням, а й з інформаційними базами, що вимагає ґрунтовної теоретичної та фахової підготовки. Документ був і залишається об’єктом вивчення, оскільки без правильно оформленої документації неможливо вести мову про поступальний розвиток нашого суспільства. Документи відображають діяльність організації, установи, вони відіграють важливу роль в управлінському процесі, є інструментами вирішення питань управління.

Головна мета служби документаційного забезпечення управління – це досконале документне забезпечення діяльності установ, якісне надання документно-інформаційних послуг, вчасна обробка і передавання інформації на різні рівні керівництва необхідної для прийняття управлінських рішень. Тим часом, важливість якісної організації інформаційно-документаційного забезпечення управління в ряді підприємств та установ недооцінюється. Діловодством займаються працівники з низьким рівнем оплати, які випадково чи в силу певних обставин вимушені працювати в діловодних службах. Подекуди канцелярії виконують другорядну роль в апараті управління, виконуючи лише технічні функції [2, с. 254].

Усю роботу з документаційного забезпечення управління можна розподілити на два основні напрями – це безпосереднє оперативне інформаційно-документаційне обслуговування діяльності підприємства і організаційно-методичне керівництво всією роботою з документами та інформацією, що міститься в них.

У сучасній установі необхідне створення (шляхом об'єднання функцій канцелярії, секретаріату й інформаційного центру) єдиного підрозділу інформаційно-документаційного обслуговування з підпорядкуванням його першому керівникові. Цей підрозділ, оснащений новітніми засобами комп'ютерної та багатофункціональної організаційної техніки, має виконувати головну обслуговуючу функцію управління — досконале документно-інформаційне обслуговування прийняття управлінських рішень та їх доведення до виконавців.

Створення спеціалізованого підрозділу інформаційно-документаційного забезпечення призведе до зменшення чисельності апарату управління й ліквідації зайвих посад. Коло обов'язків його провідних співробітників - документознавців, інформаційних аналітиків та системотехників буде досить значним і багатогранним, їх основні функціональні обов'язки – разом з фахівцями керівного апарату брати активну участь у моніторингу релевантної інформації, розробці ефективних управлінських рішень, веденні контролю за їх виконанням і перевірці завдань і розпоряджень вищого керівництва [1, с. 25].

Основу раціональної організації будь-якої роботи, а також з документаційного забезпечення становить чіткий розподіл функцій та обов'язків між конкретними виконавцями. Розподіл праці закріплюється посадовими інструкціями, в яких визначено його організаційно-правове положення в структурному підрозділі.

Основними завданнями сучасної служби документаційного забезпечення управління повинні стати уніфіковані форми документації та єдиного порядку роботи з документами в установі та підвідомчій мережі, досконале документаційне забезпечення діяльності всіх підрозділів на основі використання сучасної комп'ютерної техніки, автоматизації роботи з документами і скорочення їх кількості, впровадження комплексної системи керування документацією за рахунок застосування сучасних інформаційних технологій [6, с. 213].

З розвитком нових інформаційних технологій визначилась тенденція до використання комп'ютерної техніки, поширилась сфера її застосування. Для автоматизації документаційного забезпечення управління використовують різні інформаційні технології:

- програмне забезпечення для підготовки графічних і текстових документів, обробки зображень і оптичного розпізнавання символів (дозволяє працювати з графічними образами документів і текстовими файлами);
- системи управління документами, що забезпечують автоматизацію зберігання, пошуку і управління електронними документами;
- системи автоматизації ділових процедур, призначені для забезпечення колективної обробки документів у процесі реалізації різних бізнес-процесів;
- програмні системи для робочих груп, службовці організації електронної взаємодії виконавців на основі постійного обміну документами [5, с. 68].

Організація документообігу із застосуванням комп’ютерних технологій повинна забезпечувати сумісність ручної й автоматизованої обробки документів.

Головним напрямком перебудови управління і його радикального удосконалення, пристосування до сучасних умов стало масове використання новітньої комп’ютерної і телекомунікаційної техніки, формування на її основі високоефективних інформаційно-управлінських технологій. Засоби і методи прикладної інформатики використовуються в управлінні. Нові технології, що базуються на комп’ютерній техніці, потребують

радикальних змін організаційних структур управління, кадрового потенціалу, системи документації, фіксування і передачі інформації.

Служба документаційного забезпечення управління як складова будь-якої організації, що відображає і забезпечує її діяльність, сьогодні мусить бути потужним інструментом, що має змогу через процеси керування документацією орієнтувати всі інші підрозділи та окремих виконавців на спільні цілі, мобілізувати ініціативу співробітників, виховуючи в них почуття єдності і відданості своєму підприємству, поліпшувати процеси ділової комунікації й корегувати організаційну поведінку всіх його членів.

Список літератури:

1. Асєєв Г. Документознавство в інформаційній індустрії. Вісн. Книжк. палати, 2013. № 6. С. 24 – 27.
2. Бездрабко В. Документознавство в Україні: інституціоналізація та сучасний розвиток: монографія. Київ, 2009. 716 с.
3. Білова Т.Г. Моделі та інформаційна технологія процесів документообігу в системах організаційного управління: автореф. дис. на здобуття наук. Ступеня к. техн. наук: 05.13.06 Нац. техн. ун-т «Харків. політех. ін-т». Харків, 2009. 19 с.
4. Демчина Л.І. Документообіг у державній службі: навч. посіб. Київ : ТОВ «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2013. 168 с.
5. Електронне інформаційне суспільство України: погляд у сьогодення і майбутнє: монографія / В.М. Фурашев та ін. Київ: Інжинірін, 2005. 164 с.
6. Іванова Т.В., Л. П. Піддубна. Діловодство в органах місцевого самоврядування: підручник. Київ: НАДУ, 2009. 290 с.

МУКОМЕЛА Ірина Богданівна
Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль

РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННИХ АРХІВІВ В УКРАЇНІ

Входження України до єдиного інформаційного простору та розвиток інформаційно-комунікаційних технологій призвели до накопичення документів та інформаційних ресурсів з цифровими носіями. Тому перед архівістами постала проблема зберігання такого виду інформації та створення електронних архівів.

Сьогодні потрібно не лише забезпечити користувачам доступ до архівних документів через інформаційні бази та читальні зали, а й надати якомога повну та об'єктивну інформацію про склад та зміст архівних фондів через глобальну мережу Інтернет.

Інформатизація архівної справи – це комплекс організаційних, науково-методичних та технологічних заходів, які забезпечують створення за єдиними методологічними та методичними засадами взаємопов'язаних інформаційних технологій в архівній справі, формуванні національних архівних інформаційних ресурсів [4].

Інформатизація архівної справи в Україні розпочинається на початку 1990-х років зі створення архівних інформаційних ресурсів та локальних баз даних різних рівнів:

1. загальносистемного – створення АІПС загальноукраїнського фондового каталогу, який передбачає створення баз даних на всі фонди архівних установ України на основі облікової інформації фондового каталогу, що міститься в картці фонду. БД дозволяє здійснювати пошук інформації по кожному архіву, номеру, категорії, типу фондів, предметно-тематичній ознаці, географічній назві та прізвищу;
2. внутрішньоархівного – база даних фондового та подокументного рівня з актуальних питань різної функціональної спрямованості окремих центральних та обласних архівів;
3. загальноукраїнської системи «Національна архівна інформаційна система «Архівна та рукописна україніка», яка передбачає створення єдиної інформаційної системи, що має поєднати облікові та науково-пошукові функції рівня фонду на всі існуючі у світі українознавчі архівні фонди [1:237].

У 2000 р. створено Центр інформаційних технологій Державного комітету архівів України і відкрито офіційний веб портал державної архівної служби України в Інтернеті (http://www.archives.gov.ua). У результаті реалізації програми системної інформатизації галузі в архівах функціонує програмний продукт «Архівні фонди України», що відповідає сучасним вимогам обміну інформацією. Програму розповсюджено по державних архівах і запропоновано для використання в академічних, бібліотечних та музейних архівних установах і підрозділах.

Розвитку інформатизації архівної галузі сприяють відповідні державні програми щодо створення: інформаційної системи «Центральний фондовий каталог» (відповідно до рішення колегії Держкомархіву у 2001 р.); мережі Інтернет-ресурсів державних архівів 2000– 2005 рр.; умов для більш ефективного впровадження в архівних установах сучасних інформаційних технологій (проект програми розвитку архівної справи на Україні на 2006– 2010 рр.). Ці програми реалізуються силами архівних установ.

Так, програма зі створення мережі Інтернет-ресурсів державних архівів передбачає: на першому етапі – створення центру Web-ресурсів галузі в Держкомархіві з побудовою локальної мережі, уведенням в експлуатацію серверів і надання центральним та іншим архівам, розташованим у Києві, доступу через них до Інтернету; на другому етапі – упровадження поштових, Web-серверів і серверів баз даних у регіональних архівах; на третьому – побудову галузевої мережі передачі даних. При цьому

комунікаційний центр у Держкомархіві забезпечує супровід Web-серверів архівів, адміністровану передачу інформації з галузевої мережі в Інтернет з розвинутою системою її захисту.

У 2007 р. було створено Центральний державний електронний архів України (ЦДЕА України). Ця подія стала найкращим проявом політичної волі на державному рівні щодо збереження цифрових ресурсів (електронних документів, електронних інформаційних ресурсів). Нині ЦДЕА України здійснює координацію діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, незалежно від форми власності в галузі електронного діловодства, впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, електронного документообігу, електронного цифрового підпису, зберігання та використання інформації [2:13].

Електронний архів – інформаційна система, що приймає, зберігає та надає користувачам та державним архівам доступ до архівних документів в електронному вигляді (профільні документи) тривалого або постійного термінів зберігання. Відповідно до Положення державної установи "Центрального державного електронного архіву України" (далі ЦДЕА України), затвердженного наказом Держкомархіву України від 21.06.2007 р. № 97, до складу документів архіву входять:

- електронні документи установ – джерел формування НАФ, передані державними архівами;
- електронні інформаційні ресурси;
- електронні документи та інформаційні ресурси особового походження, передані державними архівами та їх власниками;
- службові видання в електронному вигляді, що не надходять у встановленому порядку до Книжкової палати України та бібліотек-депозитаріїв;
- електронні документи юридичних і фізичних осіб, що в установленому порядку надійшли у власність держави з-за кордону;
- електронні страхові копії особливо цінних та унікальних документів та інформаційних ресурсів, що зберігаються в органах державної влади, місцевого самоврядування, на підприємствах, установах, організаціях незалежно від форми власності;
- облікові документи та архівні довідники: описи, каталоги, путівники тощо.

Із перших років діяльності Центральний електронний архів став науково-методичним центром з питань розробки стратегічного напряму розвитку архівної справи та електронного діловодства, впровадження та організації електронного документообігу, роботи з документами в електронній формі, технологій зберігання та використання їх інформації [3].

Отже Центральний державний електронний архів України виконує завдання та функції держави з управління архівною справою та діловодством, забезпечує облік, збереженість документів Національного архівного фонду та використання відомостей, що в них містяться.

Таким чином, інформатизація архівної справи сьогодні є одним із факторів якісно нового науково-інформаційного забезпечення розвитку економіки, науки і культури.

Список літератури:

1. Архівознавство: Підручник для студентів іст. факультетів вищих навчальних закладів України / За заг. ред. Я. С. Калакури, та І. Б. Матяш. – К. : «КМ Академія», 2002. – 356 с.
2. Боряк Г. В. Десять років інформатизації архівної справи в Україні: проблеми, здобутки, перспективи // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство: міжвід. зб. наук. пр. / Геннадій Боряк. – 2002. – Вип. 5. – С. 9 –18.

3. Електронний архів [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.archives.gov.ua/Electronic/E_A.php – Загол. з екрану.
4. Кузова Н. Інформатизація архівної справи в Україні (1991-2014 рр.): історичні та правові аспекти [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://nmetau.edu.ua/file/kuzovova_informatizatsiya_arhivnoyi_spravi – Загол. з екрану.

ОРЕНДАРЧУК Галина Олексіївна
Державний університет телекомунікацій, м. Київ

ФІЛОСОФСЬКІ ІДЕЇ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ОСВІТНЬО-.ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ СУЧАСНОСТІ

Основним стратегічним ресурсом в інформаційному суспільстві є знання. Ситуація домінування знання наповнює сучасну епоху новим змістом, що вимагає нового способу мислення. Використання попереднього педагогічного досвіду і теоретичних тверджень мислителів попередніх епох є ключовою ланкою для розуміння новітніх феноменів і процесів у соціокультурній та освітній сферах. Розмірковуючи про реформу сучасної освіти в Україні, слід звернутися до філософських і педагогічних ідей Григорія Сковороди, які набувають нового звучання в освітньо-педагогічному дискурсі сучасного інформаційного суспільства.

Григорія Сковороду часто називають українським Сократом. Давньогрецький мислитель Сократ був першим філософом в історії європейської культури, який досліджував проблеми людини, її свідомості, моралі, освіти. Його ж називають першим просвітником в історії людства. Чому в історії розвитку філософської думки в Україні таку ж роль відводять Григорію Сковороді?

Порівняння Сковороди із Сократом і справді дуже влучне. Адже воно відбиває справді філософський спосіб життя й творчості видатного українського мислителя. По-перше, для українського філософа, як і для Сократа, здобуття освіти не зводилось до набуття простої суми знань, інформації. Справжнє знання, на думку Григорія Сковороди, не можна просто отримати чи запозичити, воно завжди є особистим досягненням, результатом зусиль власного мислення. Українського філософа, як і Сократа, цікавила проблема, як навчити людей мислити за допомогою дискусій і бесід. Він вів мандрівний спосіб життя, любив спілкуватися з людьми, вступати з ними в діалоги, суперечки. Учасники його діалогів здебільшого випадкові люди – «подорожні», для спілкування з якими філософ використовував сократівський метод маєвтики. Його філософсько-освітні діалоги багато в чому нагадують екзистенціально-антропологічну педагогіку сучасності з акцентуванням індивідуального діалогічного підходу до учня чи вихованця.

Мабуть, не випадково майже всі його твори містять у назві слово «діалог» або його варіанти (бесіда, розглагол, разговор тощо). Діалогічність, вважав Григорій Сковорода, є тією вимогою в навчанні і вихованні, без якої не можна залучити людину до різних «світів» та думок, до визнання багатовимірності буття людини. У процесі діалогу виробляється вміння висловлювати і обґрунтовувати свою точку зору, піддаючи кожну ідею відкритому і всебічному обговоренню. Пошук істини в процесі діалогу, на думку Григорія Сковороди, передбачає не тільки критичне ставлення до позиції іншого, але й вміння піддавати критиці власні думки.

Пошуково-діалогічний метод філософствування Григорія Сковороди, коли читач чи слухач як один із суб'єктів спілкування відкриває для себе істину в процесі комунікації з іншим суб'єктом, актуалізується у сучасній філософії освіти, що наголошує на суб'єкт-суб'єктності в навчальному процесі.

По-друге, метою освітнього процесу Григорій Сковорода, як і Сократ, вважав пізнання істини та моральне самовдосконалення. Чого, на думку українського філософа, учитель повинен навчати молодих людей, аби вони стали на шлях істини й щастя? Весь освітній процес має бути спрямований на те, щоб допомогти учневі в пошуках самого себе, розуміння і осмислення своєї внутрішньої сутності, свого покликання, вважає Г. Сковорода.

На думку Сковороди, через свою любов до людини Бог дав їй все необхідне, причому, все, що потрібне, зробив легким, а непотрібне – важким, складним. Найбільш потрібним для кожної людини є щастя, «мир душевний». Причому, щасливим може стати кожен, бо щастя міститься в нас самих. На думку Сковороди, немає місця й часу, коли б люди були щасливими, адже щастя лише всередині нас. Головне, як він учив, – не йти всупереч природі й шукати свою «сродну працю». «Шукаємо щастя по країнах, століттях, а воно скрізь і завжди з нами...» – писав він [1, с. 103].

Щастя полягає в пізнанні самого себе як образу Божого. Пізнаючи себе, ми знаходимо душевний спокій. «Пізнай себе», «поглянь у себе» – стає центральним мотивом філософії Сковороди, як і філософії Сократа.

Самопізнання має допомогти людині знайти свою «сродну» працю, тобто здатність до виконання певного виду діяльності: «до плуга, до шаблі чи до мудрості». Якщо людина зрозуміє це і знайде своє покликання, то для неї «нужное станет нетрудним, а трудное станет ненужним» [3, с.7].

Наука ж може сприяти самовдосконаленню лише при наявності задатків «сродності»: «...Наука приводит в совершенство сродность. Но если не дана сродность, тогда наука что может совершить? Наука есть практика и привичка и есть дочь натуры. Птица может научится летать – не черепаха» [5, с. 231].

Для досягнення внутрішнього спокою потрібно дотримуватися правила про «сродність», жити в злагоді з індивідуальним характером, із власною природою, не насилувати своїх здібностей і обдарувань. «Сродна» праця дає людині впевненість, відчуття повноти буття, душевний спокій. Будучи легко здійсненною, «сродна» праця приносить людині насолоду не тільки своїми наслідками, винагородами чи славою, а самим своїм процесом. Вона є важливим засобом духовного самоутвердження, самовдосконалення, здоров'я душі людини, а отже, і щастя.

Саме тому мислитель за власним бажанням займався неформальною освітньою діяльністю, яка органічно вписувалась в його модель життєтворчості. Домашня освіта, «мандрівна» школа під відкритим небом були тими формами комунікації, у яких Сковорода реалізував свою «сродність» до праці вчителя. Сковорода навчав усіх, з ким спілкувався, тому, що, на його думку, було найважливішим – християнській мудрості і доброчинності, а своє призначення вбачав у тому, щоб допомогти людині відкрити цю істину. Свою діяльність вчителя Сковорода вважав не професією, а покликанням. Адже ті, хто виконує цю роботу, є «лише служниками природи» [2, с. 108]. Але таке стає можливим лише тому, що через природу діє божественна мудрість. Український Сократ не втомлюється постійно повторювати, що «Бог, природа та Мінерва – одне і те ж» [1, с. 113].

Якщо ж людина обирає справу не за покликанням, а задля збагачення, прибутків, престижу, то вона навіть серед таких благ приречена бути незадоволеною і страждати. Прагнення збагачення та посад у «несродності» зі своєю працею здійснює негативний вплив не лише на людину, але й на суспільство.

Очевидно, частина проблем нашого сучасного суспільства також пов'язані з проблемою «несродності». У багатьох випадках саме непрофесійністю і некомпетентністю керівників нашої держави, яка є наслідком «несродності», можна пояснити сучасний кризовий стан як держави, так і руйнування філософських основ освіти, невизначеність освітніх ідеалів зокрема.

По-третє, Сковорода вважає, що головною, найважливішою наукою в освітньому процесі має стати наука про людину та її щастя – філософія. Призначенням філософії Сковорода вважає обґрунтування сутності людини, її пізнання та визначення щастя людини, що філософ вважає справою нелегкою. Сама категорія щастя у Сковороди

переходить із суто філософських до розряду педагогічних, оскільки, на його думку, бути щасливим – можна і слід навчитись.

Хоча людина вивчає різні науки, але вони потрібні не завжди і не всім, а щастя хочуть усі люди. Точні науки покращують умови матеріального існування, але вони не можуть дати людині знання про найголовніше: як стати щасливим? Пошуками відповідей на ці питання займається філософія. Григорій Сковорода, як і Сократ, не створює теоретично оформленого і систематизованого філософського вчення. Він розумів філософію не як зібрання текстів, творів, а як «практичну філософію», як вміння жити в Богові, у гармонії з природою, у мирі з людьми і власною совістю. «Коли дух людини веселий, думки спокійні, серце мирне, – то й усе світле, щасливе, блаженне. Оце і є філософія», – стверджував Сковорода [4, с.34].

Список літератури:

1. Сковорода Г.С. Байки Харківські // Григорій Сковорода. Твори в двох томах, т.1. Київ: Обереги, 2005. – С. 101 – 130.
2. Сковорода Г.С. Благодарний Еродій // Григорій Сковорода. Твори в двох томах, т. 2. – Київ: Обереги, 2005. – С. 103- 123.
3. Сковорода Г. Вхідні двері до християнської доброчесності // Філософська думка, 2014. – С. 7-18.
4. Сковорода Григорій. Пізнай в собі людину. Пер. М. Кашуба; Пер. поезії В. Войтович. – Львів: Світ, 1995. – 528 с.
5. Сковорода Григорій. Разговор, называемый алфавит, или букварь мира // Вірші. Пісні. Байки. Діалоги. Трактати. Притчі. Прозові переклади. Листи. – К.: Наукова думка, 1983. – С. 200 –249.

ПЕТРОВ Олексій Олександрович
Державний університет телекомунікацій, м. Київ

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ В УКРАЇНІ

Сучасний розвиток технологій (збільшення темпів інформатизації усіх сфер виробництва, розповсюдження Інтернету та полегшення доступу до нього населення) призвів до появи нового виду документу – електронного та відповідно до появи електронного документообігу.

Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 р. визначає електронний документ таким видом документу, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа та зазначає, що «електронний документообіг (обіг електронних документів) - це сукупність процесів створення, оброблення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів, які виконуються із застосуванням перевірки цілісності та у разі необхідності з підтвердженням факту одержання таких документів» (ст.9) [2].

Неминучий розвиток інформаційного суспільства, котре характеризується збільшенням різноманітних інформаційних потреб, а також превалюванням галузі інформаційної індустрії над іншими галузями суспільного виробництва збільшить обсяги впровадження електронного документообігу в усіх сферах управління. Нині в Україні функціонують різні системи електронного документообігу: «АСКОД», «ДІЛО», «Megapolis.DocNet», «DIRECTUM», «1С:документообіг», «SX-Government», «Optima-WorkFlow» та інші.

В Україні електронний документообіг вивчають: Д.В. Ланде, В.Н. Фурашев, С.М. Брайчевский, А.Н. Григорьев, Є.В. Громов, О.В. Баркова, О.В. Годич, Ю.С. Ковтанюк, С.Г. Кулешов, В.В. Рудюк, А.В. Гречко, Г.Г. Асєєв, І.В. Клименко, К.О. Линьов, О.В. Матвієнко, І.В. Васюков, С.М. Головань, А.М. Давиденко, Т.Г. Белова, М.М. Дутов, Н.Т. Задорожна, Г.О.Перехрест, М.Н. Цивін та багато інших дослідників. Проте, оскільки електронний документообіг явище нове і багатогранне, велика кількість проблем з цього питання ще не вирішено, зокрема питання перспектив розвитку електронного документообігу як комерційного і цивілізаційного феномену.

Сучасний електронний документообіг – це рух управлінської документації, який здійснюється за допомогою комплексів програмних та інформаційних засобів, що забезпечують роботу з електронними документами.

Електронний документообіг має безліч переваг перед звичайним паперовим: відсутність витрат на канцелярське приладдя, швидкий та якісний обіг документів, ефективний контроль за виконанням доручень, колективна праця з документами тощо. Саме це спонукає впроваджувати системи електронного документообігу в організаціях будь-якої форми власності та галузі діяльності. Хоча ринок електронного документообігу вже досить насичений різними програмними продуктами, він ще не повністю розподілений, що відкриває заманливі перспективи для розробників систем електронного документообігу. Зважаючи на те, що в Україні та й в світі взагалі нові системи електронного документообігу з'являються досить часто, розробники цих програмних продуктів вбачають резонні перспективи в їх розробці.

Сам електронний документообіг є перспективним напрямком становлення інформаційного суспільства. Досвід впровадження систем електронного документообігу в приватному секторі довів ефективність автоматизованого документаційного забезпечення управління організацій. Зважаючи на це електронний документообіг став

останнім часом активно впроваджуватися в державному управлінні. «Типова інструкція з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну» (2018 р.) заборонила проходження в діловодстві установи одного і того ж документа в електронній та паперовій формі (п.5 Типової інструкції) [4]. Через це збільшується попит на ефективні системи електронного документообігу з боку нашої держави. Найбільш ефективними системами зарекомендували себе ті, які задіяні в системі електронної взаємодії органів виконавчої влади (СЕВ ОВВ) [3], на яку «Типова інструкція…» вказує як на головний елемент функціонування електронного врядування. Це системи «АСКОД», «Megapolis.DocNet», «IT-Предприятие», «FossDoc», «InterDoc». З цих систем найбільш дієвими і перспективними виглядають «АСКОД» та «Megapolis», зважаючи на кількість охоплених цими системами закладів вищих органів влади.

Як вважають деякі дослідники, наявні на ринку системи електронного документообігу повністю задовольняють сьогоднішні клієнтські запити і тут особливого розвитку в найближчі роки не передбачається, але одним з напрямків розвитку систем документообігу стає підвищення ефективності пошуку інформації, інтеграція із засобами опублікування інформації у мережах, автоматичне сортування та рубрикація документів [1].

Отже, можна казати про те, що електронний документообіг в Україні має хороші перспективи для поширення як в бізнес середовищі, так і в урядовому секторі.

Список літератури:

1. Величкевич М. Б. Електронний документообіг, тенденції та перспективи / М. Б. Величкевич, Н. В. Мітрофан, Н. Е. Кунанець // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2010. – № 689 : Інформаційні системи та мережі. – С. 44–53.
2. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 №851-IV [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/851-15.
3. Система електронної взаємодії органів виконавчої влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dir.gov.ua/sistema-elektronnoyi-vzayemodiyi-organ/
4. Типова інструкція з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну : постанова Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. за № 55 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF

ПЕТЬКУН Світлана Михайлівна
Державний університет телекомунікацій, м. Київ

СУЧАСНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ІНФОРМАЦІЙНО-ДОКУМЕНТАЦІЙНОЇ СФЕРИ

Сучасне суспільство, в якому інформація та інформаційні технології все більше набувають ролі соціально-значущого ресурсу, потребують висококваліфікованих фахівців, які б вільно володіли інформаційно-комунікаційними технологіями та документаційними процесами, ефективно їх використовували у своїй професійній діяльності. Відтак спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» набуває особливої ваги та актуальності. Освітні програми «Документознавство та інформаційна діяльність» й «Інформаційна аналітика та зв'язки з громадськістю», як складові спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», з кожним роком набувають все більшої популярності та стають затребуваними сучасним суспільством і ринком праці. Тож, закономірно, що до фаху посилюється інтерес.

Загальна інформатизація суспільства викликала необхідність реформування вищої школи на основі поширення інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій. Створюються нові комунікативні системи, а отже, виникає потреба у поступовому тлумаченні нових термінів і понять галузі, їх системному узгодженні. Однак потреби підготовки фахівців з документознавства та інформаційної діяльності, аналітиків та фахівців зі зв'язків з громадськості уже сьогодні диктують необхідність сутнісного уточнення основних понять.

Ці процеси вимагають модернізації підходів до освіти, особливо вищої, оскільки інформаційне суспільство будується на засадах суттєвого ускладнення та інтелектуалізації діяльності в усіх сферах. Гнучкість вищої освіти є основною передумовою її реформування і означає здатність відповідних закладів не лише реагувати на нові вимоги часу, але й передбачати їх, формулювати завдання з урахуванням позитивного міжнародного досвіду і європейських стандартів.

На тлі сучасних науково-педагогічних дебатів про перспективність розвитку інформаційно-документаційної освіти гостро актуальним постало питання підготовки наукових кадрів. Активно вивчаються досягнення вітчизняного і зарубіжного досвіду, зокрема моделі організації навчання магістрів, аспірантів і докторантів, наповнення змісту їхніх програм, формуються «тимчасові колективи» (зібрання нарад, конференцій, семінарів тощо) із метою обговорення нагальних для розв'язання питань, міністерські робочі групи для розроблення державних і галузевих стандартів освіти із різних напрямів підготовки тощо [1, с. 242].

Система сучасної освіти дещо не встигає вчасно відреагувати на виклики сучасного інформаційного суспільства, підготувати молодого фахівця до швидко змінюваних умов інформатизованого середовища, тому варто активніше застосовувати новітні методи та форми навчання.

Покращенню якості підготовки кадрів, безперечно, сприяє активне впровадження в навчальний процес інноваційних технологій. З'явились нові явища, які стали предметом детального вивчення: «сучасні інновації», «інноваційні технології», «нові технології навчання», «інтерактивні методи навчання» [2]. Сутність даних нововведень полягає у відмові від усталених штампів, стереотипів у навчанні, вихованні та розвитку особистості. Упроваджується інновація через інтерактивні методи навчання, які передбачають таку логіку навчальної діяльності: мотивація, формування нового досвіду, його усвідомлення через застосування, рефлексію.

Серед основоположних «випереджальних» елементів змісту інформаційно-документаційної освіти варто розглядати не конкретні знання та вміння, а загальні характеристики (компетенції) освіченої особистості, серед яких – розвиток загальних здібностей, схильностей, інтересів, переконань, що сприяють адаптації майбутнього фахівця до оточуючої дійсності.

Студенти спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» повинні не тільки засвоювати широкий спектр усталених знань про документ, документаційні системи й потоки, документно-комунікаційну діяльність, професійно орієнтуватися в світі сучасних електронних технологій, а й поглиблено вивчати професійно спрямовані українську та іноземні мови, документну лінгвістику, основи стилістики та редагування, культуру мови й ораторське мистецтво, ділові комунікації, теорію комунікацій тощо.

Крім того, підготовка фахівців інформаційно-документаційної сфери має виходити з потреб активізації процесу інформатизації суспільства і необхідності формування інформаційної культури користувачів. Інформаційна орієнтація системи сучасної освіти й подальшої професійної діяльності фахівців зазначеної галузі зумовлює нагальну необхідність формування у студентів спеціальності інформаційно-комп'ютерної грамотності (знання з основ інформатики, інформаційних комп'ютерних технологій в інформаційно-документаційному менеджменті; знання основ інформаційної безпеки та захисту інформації; набуття навичок створення й обробки інформації в базах даних; зберігання електронних документів; організація та ведення електронного документообігу; забезпечення інформаційного сервісу на підприємстві, в установі, організації тощо).

Перспективи розвитку спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» сьогодні визначаються оптимальним поєднанням комплексу фахових знань, вмінь, навичок та високої професійної мобільності майбутніх фахівців.

Таким чином, вищевикладене дозволяє констатувати, що до найважливіших особливостей сучасної підготовки фахівців інформаційно-документаційної сфери у вітчизняних закладах вищої освіти належать: випереджальний характер освіти, фундаменталізація навчальних дисциплін, наявність обов'язкової інформаційної освітньої складової, пріоритетність науково-дослідних прогностичних напрямів у викладанні навчальних курсів. Важливим для повноцінного функціонування та розвитку спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» вбачається консолідація зусиль теоретиків галузі та науково-педагогічних працівників вишів для створення теоретико-прикладної бази розвитку інформаційно-документаційної сфери та якісної підготовки фахівця зі спеціальності.

Список літератури:

1. Бездрабко В.В. Підготовка наукових кадрів із документознавства в Україні: модерні відповіді на виклик часу. Наукові записки. Серія «Культура і соціальні комунікації». 2009. В. 1. С. 241–254.
2. Третяк О.С. Застосування інноваційних педагогічних технологій. Психолого-педагогічні засади проектування інноваційних технологій викладання у вищій школі : Монографія / За заг. ред. В.П. Андрущенка, В.І. Лугового. К. : Педагогічна думка, 2011. 260 с.

ПІЗНЮК Леся Володимирівна
Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ

ЩОДО НОРМАТИВНОСТІ ВЖИВАННЯ І ЗАМІНИ «РЕФЕРАТУ» Й «АНОТАЦІЇ»

В Україні діє кілька нормативних документів, які регламентують структуру, завдання, змістове наповнення й обсяг вторинних документів (анотації та реферату), зокрема оновлений ДСТУ 3008-20015 «Звіти у сфері науки і техніки», чинний міждержавний ДСТУ ГОСТ 7.9:2009 (ИСО 214-76) «Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Реферат и аннотация. Общие требования» (ГОСТ 7.9-95 (ИСО 214-76). Однак останнім часом у науковій комунікації відбуваються негативні зміни, зумовлені неправильним вживанням, ба навіть взаємозаміною понять «анотація» і «реферат», як, наприклад, у «Порядку формування Переліку фахових видань України» (див.: Порядок формування Переліку фахових видань України).

Вочевидь, потрібно оновити / актуалізувати у науковому обігові наповнення і функції реферату й анотації, щоб у середовищі науковців, молодих вчених, аспірантів і студентів було досягнуто мовної і нормативної конвенції щодо суті цих двох вторинних документів.

Реферат і анотація, виконуючи сигнальну функцію, завдяки компресії першоджерел, мають низку спільних ознак. Насамперед обидва документи є вторинними, містять інформацію у стислій формі, часто супроводжують першоджерело, але можуть бути опубліковані окремо.

Класифікують реферати й анотації за різними ознаками. Однак якщо класифікацій рефератів є чимала кількість, то анотації зазвичай поділяють на два види: описові і реферативні. Описові анотації не розкривають змісту документу, а лише інформують про головне у документі, їх розміщують на звороті титульної сторінки книжки (або в так званій каталожці на сторінці з випусковими/вихідними даними). Реферативна анотація зазвичай коротко переказує узагальнений зміст першоджерела, її завдання заінтригувати, зацікавити читача, тому часто її розміщують на суперобкладинці. Згаданий ДСТУ ГОСТ 7.9:2009 (ИСО 214-76) у пункті 6.4. вказує, що анотації на науково-технічні документи потрібно оформлювати відповідно до пп. 5.2.4-5.2.10, тобто вимогами до реферату.

Між анотацією та рефератом є кілька суттєвих відмінностей, які вкажемо у таблиці:

Анотація	Реферат
окреслює питання, розглянуті в документі, має визначити, що головне, повідомити, про що написано	крім називання основних аспектів, ще й інформує про зміст кожного з них,
не може замінити читання вихідного документа, а тільки допомагає зорієнтуватися, чи варто звертатися до цього першоджерела	може замінити першоджерело, повідомляючи його зміст матеріалу, методи, аргументи і висновки
дає тільки загальне уявлення про зміст, зазвичай має привернути увагу	адекватно, точно й повно розкриває зміст першоджерела, містить фактографічну інформацію
містить цільове призначення, визначає читацьку аудиторію документа	містить ключові слова (основні поняття) документа

супроводжує книжкове видання, може міститися на суперобкладинці видання, але ніколи не публікується окремо як самостійний документ	супроводжує наукову статтю, опис винаходу тощо, може публікуватися окремо від основного матеріалу, який супроводжує; входить в метадані
Може містити критичні зауваження, оцінки рецензентів чи експертів, цитування різних суджень тощо	ніколи не містить додаткової інтерпретації чи пояснень, критичних оцінок, суджень тощо
обсяг за ГОСТ 7.9:2009: до 500 знаків	обсяги за ГОСТ 7.9:2009: до 850 знаків, а для інформативних рефератів із суспільних наук обсяг взагалі не регламентований; за ДСТУ 3008-20015: до сторінки формату А4 (тобто орієнтовна кількість знаків 2000)

Як бачимо, ці відмінності зовсім не повинні були би призвести до синонімічності чи підміни понять анотація і реферат, а відтак і до практик заміни реферату до наукової статті, анотацією, як радить МОН України у «Порядку формування Переліку фахових видань України».

Список літератури:

1. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – [Уведено вперше ; чинний від 2016-07-01]. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 17 с.
2. ДСТУ ГОСТ 7.9:2009 (ИСО 214-76) Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Реферат и аннотация. Общие требования (ГОСТ 7.9-95 (ИСО 214-76). URL: http://library.nlu.edu.ua/BIBLIOTEKA/NAUKOVA/N_18.htm
3. Порядок формування Переліку фахових видань України, затверджений від 15.01.2017 № 32. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0148-18

СВЕРДЛИК Зоряна Михайлівна
Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ

СТАНДАРТИ НАДАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ДОКУМЕНТАЦІЙНИХ ПОСЛУГ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Знання професійної термінології, вимог до оформлення документів, основ управління та захисту інформації, принципів виконання документно-інформаційних запитів є досить актуальною для фахівців з документознавства та інформаційної діяльності. Саме тому в підготовці студентів-документознавців до майбутньої професійної діяльності в закладах вищої освіти потрібно приділяти увагу стандартизації означених процесів. Завданнями дисципліни «Стандартизація та сертифікація за фаховим спрямуванням», включеної до навчального плану, повинно стати освоєння стандартів з тих напрямів, за якими працюватимуть випускники.

Зокрема, засвоївши теоретичні положення зі стандартизації в документно-інформаційній галузі, студенти на практиці зможуть:

- кваліфіковано орієнтуватися серед нормативних документів з питань керування документаційними процесами;
- застосовувати стандарти із захисту системи управління інформаційною безпекою;
- реалізовувати електронний документообіг на основі міжнародних стандартів;
- послуговуватися національними і міждержавними стандартами з архівної справи;
- застосовувати галузеві системи стандартизації документації (дослідно-конструкторську, торговельну, виробничу, науково-технічну, технологічну);
- використовувати стандарти надання адміністративних послуг;
- організовувати заходи з охорони праці відповідно до стандартів;
- управляти якістю товарів і послуг в документно-інформаційній галузі.

З означеного переліку варто виділити стандарти надання адміністративних послуг. Під стандартами якості адміністративних послуг слід розуміти мінімальні вимоги щодо надання адміністративної послуги, що їх повинен забезпечити адміністративний орган, а також критерії, за допомогою яких можна оцінити, наскільки споживач адміністративної послуги буде задоволений її наданням [1, с. 6]. На перший погляд може видатися нелогічним співвідношення адміністративних послуг та інформаційно-документаційних. Проте, насправді, адміністративні послуги є сукупністю інформації та документації, надаваної під час реалізації функцій відповідних державних служб та органів влади.

На жаль, сьогодні бракує єдиного стандарту надання інформаційно-документаційних послуг, тому, набуваючи професійних умінь, студенти за взірець можуть застосовувати «Єдині вимоги (стандарт) до якості обслуговування відвідувачів центрів надання адміністративних послуг», розроблені Міністерством економічного розвитку і торгівлі України за сприяння Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Лідерство в економічному врядуванні» (USAID ЛЕВ) [2].

Незалежно від того, в якій установі працюватиме документознавець чи інформаційний аналітик, якість його роботи визначатиме рівень довіри клієнтів, відвідувачів чи користувачів до цього закладу. Запитувачам інформаційно-документаційних послуг важливо не просто отримати потрібний документ, а й отримати його вчасно, якісно, за зрозумілою процедурою. Водночас необхідно ввічливо

спілкуватися з відвідувачами, швидко та на високому фаховому рівні знаходити рішення з тих питань, з якими звертаються.

Із «Єдиних вимог (стандарту) до якості обслуговування відвідувачів центрів надання адміністративних послуг» документознавці можуть запозичити критерії щодо принципів, основних правил взаємодії з відвідувачами, зовнішнього вигляду, стандарти, заборони початку і завершення робочого дня, правила професійного спілкування, традиційного обслуговування та стандарти обслуговування за допомогою інформаційно-телекомунікаційних технологій (телефон, електронна пошта, інтерактивне обслуговування).

Брак єдиного стандарту надання інформаційно-документаційних послуг потребує від фахівців з документознавства та інформаційної діяльності знань зі споріднених галузей. Актуальною вважаємо потребу розробки такого стандарту, до якого можна включити положення, властиві для стандартів надання адмінпослуг, зокрема:

- нормативно-правові акти, що стосуються надання інформаційно-документаційних послуг;
- перелік документів, необхідних для надання послуги;
- опис етапів надання послуги;
- строк надання послуги;
- перелік підстав для відмови у наданні послуги;
- опис результату, який повинен отримати одержувач;
- платність або безоплатність надання послуг та розмір плати, якщо вона передбачена;
- вимоги до фахівців, які безпосередньо надають послуги, їхньої кваліфікації;
- режим роботи установи, яка надає інформаційно-документаційні послуги, порядок прийому клієнтів;
- вимоги до інформаційного забезпечення надання послуг;
- порядок подання, реєстрації і розгляду скарг про недотримання стандарту;
- порядок виправлення можливих недоліків наданої інформаційно-документаційної послуги та відшкодування збитків.

Такий стандарт може стати основою для професійної діяльності документознавців та інформаційних аналітиків. Створення зручних і доступних умов для отримання приватними чи юридичними особами інформаційно-документаційних послуг є одним із головних завдань, що має виконуватися на сучасному етапі. Для України це особливо актуально, оскільки система надання інформаційних послуг ще перебуває на етапі формування.

Список літератури:

1. Валенкевич Л. П., Краснощоков В. М. Система оцінки якості адміністративних послуг // Вісник СумДУ. 2011. № 3. С. 5–10.
2. Єдині вимоги (стандарт) до якості обслуговування відвідувачів центрів надання адміністративних послуг / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Київ, 2017. 40 с.

СИДОРЕНКО Тетяна Михайлівна
Державний університет телекомунікацій, м. Київ

СУЧАСНА ДОКУМЕНТОЗНАВЧА ТЕРМІНОЛОГІЯ: СЕМАНТИКО-СЛОВОТВІРНИЙ АСПЕКТ

Протягом останніх років питання творення та вживання документознавчих термінів стало об'єктом дослідження українських науковців-практиків В. В. Бездрабко, М. В. Комова, С. Г. Кулешова, М. С. Слободяник та інших.

Термінологічні студії здійснюють провідні вітчизняні інституції: Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства Державного комітету архівів України (УНДІАСД), Інститут архівознавства при Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського.

Актуальність подальших досліджень зумовлена необхідністю проаналізувати особливості творення й функціонування документознавчої термінології на сучасному етапі її розвитку.

Вагомий уплив на розвиток термінології документознавства справили термінологічні стандарти під загальною назвою «Інформація та документація», розроблені Інститутом прикладної інформатики за дорученням Держстандарту України, що були затверджені й опубліковані в 1994 р. Закріплені визначення термінів і понять здобули широке використання в документознавстві та суміжних галузях знань. У сфері діловодства, документознавства та архівної справи першим стандартом в Україні став ДСТУ 2732:2004 «Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення», чинний від 28.05.2004. Цей стандарт був прийнятий на заміну ДСТУ 2732-94 [4]. Дефінітивне визначення понять і термінів супроводжується цифровою індексацією, що вказує на місце лексеми в терміносистемі, а також їх відповідниками англійською та російською мовами. Стандарт містить абеткові покажчики українських, англійських, російських термінів, які доповнюють його основний зміст, юридичні терміни, вжиті у визначеннях нормативного документа [5, с. 4].

Серед базових понять центральне місце посідає термін «документ». УДСТУ 2732:2004 він визначається як «матеріальний об'єкт, що містить у зафіксованому вигляді інформацію, оформлений у заведеному порядку та має у відповідності з чинним законодавством юридичну силу» [4, с. 2]. На думку документознавців, таке трактування терміна відповідає тільки сфері діловодства, оскільки визначальними характеристиками виступають «оформлення у заведеному порядку» матеріального об'єкта та відповідність чинному законодавству, що надає об'єктові юридичну силу (організаційно-розпорядчі документи). Проте, будучи загальним розділом також й для архівної справи, цей термін не повинен враховувати специфічні характеристики через їхню відсутність у певних видах документів, які зберігаються в архівах (кінофотофонодокументи, листування). Основний наголос в аналізованій дефініції зроблено на матеріальному носії. Така позиція слушна, оскільки документ вирізняється серед інших матеріальних об'єктів саме наявністю фіксованої інформації [8, с. 72–73]. Однак інформація може бути зафіксованою на будь-якому матеріальному носії. Такою визначальною характеристикою є головна функція цього матеріального об'єкта, зміст якої в збереженні та передачі інформації в просторі та часі.

Рекомендації ДСТУ 4032-2001 «Інформація та документація. Одномовний тезаурус. Методика розроблення» спрямовані на забезпечення їхнього застосування в межах однієї установи або між різними установами. Методика, яка описана в цьому стандарті, не прив'язана до конкретного методу індексування [3, с. 2].

ДСТУ 3966-2009 «Термінологія. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять» допомагає усунути труднощі та суперечності, які виникали в процесі роботи над термінологічними стандартами через неправильне розуміння неточно сформульованих настанов, а також через невідповідність деяких вимог сучасному стані справ [5, с. 8]. У державному стандарті визначено об'єкт стандартизації та статус складових змісту стандарту на терміни й визначення, удосконалено процедуру розроблення їх, додатки доповнено погодженими з Інститутом української мови НАН України нормами, дотримування яких сприятиме: уніфікуванню мовних засобів, необхідному для гармонізування науково-технічної термінології; однозначності термінів; редагування українського науково-технічного стилю мовлення [5, с. 10].

Дотримування цих норм також дасть змогу: полегшити сприймання й розуміння науково-технічного тексту, упорядкувати та пришвидшити процес узгодження й удосконалення української науково-технічної мови; випрацювати термінологічні стандарти, що відповідатимуть структурі сучасної української мови. Цей стандарт визначає мету, засади й вимоги щодо стандартизування термінів та визначень понять, правила того, як розробляти стандарти на терміни та визначення й основні правила впроваджування міжнародних стандартів в Україні. Згідно з ДСТУ 3966-2009 «Термінологія. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять» мета стандартизування термінів та визначень відповідних понять полягає у встановленні необхідної внормованої термінології, щоб зробити сталими для предметних галузей однозначні терміни для всіх сфер застосовування; сприяти узгодженню національних стандартів України з міжнародними національними стандартами інших країн; забезпечувати однозначною термінологією державні та міждержавні соціально-економічні та науково-технічні програми й законодавство України; сприяти перекладанню міжнародних стандартів українською мовою; виявляти й усувати вади термінології, уживаної в документації; забезпечувати розвиток української науково-технічної мови [5, с. 21]. Трансформаційні процеси в царині документознавства впливають на активність термінологічних досліджень. Проблеми творення термінів пов’язані з їх полісемічністю.

Згідно з проведеним аналізом, серед науковців немає однозначної думки щодо терміна на позначення науки про документ. Так, Ю. М. Столяров у 1999 р. запропонував на позначення науки про документаційні процеси дотримуватися поняття *документологія*. Н. М. кушнаренко зауважила, що закінчення -*логія* властиве теоретичним дисциплінам, у той час як слово *документознавство* входить до одного словотвірного гнізда з термінологічними лексемами на зразок, архівознавство, бібліотекознавство, *патентознавство* [.

На окрему увагу термінологів заслуговують похідні від лексеми *документ*. Більшість таких новотворів з’явилася шляхом морфологічного суфіксального способу словотвору, типу: *документний, документальний, документаційний; документований, документування, документаризація*.

Під час опрацювання фахової літератури простежується використання різних термінів в одному значенні. На думку Ю. М. Столярова, *документний ресурс* складається з документів, а *документаційний* – стосується документації як множини документів службового призначення.

М. С. Ларьков уживає терміноодиницю *документальний фонд* на позначення фонду підприємства, організації, установи. У розвідках Г. М. Швецової-Водки натрапляємо на поняття *документаційний фонд* на позначення неопублікованих ділових паперів, а всі документи організації дослідниця пропонує називати *документацією*.

Процес фіксації інформації на матеріальному носії Г. М. Швецова-Водка називає *документаризацією*, однак більшість науковців послуговуються терміном *документування*.

Канал передавання інформації під час письмової комунікації Г. М. Швецова-Водка пропонує називати *документальний канал*, хоча більшість дослідників уживають із цією метою термін *документний канал*.

Провівши аналіз, дійшли таких висновків: за останні роки мовознавці в царині національної стандартизації намагалися привернути увагу розробників стандартів до мовного оформлення нормативних документів. До колективу авторів, які розробляли ДСТУ 2732:2004, не були залучені фахівці з української мови, текст стандарту мовної експертизи чи літературного редагування не проходив.

Незважаючи на різні практичні форми вдосконалення терміносистеми теоретичного і прикладного документознавства, шляхи їхнього розвитку як єдиної терміносистеми документознавства багато в чому подібні. Це дає можливість з'ясувати основні проблеми творення і функціонування документознавчої термінології, що потребують теоретичного розроблення.

Список літератури:

1. ДСТУ 2392-94. Інформація та документація. Базові поняття. Терміни та визначення [Текст]. – Введ. 29.03.1994. – К. : Держстандарт України, 1994. – 53 с.
2. ДСТУ 2394-94. Інформація та документація. Комплектування фонду. Бібліографічний опис. Аналіз документів. Терміни та визначення [Текст]. – Введ. 24.03.1994. – К. : Держстандарт України, 1994. – 90 с.
3. ДСТУ 4032-2001. Інформація та документація. Одномовний тезаурус. Методика розроблення [Текст]. – Введ. 05.05.2001. – К. : Держстандарт України, 2001. – 65 с.
4. ДСТУ 2732:2004. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення [Текст]. – Введ. 28.05.2004. – К. : Держстандарт України, 2004. – 32 с.
5. ДСТУ 3966-2009. Термінологія. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять [Текст]. – Введ. 01.03.2009. – К. : Держспоживстандарт України, 2009. – 32 с.
6. Бездрабко В. В. Термінологічні студії у сучасному вітчизняному документознавства (1990-х – поч. 2000-х рр.) [Текст] / В. В. Бездрабко // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань: зб. наук. праць / За ред. В.В. Бездрабко. – К. : Четверта хвиля, 2007. – С. 7–35.
7. Комова М. Українська документознавча термінологія: шляхи творення та функційні особливості □ монограф□ / М Комова. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2011. – 316 с.
8. Кушнаренко Н. Н. Документоведение [Текст] : учебник / Н. Н. Кушнаренко. – 2-е изд. – К. : Знання, 2000. – 460 с.
9. Ларьков Н. С. Документоведение – М.: АСТ: Восток-Запад, 2006. – 427 с.
10. Нілова І. А. Терміносистема документознавства : нормативна база [Текст] / І. А. Нілова // Вісник Книжкової палати. – 2005. – № 9. – С. 23–24.
11. Терминологический словарь по библиотечному делу и смежным отраслям знаний [Текст] / З. Г. Высоцкая. – М. : РАН, 1999. – 321 с.
12. Ханпира Э. И. О терминах документационный, документальный, документный [Текст] / Э. И. Ханпира // Советские архивы. – 1994. – № 3. – С. 24.
13. Харченко С. В. Мовні особливості термінологічних стандартів [Текст] / С. В. Харченко, С. В. Литвинська // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань : зб. наук. праць / За ред. В. В. Бездрабко. – К. : Четверта хвиля, 2011. – Вип. 5. – С. 44–50.

СІБРУК Анастасія Володимирівна
Національний авіаційний університет, м. Київ

НОМІНАЦІЯ *ГРИВЬНА*: ІСТОРИЧНИЙ ТА СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТИ

Семантична реконструкція лексичних одиниць є одним з фундаментальних напрямів історико-лексикологічних досліджень. На сьогоднішній день *актуальним* є вивчення лексичного фонду української мови та реконструкція семантики найменування *гривьна*, оскільки ці питання надзвичайно важливі для простеження історії української мови, літератури та культури. *Мета* статті – визначити семантичну структуру окремих іменників в історичному аспекті. Предмет дослідження – лексема *гривьна*.

Питання лексичного складу мови тісно пов'язане із вивченням семантичної структури лексем. У процесі історичного розвитку слова лексичне значення зазнає певних змін. М. Мерфі зазначає, що семантика слова та зміна його значення пов'язані з менталітетом суспільства, в якому воно функціонує [7, с.6–8]. З'ясування цих змін дослідники справедливо вважають найскладнішим питанням історичної лексикології. Оскільки пояснення зміни значення рівносильно встановленню етимології нового слова, формально ідентичного старому, тобто ми маємо відстежити весь процес, у результаті якого нове слово було первісно створене. Ф. П. Філін наголошує, що „нам мають бути відомі шляхи формування кожного слова, час його виникнення (хоча б приблизно), зміни його значень та відтінків значень, їхній зв'язок зі значеннями інших слів" [6, с.15–16]. За одним і тим самим словом може бути закріплене не одне, а декілька взаємопов'язаних та певним чином відмежованих одне від одного значень. І для розв'язання цього надскладного завдання варто опиратися на пораду М. М. Покровського: „Історія значень слова буде для нас тільки тоді зрозумілою, коли ми будемо вивчати це слово у зв'язку з іншими словами" [3, с.75].

З метою розкриття семантичної структури слова в історичному аспекті ми обрали слово *гривьна*, які збереглося в сучасній українській мові та виокремлюється своєю багатогранністю, великою кількістю вживань у різноманітних текстах різних періодів української літератури.

Гривьна. Стсл. гривьна „намисто, браслет" зводиться до **grivьna/ *grivьnь(jь)*, яке є похідним суфіксальним утворенням (із суфіксом *-ьn-*) від іменника **griva* „довге волосся на шиї і хребті тварин", а також „частина шиї, потилиця". Слово *грива* сягає ie. **guera^{x}i-*, спорідненого з лтс. *grīva* „гирло річки", лтс. *grīvis* „висока трава", дінд. *grīvā* „шия, потилиця", ав. *grīvā-* „потилиця", перс. *girē* „тс.", гр. *δέρη* „тс.", єскр. *grīvā-* „шия" [ЭССЯ, VII: 130–132; Преобр., I: 158; Ф., I: 458; ЕСУМ, I: 593; ЭСБМ, III: 109]. Внутрішню форму іменника *гривьна* визначає назва частини тіла – шиї.

Г. А. Уфімцева акцентує, що „багатозначність слів ширше проявляється при історичному розгляді окремих значень лексеми", для чого дослідниця радить неодмінно залучати контекст [5, с.25, с.14]. М. С. Кисельова відзначає, що „природний контекст" давньоруської книжності – просторово-часовий континуум – доповнений безліччю соціальних і соціокультурних контекстів, необхідних для представлення тексту в культурі, його трансляції, осмислення, сакралізації або, навпаки, секуляризації й т. ін. Завданням дослідника, на її думку, є інтерпретація певного тексту, вичитування тієї або іншої соціальної проблеми із загального контексту, що породжує цей текст [1, с.15].

Найменування *гривьна* багаторазово зафіксоване пам'ятками XI–XIV ст. У матеріалах СДРЯ XI–XIV ст. зафіксовані 593 уживання лексеми з такими значеннями, як „шийний обруч, що слугує прикрасою або відзнакою", „шийна колодка", „вагова або грошова одиниця" [СДРЯ, II: 387].

Вихідна семантика лексеми *гривьна* представлена в досліджуваний період насамперед значенням „шийний обруч, що слугує прикрасою або відзнакою". Текстовий та словниковий матеріал вказують, що з XI до XIV ст. досліджуване слово з цією ядерною семантикою знайдене в різножанрових пам'ятках: „ бо възложилъ на него *гривну* злату велику. въ неи же предъ нимъ стояше" [*1015, ЛНик, 71]. У текстах іменник *гривьна* вживається в поєднанні з прикметником *золотыи,* оскільки ця шийна прикраса виготовлялася з дорогоцінного металу, переважно із золота, а тому становила цінність не тільки символічну, а й матеріальну [2, с.25]. Н. Л. Пушкарьова зауважує, що багато шийних гривень зберегли сліди ремонту, а це є ознакою того, що вони представляли для своїх власників неабияку цінність. Найкоштовнішими гривнами були білонові (мідь і срібло); до найпоширеніших знахідок дослідники відносять мідні або бронзові, іноді з рештками срібного покриття" [4, с.167].

Контекст засвідчує, що в Київській Русі побутували також золоті гривни, оздоблені перлами: „и *гривноу* зл(т)ауюю възложи на (н) съ же(н)чюгw(м)" [*1289, ЛГВ-1, ст. 927]. Пам'ятки містять відомості про те, що під час страти було прийнято знімати гривну із шиї засудженого: „не могуше сн#ти *гривны*. ^chкше главу" [XIV, СкБГ, арк.127]. Уживання досліджуваного іменника на позначення оздоби ікони реверберованe в Галицько-Волинському літописі: „иконоу(ж) списа на золоте наместноую с(ъвя)т(о)го Георгїа, и *гривноу* зл(т)ауюю възложи на(н) съ же(н)чюгw(м)" [*1289, ЛГВ-1, ст.927]. Єдине вживання іменника *гривьна* з периферійним значенням „шийна колодка" містить слов'яноруський переклад з грецької мови „Хроніки Георгія Амартола": „и тако непослоушливымъ приносити п(р)рчьствиє, иногда *гривны* дрєвєны и железны по техъ възложи на выю" [XI, ГА, арк.259 г].

У результаті переосмислення значення досліджуваний іменник починає уживатися на позначення грошової одиниці, що засвідчують пам'ятки XI–XIV ст. Дослідники дійшли висновку, що етимологія лексеми *гривьна* безпосередньо пов'язана зі словом *грива* „шия", а це дає підстави стверджувати, що саме „шийний обруч" є первинним значенням цієї лексеми, і лише згодом виникає похідне значення – „грошова одиниця". В „Етимологічному словнику української мови" цей процес передано так: „первісне значення „намисто" доповнилося в окремих мовах значенням „грошова одиниця" внаслідок звичаю робити намисто з монет" [ЕСУМ, І: 593]. За свідченням археолога Г. Ф. Корзухіної, „гривна мала форму шийної прикраси з великими медальйонами" [2, с.56].

Серед скарбів часів Київської Русі археологи часто знаходять і монетні *гривні,* і шийні *гривни*. Зі значеннями „грошова одиниця" та „міра ваги" найменування *гривьна* зафіксоване в таких різножанрових текстах XI–XIV ст., як Никонівський літопис, „Житіє Феодосія Печерського", „Києво-Печерський патерик", „Руська правда", грамоти: „И начаша збирати дань отъ мужа по 4 куны, а съ старостъ по 10 *гривенъ,* а отъ бояръ по 18 *гривенъ*" [*1018, ЛНик, 76]; „и положивъ же на стълпh *гривьну* злата" [XI, ЖФП-1, 394]. На позначення грошової одиниці іменник *гривьна* знайдений у багатьох грамотах XIV ст. Зі значенням „грошова одиниця, міра ваги" зафіксований демінутив *гривьнъка* в договірній грамоті 1389 року: „А (с)ну моему князю ивану поясъ золо(т) татаоуръ да два ковша золоты по две *гривенки*" [XIV, ДДГ, 7].

Іменник *гривьна* є полісемічним. У писемних пам'ятках XI–XIV ст. найменування *гривьна* вжите з такими ядерними значеннями, як „шийна прикраса" та „грошова одиниця". У „Словнику староукраїнської мови XIV–XV ст." зафіксоване єдине значення досліджуваного іменника – „грошова одиниця" [ССуМ, І: 262]. Упродовж XV–XVII ст. слово *гривьна* знайдене в російській мові з такими значеннями: „металева прикраса (або відзнака), яку носили на шиї", „вагова або грошова одиниця", „прикраса до ікони"

[СлРЯ, IV: 135–136]. В українській мові XVI–XVII ст. лексема *гривна* вжита зі значеннями „грошова одиниця", „одиниця ваги", „прикраса" [СУМ XVI–XVII, VII: 85]. Російська мова XVIII ст. успадкувала іменник *гривна* з такими значеннями: „міра ваги", „срібна монета", „старовинна печатка" [СРЯ XVIII, V: 235]. У другій половині XIX ст. лексема *гривна* позначала багато речей, серед яких варто виділити такі: „стар. різновид медальйона, ладанки, образка, мідного, срібного, золотого, зазвичай стулкового, який носили на ланцюжку, на шиї", „орден" („жалувані гривни"), „велика срібна монета, ймовірно, що її також носили на шиї", „підвіска до образів, прикла́д" [Даль, I: 651]. В українській мові початку XX ст. іменник *гри́вня* позначав мідну монету вартістю три копійки [Гр., I: 325]. Відношення між сучасними слов'янськими мовами відрізняються від відношень між різними групами індоєвропейських мов. Порівняльно-історичне дослідження слов'янських мов дозволяє реконструювати давню спільнослов'янську мову. Зміни, які виникли протягом історії розвитку досліджуваного слова, є малопомітними та стосуються в основному його фонетичного оформлення. Лексема *гривьна* виявилася стійкою до змін. Історія цього слова на землях слов'ян є неоднаковою: у слов'янських мовах досліджуване найменування стало нормативною назвою як прикраси, так і грошової одиниці, але не в кожній із них вони виступають разом як упродовж віків, так і на сьогодні. У сучасній українській мові давнє *гривьна* породило дві фонетично близькі, але різні з погляду семантики лексеми: *гривна* „металева прикраса у вигляді обруча, яку носили на шиї" [СУМ, II: 166] і *гривня* „у Стародавній Русі – срібний злиток вагою близько фунта, який служив основною грошовою одиницею"; „мідна монета в три, а в деяких місцях – у дві з половиною копійки", „гривеник" [СУМ, II: 166]; з 1996 року *гривня* також „грошова одиниця незалежної України, що дорівнює 100 копійкам". У російській лексикографії її фіксують лише у формі *гривна,* а значення пов'язують з давніми часами: „У Стародавній Русі – злиток срібла, що виконував функцію грошової або вагової одиниці", „металева прикраса (відзнака), яку носили на шиї або грудях", „дрібна срібна або золота підвіска" [ССРЛЯ, III: 399–400].

Таким чином, слово *гривьна* представляє собою досить розвинену лексему, що характеризується активністю вживання, багатством семантичної наповненості, поліфункціональністю, структурною різноманітністю. Досліджуване найменування має складну структуру та давні витоки. Давнє *гривьна* розвинулося у багатьох сучасних слов'янських мовах. Аналізуючи це слово в діахронії, доцільно враховувати те, що зміни відбулися і в лексичному, і в семантичному контексті. Для розкриття семантичного наповнення іменника доцільним є поєднання синхронії та діахронії. Також для опису семантики слова *гривьна* важливими є питання виділення лексико-семантичних варіантів, відтінків значення та механізмів семного членування. Вивчення семантики пов'язане з питанням про значення контексту, оскільки семантичне наповнення лексеми виявляється лише в контексті.

Список літератури:

1. Киселева М. С. Учение книжное : текст и контекст древнерусской книжности / Марина Сергеевна Киселева. – М. : Индрик, 2000. – 256 с.
2. Корзухина Г. Ф. Русские клады IX–XIII вв. / Галя Федоровна Корзухина. – М.–Л. : АН СССР, 1954. – С. 1–76.
3. Покровский М. М. Избранные труды по языкознанию / Михаил Михайлович Покровский. – М. : Изд-во АН СССР, 1959. – 384 с.
4. Пушкарева Н. Л. Женщины Древней Руси / Наталья Львовна Пушкарева. – М. : Мысль, 1989. – 286 с.
5. Уфимцева А. А. Лексическое значение / Анна Анфилофьевна Уфимцева ; [ред. Ю. С. Степанов]. – М. : Наука, 1986. – 240 с.

6.Филин Ф. П. Историческая лексикология русского языка. Проспект / Федот Петрович Филин ; [ред. В. Я. Дерягин]. – М. : Наука, 1984. – 175 с.
7.Murphy M. Semantic relations and the lexicon / M. Lynne Murphy. – Cambridge, 2003. – 278 p.

СТОРОЖЕНКО Ліна Григорівна
Державний університет телекомунікацій, м. Київ

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ВІЗІЇ

У зв'язку з різноманітністю способів аналізу процесів взаємодії людей у суспільстві, проблематика соціальних комунікацій є привабливою сферою сучасного наукового пошуку для низки наукових дисциплін.

Ґрунтовний аналіз підходів до розуміння терміна «комунікація» дає можливість виокремити декілька ключових напрямів дослідження:

перший полягає у вивченні комунікації як засобу зв'язку різних об'єктів у структурі матеріального і духовного світу. Таке розуміння пов'язане з класифікацією й типологією різних за своєю природою комунікативних засобів;

другий напрям передбачає вивчення сфери міжособистісної взаємодії, процес передачі інформації від одного суб'єкта до іншого;

у третьому напрямі акцентовано увагу на тому, що комунікація в суспільстві набуває особливого значення в процесах обміну інформацією з метою впливу на людину або соціальні групи. Найбільш чітко цей тип визначень розкривається в різних теоріях масової комунікації.

Зазначені напрями мають виключне значення при дослідженні соціальної комунікації, філософське осмислення якої в комплексі міждисциплінарних підходів знаходить своє відображення в семіотиці та герменевтиці. Для повноцінного вивчення комунікативного процесу значну роль відіграють дослідження у сфері аналітичної філософії, присвячені аналізу реального використання мови з метою запобігання та усунення непорозумінь, що виникають внаслідок неточного і неправильного його використання.

Технологічний прогрес та процеси урбанізації докорінно змінили традиційну систему спілкування індивідів. Сучасні інформаційні технології значно розширили межі звичного світу людини, що вимагає переосмислення соціальної реальності та процесів, що в ній відбуваються. Відтак з'являється і розвивається низка досліджень, в яких комунікація розглядається в нових соціально-культурних умовах за допомогою новаторських методологічних підходів.

Сучасне вивчення комунікації та комунікативного простору передбачає обов'язкове врахування певного теоретичного підґрунтя. Насамперед, йдеться про теорію постіндустріального/інформаційного суспільства. Так, Д. Белл розглядає інформаційне суспільство як однин з етапів розвитку сучасності, а соціально-економічну, культурну та технологічну реальності зараховує до визначальних рис постіндустріального суспільства [1]. У таких умовах комунікація стає основним елементом інформаційного соціуму.

Дослідження М. Маклюена, присвячені розвитку людського суспільства, представляють собою нову технократичну теорію осмислення комунікативного простору в сучасному соціумі. Вчений акцентує увагу на засобах масової комунікації як факторах, що представляють самостійну реальність та визначають комунікацію в суспільстві [1].

Розглядаючи комунікацію як систему та виділивши її складові, К. Шеннон підкреслює, що комунікація в сучасному світі організовується з використанням технічних засобів і піддається зовнішнім впливам, у зв'язку з чим виникають певні проблеми, пов'язані з характером комунікативного процесу [2].

Не применшуючи позитивних аспектів технократичних теорій комунікації, зауважимо їх деяку однобічність, зумовлену, на нашу думку, домінуванням

технологічних і технічних факторів комунікативного простору сучасного суспільства. Подолання цієї однобічності – одне з ключових завдань метологічного підходу інтеракціонізму, основна суть якого полягає в обґрунтуванні та дослідженні комунікації як взаємодії. У цьому розумінні інтеракціонізм виступає методологічною та теоретичною альтернативою технократичним підходам.

Людина як відправник та одержувач інформації є суб'єктом комунікативної діяльності. Відтак, як слушно зауважує Т. Ньюкомб, суб'єкти комунікативного процесу – це рівноправні учасники, пов'язані спільністю інтересів щодо предмета комунікації [5].

Створена модель комунікації визначає, що успішність процесу комунікації залежить від відносин між комунікаторами, їх ставлення до самого предмета обговорення, тобто комунікація зумовлюється реалізацією спільних інтересів сторін комунікації.

Представник символічного інтеракціонізму Д. Мід [3] розуміє комунікацію не тільки як обмін інформацією чи реакцію на інформацію, а як певну суб'єктивну свідомість. При цьому процес взаємодії становить собою безперервний діалог, в якому окремі індивіди вивчають, оцінюють і осмислюють наміри інших та певним чином реагують на співрозмовників. До того ж, Д. Мід визначає принципову відмінність між «дією» і «соціальною дією».

Спроби пов'язати комунікативні процеси з типами культурного середовища, зроблені в рамках теорії міжкультурного змісту комунікації Е. Холлом [6], довели, що приналежність комунікатора до певного культурного середовища зумовлює особливу комунікативну діяльність. Здійснивши низку досліджень, вчений встановив, що міжкультурна комунікація наповнена прихованими смислами й нормами, які, власне, і визначають характер процесу комунікації. На його думку, проблематика розуміння учасників комунікації пов'язана не з символами або способами передачі інформації, а з полісемантичним контекстом, без з'ясування значення якого код передачі інформації буде невиразним, неточним і неправильним.

Згідно теорії обміну Дж. Хоманса, комунікативний процес будується на основі обміну, який є стрижневим для взаємин між індивідами [4]. Вважаємо «людиноцентричну» концепцію науковця неповною й однобокою, оскільки він загострює увагу в основному на психологічних аспектах комунікації.

Сьогодні соціальні комунікації розглядаються представниками різних напрямків, однак у базуються на розглянутих вище підходах. Дійсно, з'ясування осмислення сутності комунікацій є історично зумовленим процесом, оскільки характер взаємодії індивідів у суспільстві, механізм і способи такої взаємодії, не кажучи вже про технології комунікації, постійно трансформуються. Еволюція гуманітарного, соціального та психологічного знання також додає строкатості в загальну канву опису соціальних комунікацій. Зазначені обставини підкреслюють актуальність подальших розвідок соціокомунікативної науки.

Список літератури:

1. Белл Д. Социальные рамки информационного общества. Новая технократическая волна на Западе. 1986. № 12. С. 330–342
2. Маклюэн М. Галактика Гутенберга. Становление человека печатающего : Москва. 2013. 496 с.
3. Мид Д. От жеста к символу. Американская социологическая мысль. Москва. 1994. № 6. С. 216
4. Хоманс Дж. Возвращение к человеку. Американская социологическая мысль. 1996. № 9. С. 55–59

5. Newcomb T. The study of consensus // Sociology today / eds. : R. Merton, L. Broom, S. Cottrell. N.-Y. 1959. P. 35–43
6. Hall E. The silent language. Garden City. N.-Y. 1959. 242 p.

ШЕРЕМЕТА Оксана Михайлівна
Державний університ телекомунікацій, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІОКУЛЬТУРИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Цінність інформації – неоднозначне явище, зумовлене збалансованістю самої цінності: як відомо, інформація може бути закладена у зміст об'єкта повідомлення, а може виявлятися у ставленні суб'єкта до цього об'єкта. Соціокультурна значущість виступає однією з ключових ознак цінності інформації. Кожен суб'єкт аудиторії самостійно визначає цінність інформації крізь призму власних світоглядних принципів, орієнтирів, інтересів, життєвого досвіду, рівня знань тощо. Ось чому соціокультурна цінність інформації характеризується суб'єктно-об'єктною значущістю: інформація, яка є цінною для однієї людини, не обов'язково буде такою для іншої. Соціальні комунікації роблять цю тезу ще більш доречною. Інформація в соціальних комунікаціях розчин зчиняється у конгломераціях ідеологій та інтерпретацій.

Соціокультурна проблематика в соціальних комунікаціях може бути спрямована на створення і обмін різноманітного за типами контенту та його якістю матеріалами. Соціокультурна проблематика може бути подана як у доволі загальному, доступному широкій аудиторії вигляді, так і у контексті інтересу вузького кола людей, які або професійно, або як у вигляді серйозного проведення дозвілля цікавляться проблемами, що їх порушує соціокультурний контент.

Соціокультурний контент перетворює персональний зв'язок людини з іншими людьми основним засобом передачі колективного досвіду. Йдеться про те, що соціокультурні уподобання однієї людини набувають важливого значення і для інших представників аудиторії, адже, доповнюючи генетичне успадкування, людина через культуру або передає, або отримує певні знання.

Соціокультурний контекст будь-якої комунікації пов'язаний із створенням – може, і тимчасових – формалізованих груп аудиторії. Саме соціокультурні інтереси або, навпаки, протиріччя спричиняють до створення громад, асоціацій або інших груп, яких об'єднують культурні інтереси.

Звісно ж, що осторонь цих процесів не опиняються і соціальні комунікації.

Власне, кажучи сьогодні про культуру в новітньому контексті, необхідно звернути увагу на такий аспект. Сучасне інформаційне суспільство явило себе XXI століттю багато в чому неочікувано і певною мірою спонтанно: мовилось про індустріальну цивілізацію, економічну кризу, неконтрольовану техносферу, але ж насправді маємо раціонально обумовлену модель розвитку, у якій інформація із просто передачі повідомлення перетворилась на чітко прогнозовану субстанцію, певний згусток знань у такому вигляді, який є необхідним для управління економічним, соціальним і культурним життям людського співіснування [1].

Комунікаційний процес – зокрема, діяльність соціальних комунікацій – може мати різноманітні результати. На думку Г. Почепцова, якщо при взаємодії об'єкт, отримуючи інформацію, не може перкласти її зрозумілою для себе мовою, то він опиняється за межами комунікації, у стані розгубленості, певної зайвості, і взаємодія має нульовий результат (за умови, звичайно, якщо це не було метою суб'єкта). Якщо зміст і спосіб передачі інформації відповідають можливостям об'єкта, якщо він може перевести повідомлення, що передається на зрозумілу, цікаву для нього та доступну йому тему (мовний аспект упускаємо), можна мати на увазі про позитивний результат комунікації [3]. З точки зору семантики цінність інформації буває відносною і абсолютною. У тому випадку, коли інформація та її смисл більш значимі для якої-небудь із однієї сторін

комунікації, то можна вести мову й про відносну цінність інформації; коли ж вони однаково значимі для обох сторін комунікаційного процесу, то коректно вести мову про абсолютну цінність інформації.

Принципово саму інформацію можна вважати формою існування всіх знань, накопичених людством за свою історію; у такому випадку соціальні комунікації є способом збереження і трансляції культури та культурних надбань. Подібним чином відбувається й у соціокультурній політиці в соціальних комунікаціях. Розглядаючи цінність інформації у культурі взагалі і цінність культури, яка втілюється через медіа, потрібно виокремлювати їх абсолютні цінності, які виявляються взаємозалежними [2].

Комунікаційна цінність культури полягає у публічному використанні різноманітними культурами певних пластів знань. При взаємодії культур кожна відбирає в іншої ту інформацію, яка їй потрібна для досягнення власних цілей. Процес взаємодії культури та комунікації є процесом переплетіння абсолютних та відносних цінностей першого та другого соціальних особливостей .

У суспільному значенні соціальні комунікації є каталізатором культурних змін. Сучасне суспільство має бути сильним і стійким для того, щоб у контексті функціонування соціокультурного контенту в соціальних комунікаціях не пропустити все ідеї, культурні цінності та надбання, що передаються з покоління в покоління і формують інформаційне поле.

Соціокультурний контент – невід'ємний чинник сучасної інформаційно-комунікаційної сфери суспільства, що глобалізується і набуває рис віртуальної реальності.

Список літератури:

1. Зернецька О. В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини [Текст] / О. В. Зернецька. К. : Освіта, 2002. 347с.
2. Білоус В. С. Зв'язки з громадськістю (паблік рилейшнз) в економічній діяльності: навч. посіб. [Текст] / В. С. Білоус. К.: КНЕУ, 2005. 275 с.
3. Почепцов Г.Г. Теория комуникации [Текст] / Г. Г. Почепцов. М.: Реф-бук, 2001. 506 с.
4. Слісаренко І. Ю. Паблік рилейшнз у системі комунікації та управління: навч. посіб. [Текст] / І. Ю. Слісаренко. К.: МАУП, 2001. 104 с.

СЛОВО МОЛОДОГО НАУКОВЦЯ

АКТИСЕНКО Ганна
Державний університет телекомунікацій, м. Київ

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Розвиток персоналу є важливою умовою успішної діяльності будь-якої організації. Це особливо справедливо на сучасному етапі, коли прискорення науково-технічного прогресу веде до швидких змін і вимог до професійних знань, умінь і навиків. Для успішного економічного розвитку істотне значення мають людський інтелект, знання і здібності, які повинні трансформуватися в нові ідеї, інновації, підвищення продуктивності і якості праці, збільшення прибутку і зростання конкурентних переваг [1].

Кожна сучасна організація, що працює в умовах ринку, об'єктивно потребує в кваліфікованих кадрах. Чим вище професіоналізм працівників, багатше їх практичний досвід, глибше теоретичні знання, тим ефективніше, тобто якісніше і швидше, вони будуть виконувати свої функціональні обов'язки. Висока кваліфікація, професійна гнучкість і адаптаційна здатність працівників стають також основою їх соціальної захищеності на ринку праці.

Від того, наскільки вдало виконується робота з розвитку персоналом, залежить не тільки прибутковість фірми, а й перспективи її розвитку, а часто і сам питання про її подальше існування.

Аспекти управління розвитком персоналу досліджували ряд зарубіжних і вітчизняних вчених, зокрема: Бісвас П.Ч., Євтушевський В.А., Крушельницька О.В., Мельничук Д. П., Кібанов А. Я., Савченко В.А., Травина В.І., Швець І.А., Шмідта Г.Н., Шульца Т.А., Щокіна Г.В. та ін.

Управління розвитком персоналу на даному етапі розвитку суспільного і економічного життя є актуальною темою для дослідження. На даний момент розроблено безліч програм і методів розвитку персоналу, як в рамках підприємства, так і за його межами. В Україні склався ряд проблем, пов'язаних з вивченням управління розвитку персоналу та впровадженням програм та методів розвитку персоналу на практиці. У сучасному бізнесі не рідко керівництво ставитися до персоналу як до статті видатків, а не як до одного з факторів успішної діяльності виробництва. У зв'язку з чим виникає небажання вкладати кошти в підвищення професійних навичок і знань співробітників, що в умовах прискорення науково-технічного прогресу призводить до старіння і нездатності співробітників впоратися з поставленими завданнями і цілями [2].

Професійний розвиток зародився, як елементарне навчання на робочому місці, яке було досліджено Фредеріком Тейлором [3, с.135]. В кінці XIX - початку XX ст. не було професійного відбору працівників чи професійного навчання. Існуючі підприємства конкурували між собою, тим самим бажали отримати професійних працівників. Тейлор запропонував вирішувати дану проблему шляхом навчання працівників на робочому місці. Він розклав робочий процес на окремі складові та навчав працівників поетапно до досягнення професійних навичок [4]. За рахунок того, що збільшилась кількість кваліфікованих працівників збільшилися і самі доходи підприємства. Це був перший крок формування професійного розвитку у виробничих процесах на підприємстві.

Процес професійного розвитку персоналу організації включає в себе:

- навчання персоналу;
- управління діловою кар'єрою і службово-професійним просуванням персоналу;
- планування кар'єри. [6, с 154]

Ключовим моментом в управлінні професійним розвитком є організація взаємопов'язаних процесів формування особистості працівника з конкурентоспроможними здібностями, яка включає професійне навчання, виховання, консультацію, підготовку і адаптацію. Професійний розвиток сприяє загальному, чи інтелектуальному та професійному зростанню людини, розширює її ерудицію і зміцнює впевненість у собі.

Основними напрямками професійного розвитку персоналу вважаються:

- первинне навчання з врахуванням завдань підприємства і специфіки його роботи;
- навчання з метою ліквідації розриву між вимогами робочого місця, посади і діловими якостями персоналу;
- навчання з метою підвищення загальної кваліфікації;
- навчання для роботи за новими напрямками розвитку організації;
- навчання з метою освоєння нових методів виконання трудових операцій.

Отже, якщо приділяти незадовільну увагу до питань розвитку персоналу це призведе до втрат такого вигляду: падіння випуску продукції або обсягу послуг, зниження якості виконуваної роботи, зростання числа нещасних випадків на виробництві, збільшення травматизму, зростання плинності персоналу, збільшення втрат робочого часу.

Персонал будь-якого підприємства повинен систематично удосконалювати свої знання, кваліфікацію і професійну майстерність на основі теоретичної підготовки та практичної діяльності.

Список літератури:

1. Вахович І. М. Теоретичні засади формування моделі сталого розвитку суспільства / І. М. Вахович // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2009. – № 15. – С. 17–27.
2. Кирич Н. Роль людського фактора у підвищенні ефективності роботи підприємства / Н. Кирич // Україна: аспекти праці. – 2011. – № 5. – С. 46–49.
3. Іванова С. В, Болдогоев Д., Борчанінова Е., Глотова А., Жигилий О. Розвиток потенціалу співробітників. Професійні компетенції, лідерство, комунікації. – М. : Альпіна Паблишерз, 2009. – 563 с.
4. Тейлор, У.Ф. // [Електронний ресурс]. URL: http://psylist.net.
5. Беляцкий Н.П. Управління персоналом. Навчальний посібник. – 320с.
6. Ковалев В.В., Волкова О.Н. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: Учебник. – М.: Проспект, 2008. – 421 с.

Науковий керівник: Домрачева К. О., ст. викладач

АЛІСОВ Андрій
Державний університет телекомунікацій, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ НОВОЇ АРХІТЕКТУРИ В МЕРЕЖАХ МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ

Мережа стільникового зв'язки - структура досить консервативна в силу своєї величезної вартості і великих термінів будівництва. Зміни в стандартах зв'язку відбуваються регулярно, але перехід до нового стандарту (наприклад – 4G після 3G) вимагає нових вкладень і заміни обладнання, яке часто ще не виробило свій ресурс.

Зараз для запуску мережі нового покоління все стає простіше завдяки підходам SDR і SDN.

SDR *(Software-Defined Radio) - програмно-обумовлена радіопідсистеми;*

SDN *(Software-Defined Networking) - програмно-конфігурується побудова мережі.*

Рис.1.1. Підходи для запуску мережі мобільного зв'язку нового покоління

Спрощуючи, це чимось схоже на віртуалізацію заліза: зміна функціоналу відбувається не заміною матеріальної частини, а зміною його програмної частини. Якщо ви читали Лема, то груба аналогія - перестроювання його розумних структур, де однакові елементи становили складну схему. Роль кожного елемента визначалася не конструкцією, а становищем в структурі і даними від інших елементів. Тільки в нашому випадку в ролі складових частин виступають програмні блоки, а не елементарні механізми.

Спочатку концепція SDR народилася в надрах військових відомств і призначалася для швидкої заміни застарілих протоколів радіозв'язку. Підтримувані протоколи і діапазони були реалізовані на аналоговому обладнанні, і будь-яка зміна вимагало повної фізичної заміни всього комплексу. Перехід до цифро-аналоговому перетворенню радіосигналу відкрив можливість переходу на нові протоколи і стандарти простою зміною програмного забезпечення в цифровому блоці.

Довгі роки цей підхід був важко-реалізований в мобільних мережах операторів, оскільки пред'являв дуже високі вимоги до продуктивності цифрового блоку, що відповідає за перетворення. Але закон Мура довів свою справедливість, і потужність обчислювальних систем досягла значень, достатніх для обробки алгоритмів, закладених в мобільні мережі стандартів GSM/UMTS/LTE. Це, здається, дозволяє нам перейти до чистих SDR системам і отримати компактні і продуктивні базові станції. Однак тут виникла інша проблема, пов'язана з використовуваним спектром і необхідної вихідною потужністю для мобільних мереж різних стандартів.

Закрити частотний спектр одним передавачем - завдання з технічної точки зору можна вирішити, але при цьому обладнання буде абсолютно не придатне по масово-габаритних характеристиках для використання в існуючій мережі. З урахуванням цього обмеження стандартне рішення при переході на архітектуру SDR виглядає так: до загального процесорного блоку підключається декілька радіомодулів, кожен з яких забезпечує створення ЕМ випромінювання в певному частотному діапазоні.

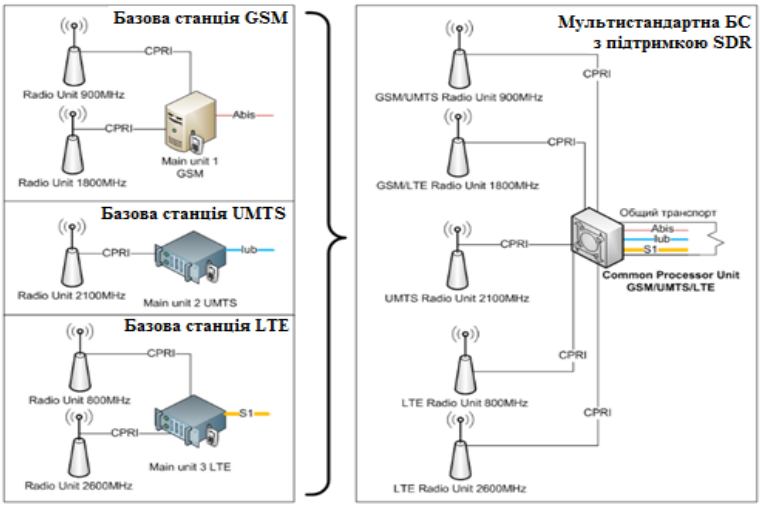

Рис.1.2. Еволюція від виділених процесорних блоків під кожен стандарт, до віртуалізації всіх стандартів в одному процесорному блоці

Який стандарт зв'язку буде при цьому створюватися, визначається процесорним блоком і стратегією оператора по рефармінгу одних стандартів в інші. Інтерфейс від процесорного блоку до радіопередавача також стандартизований, і всі виробники пропонують свої варіанти реалізації протоколу CPRI - Common Public Radio Interface. Останні реалізації протоколу CPRI підтримуються також і виробниками обладнання транспортної мережі, наприклад, радіорелейних ліній, що дозволяє підключати радіопередавачі на значних відстанях від процесорного блоку.

Такий варіант реалізації SDR-концепції істотно знижує кількість необхідних процесорних блоків і одночасно забезпечує агрегацію трафіку від всіх стандартів мобільних мереж в одну транспортну мережу.

Список літератури:

1. S. Sezer et al., “Are We Ready for SDN" Implementation Challenges for Software-Defined Networks,” IEEE Commun. Mag., vol. 51, no. 7, July 2013, pp. 36–43.
2. Яновский Г.Г. Качество обслуживания в сетях IP// Вестник связи – 2008. – №1.

Науковий керівник: Домрачева К. О., ст. викладач

БИКОВА Альона
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені І. Сікорського», м. Київ

СЦЕНАРНА БАЗА ЗНАНЬ ТА АЛГОРИТМ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ У ПОВІТРЯННОМУ ПРОСТОРІ

Актуальність створення такої системи полягає в забезпеченні кожного «нормального» літака, що знаходиться в зоні аеропорту, безпечної посадки або в забезпеченні перельоту на інший аеропорт незалежно від траєкторії руху захопленого літака. Критерійний базіс повинен формуватися таким чином, щоб забезпечити вирішення конфліктної ситуації за найкоротший час з урахуванням запасів палива літаків, що знаходяться в повітрі, при дотриманні просторових стандартів безпеки, прийнятих в авіації, і дотриманні політики безпечних переходів літака з одного ресурсу повітряного простору в інший при мінімальному втручанні диспетчера в процес управління.

Вирішення конфлікту в розглянутому класі задач (планування, складання розкладу і виконання плану) починається тоді, коли в систему надходить подія, що інформує «нормальні» літаки про появу захопленого літака. Ця подія надходить від диспетчера до всіх «нормальних» літаків, що знаходться в зоні аеропорту, в широкомовному режимі. Рішення задчі закінчується тоді, коли або всі «нормальні» літаки здійснили посадку або покинули зону аеропорту, або захоплений літак зник із зони аеропорту (незалежно від причини).

Метою в даній роботі було створення проекту сценарної бази знань та алгоритму для вирішення конфліктних ситуацій, які можуть виникнути в повітряному русі в районі аеропорту при появі в ній захопленого літака при мінімальному втручанні диспетчера в процес управління.

1. Сценарій розв'язання конфліктів

Після того як в зоні аеропорту з'явився захоплений літак, прогнозується його подальший рух і перевіряється порушення норм безпечних відстаней між літаками. Спочатку визначаються коридори і кола очікування, які перетинаються із зоною відчуження захопленого літака в момент знаходження на них звичайних літаків. Думка полягає в тому, щоб перепланувати рух літаків так щоб таких порушень не було, тим самим забезпечивши виконання прийнятих норм безпечних відстаней між літаками. Концептуально ця задача буде вирішуватися в 2 етапи. На першому етапі, для всіх «проблемних літаків» будуються плани їх руху, так щоб не було конфліктів з захопленим літаком, що можливо створить нові конфлікти між звичайними літаками. На другому етапі, «вирішуються» всі конфлікти між звичайними літаками (якщо це можливо), тобто коригуються плани для звичайних літаків так, щоб не було конфліктів ні з захопленим літаком, ні між звичайними.

2. Сценарна база знань

У даній роботі для формального опису структури повітряного простору в області аеродрома використовується поняття «сценарної бази знань» (СБЗ). Ця база знань описує сукупність допустимих послідовностей дій для досягнення тієї чи іншої обраної мети. При цьому процес динамічного вибору подальшого сценарію дій в залежності від поточного стану реалізується як вивід в СБЗ.

Мова СБЗ була адаптована для досліджуваної проблеми і далі подається адаптований варіант, хоча всі базові поняття та структура були збережені, що дозволило використовувати існуючі механізми виведення в СБЗ. Основним поняттям в

мові сценарних баз знань є елементарна модель поведінки, вона включає в себе:

1) початкові або вхідні дані - елемент множини ресурсів повітряного простору, в якому знаходиться літак;

2) передумова задає обмеження на допустимість або можливість виконання дії. Ця умова може бути задана виразом в термінах мови логіки предикатів першого порядку. У нашому випадку, передумова виконано, якщо:

a) результат, тобто ресурс, чи не зайнятий або не заблокований (захопленим літаком або його зоною відчуження) в момент входу в нього і до виходу літака;

b) літак має достатній запас палива для проходження результуючого коридору

3) дія - перехід літака з одного ресурсу (коридор або коло) в інший;

4) результат - ресурс повітряного простору (коридор або коло), в який переходить літак.

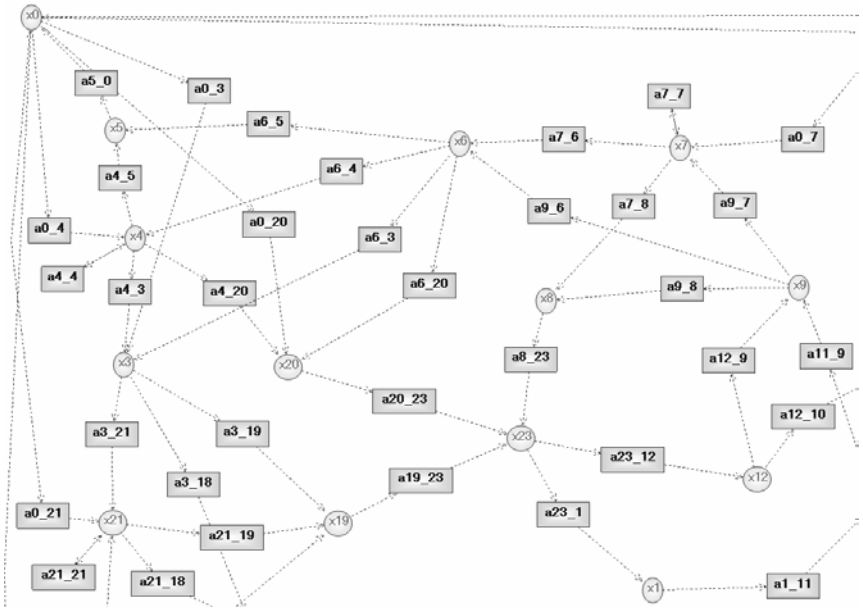

Рис. 1. Графічне представлення сценарної бази знань, як безліч пов'язаних елементариних моделей поводжень

3. Алгоритм розв'язання конфліктів

Розглянемо алгоритм планування поведінки літаків, що мають на меті посадку або виліт із зони аеропорту при наявності в зоні захопленого літака.

Подією, яка ініціює появу задачі розв'язання конфліктних ситуацій в повітряному просторі, буде поява в повітряному просторі аеропорту захопленого літака. У цей момент задаються координати і компоненти вектора швидкості захопленого літака (передбачається, що між маневрами, захоплений літак рухається рівномірно і прямолінійно). Умови забезпечення безпеки «нормальних» літаків задаються деякою зоною навколо захопленого літака, яка оголошується забороненою для «нормальних» літаків. За поточними координатами і компонентами вектора швидкості можна визначити та обчислити коридори (ресурси), які перетинаються цим літаком і інтервали часу, і далі за умовами безпеки можна обчислити заборонені зони.

У початковий момент кожен з нормальних літаків має план досягнення своїх цілей, і всі вони «безконфліктні».

1) здійснюється прогноз руху захопленого літака, і визначаються коридори, що потрапили в зону відчуження. Ці коридори оголошуються забороненими для використання на час їх перетину з зоною відчуження;

2) аналізується наявність конфліктів. Безліч N «нормальних» літаків

розбивається на дві підмножини, N1 і N2, такі, що:

a) в множину N1 включаються ті літаки, які при виконанні наявних планів не мають конфліктних ресурсів з захопленим літаком;

b) в множину N2 включаються ті літаки, які такі конфлікти мають (по відношенню до наявних планів).

3) для кожного літака Ai з N2 будується множина «безконфліктних» (із захопленим літаком) планів досягнення мети. Це виконується на основі виведення в сценарної базі знань (використовуючи механізм виведення в СБЗ). Такі плани можуть мати конфліктні з планами літаків з множини N1. Позначимо безліч таких планів літака Ai символом Ri. Якщо деякий Ri порожньі, то будується нова множина у Ri * для альтернативної мети (прибуття на сусідній аеродром для літаків, що мають на меті посадку). Якщо остання множина також виявляється порожньою, то, вирішення ситуації виконується на основі вибору деякого нестандартного рішення, наприклад, використання ешелону з великими висотами або використання нестандартного коридора (наприклад, вихід із зони аеропорту з подальшим поверненням);

4) для кожного Ai з N1 вибирається найкращий план (наприклад, оптимальний по витраті палива) ri з Ri або з Ri *. кожен такий план включає в себе послідовність необхідних ресурсів, для кожного з яких зазначено інтервал часу його використання. Далі, кожен літак Ai з N надсилає запит на резервування ресурсів, які залучені в обраний план. Спеціальний агент, відповідальний за контроль використання ресурсів, отримавши запити від всіх літаків Ai з N1 і Ai з N2, визначає наявність конфліктів.

Кожному конфлікту j (ресурс, запитуваний на пересічних інтервалах часу різними літаками з урахуванням стандартів безпеки) ставиться у відповідність список літаків Gj ,задіяних в конфлікті;

5) визначається порядок вирішення конфліктів. Використовуються такі евристичні критерії переваги при виборі чергової групи, в яких повинен вирішуватися конфлікт:

a) час появи конфлікту, пріоритет дорівнює одиниці: Чим раніше за часом настає конфлікт, тим вище його пріоритет при виборі;

b) мінімальний запас палива після досягнення мети по всіх літакам, пріоритет дорівнює двійці: Чим менше мінімальний запас палива, тим вище пріоритет;

c) кількість літаків в групі Gj, пріоритет дорівнює трійці: чим більше конфліктуючих літаків в групі, тим вище пріоритет.

6) вирішується завдання розв'язання конфліктів всередині кожної групи Gj.

Вирішення конфліктів всередині кожної групи j здійснюється на підставі безлічі евристик. Використовувані при цьому евристики, що задають переваги на множині конфліктуючих літаків, такі:

a) кількість часу, який літак може провести в коридорах очікування на шляху до мети (визначається по СБЗ) з урахуванням палива, пріоритет дорівнює одиниці: чим менше палива, тим вище пріоритет;

b) залишок палива після досягнення мети, пріоритет дорівнює двійці: Чим менше палива, тим вище пріоритет.

Перевага віддається літаку за допомогою деякого правила, заданого на безлічі названих евристик. Для обраного літака резервується ресурс.

Далі процес повторюється, починаючи з пункту 2, з тією відмінністю, що деякий ресурс (коридор) може бути заблокований захопленим літаком або зарезервований для звичайного літака.

Висновки

В роботі був запропонований метод формалізації (мови сценарних баз знань) топології повітряного простору в районі аеропорту, що дозволило звести дану

проблему до задачі планування і складання розкладу. Також був запропонований алгорит вирішення конфліктних ситуацій в повітряному просторі на основі сценарного моделювання.

Список літератури:

1. Wooldridge M., Jennings N.R., Kinny D. The Gaia Methodology for Agent–Oriented Analysis and Design // Journal of Autonomous Agents and Multi-Agent Systems. 2000. Vol. 3, no. 3. P. 285– 312.
2. Woldridge M. Agent–based software engineering // IEEE Proc. Software Eng. 1997. 144(1). P. 26– 37.
3. Nguyen-Duc M., Briot J.-P., Drogoul A. An application of Multi-Agent Coordination Techniques in Air Traffic Management // Proceedings IEEE/WIC International Conference on Intelligent Agent Technology 2003. P. 622–625.

Науковий керівник: Новогрудська Р.Л., асистент

БОНДАР Іван
Державний університет телекомунікацій, м. Київ

АНАЛІЗ ПОШИРЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ WIMAX В УКРАЇНІ

Поява технології WiMAX в Україні відбулась відносно давно. З 2005 року під брендом Alternet компанія «Українські Новітні Технології» надавала в Києві доступ в Мережу за стандартом IEEE 802.16d (так званий фіксований WiMAX). Також ця компанія запустила ы розширюэ мережу під брендом FreshTel мобільну версію мережі IEEE 802.16e. Останній відрізняється від стаціонарного тим, що забезпечує стабільний зв'язок, навіть якщо користувач пересувається зі швидкістю 120 км / год. Українська мережа FreshTel стала частиною холдингу, що розвиває мережі четвертого покоління на території Росії, Західної Європи та Південно-Східної Азії. Бренд Alternet припинить існування на користь нового бренду.

Технологія WiMAX вже широко випробувана в різних країнах і досить популярна. Згідно з оцінками організації WiMAX Forum (творця стандарту) [1], зараз в 135 країнах є 460 таких мереж, якими користуються близько 430 млн. Чоловік. Наприклад, в Росії мобільний WiMAX пропонують два оператора - «Комстар» і Yota. Впровадження WiMAX по всьому світу, і в Україні також, підтримує корпорація Intel.

Теоретично максимальна швидкість до 20 Мбіт/с. Результат технічно не досяжний для інших мобільних операторів, що працюють за технологією CDMA або UMTS. У них швидкість обмежена зазвичай 3,6 або 7,2 Мбіт/с, а на практиці все набагато скромніше.

Як повідомляє FreshTel, покриття центру Києва забезпечують 40 базових станцій ZTE, що працюють в діапазоні 3,4-3,6 ГГц. Пропускна здатність кожної станції становить 25 Мбіт/с.

Відзначимо, що існують два підвиди WiMAX - «звичайний», IEEE 802.16d, і Mobile WiMAX, IEEE 802.16e. Основна відмінність другого від першого полягає в тому, що він підтримує так званий handover, т. Е. «Передачу» рухається абонента від однієї базової станції до іншої - у міру того, як він переміщається між зонами їх покриття. Це дозволяє обслуговувати одного і того ж абонента суцільний мережею в масштабах міста або навіть країни, без зміни налаштувань і перереєстрації в мережі - точно так само, як це роблять мобільні оператори. «Передача» може відбуватися не тільки в різні сеанси зв'язку («вимкнувся в одному місці - включився в іншому»), але і в процесі роботи, навіть під час руху зі швидкістю до 120 км / ч.

WiMax в Україні використовують на частотах 2,3 ГГц, 3,5-3,7 ГГц і 5.2-5.5 ГГц. Саме стандарт Mobile WiMAX лежить в основі мережі FreshTel та Girafe.

Рис.1. Покриття мережі стандарту WiMax

Основні причини недоліків мережі є недостатня поки кількість базових станцій, відносно висока частота роботи операторів - 3,5 ГГц для FreshTel і 2,3 ГГц для Giraffe, що ускладнює проникнення сигналу в приміщення.

Виконавши порівняльний аналіз технологій 4G можливо зробити висновок, що технологія WiMAX виявилася менш пристосованої до масового розгортання. Багато ключових вендорів згорнули інвестиції в WiMAX і переорієнтувалися на LTE. До 2017р. на частку WiMAX доводиться тільки близько 1% ринку мобільного ШПД в цілому і до 13% абонентської бази 4G в світі (рис. 2).

В Україні WiMAX також залишиться технологією з часткою ринку, за прогнозами J'son & Partners Consulting, що не перевищує 1% мобільного ШПД [2].

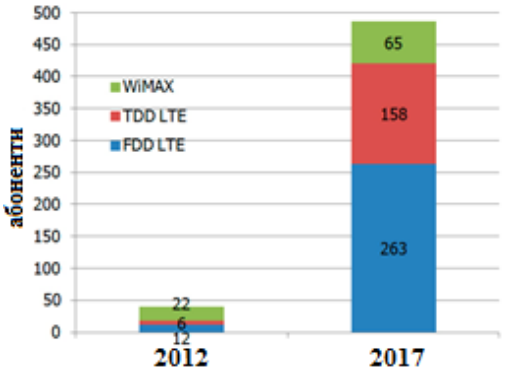

Рис. Рис.1.3. Кількість абонентів 4G

Список літератури:

1. Сюваткин В. С. и др. WiMAX — технология беспроводной связи: основы теории, стандарты, применение. / Под ред. В. В. Крылова. — СПб.: БХВ-Петербург, 2005. - 368 с.
2. Ergen M. Mobile Broadband –Including WiMAX and LTE.–Springer, 2009.336c.

Науковий керівник: Домрачева К.О., ст. викладач

ВЛАСЮК Юлія,
Державний університет телекомунікацій, м. Київ

ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ ТВОРЧИМ КОЛЕКТИВОМ

В даний час в результаті глобальних змін, що відбулися в результаті розвитку нашої країни та переходу до ринкової економіки, виникає необхідність розробки нової системи формування та розвитку кадрового потенціалу управління, так як ефективне функціонування підприємства у вирішальній мірі залежить від кадрів керівників. З метою зміцнення позицій на ринку і підвищення конкурентоспроможності компанії за інших незмінних умов сучасні керуючі намагаються використовувати творчий резерв компанії, а саме формують нову концепцію управління персоналом, яка передбачає можливість реалізації творчого потенціалу кадрів.

Творчий підхід при вирішенні завдань усе більш активно проникає зі сфери мистецтва і науки в інші сфери людської діяльності. Сфера управління підприємством також не є винятком. Такий нестандартний підхід в управлінні персоналом обумовлений підвищенням інтенсивності конкурентної боротьби підприємств на ринку з відносно однаковими можливостями. Така ситуація вимагає від менеджерського складу нових маркетингових ідей, піар-ходів.

Творчу активність персоналу слід розглядати, як процес реалізації новаторських здібностей працівників, спрямований на отримання інноваційних здобутків в інтересах техніко-технологічного, економічного та соціального розвитку підприємства. Форми прояву творчої активності працівників досить різноманітні. До них можна віднести: участь у проведенні НДДКР, діяльності творчих груп, організацію експериментальних виробництв, поширення новітньої наукової інформації, поповнення бази даних підприємства, подання заявок на отримання патентів, продукування нових ідей, оригінальних організаційних та управлінських рішень, надання раціоналізаторських пропозицій, впровадження ноу-хау тощо.

Кардинальна зміна устоїв виробництва вимагає відповідного перегляду постулатів управління персоналом підприємства. Якщо у попередній період механізм управління трудовими ресурсами був орієнтований на підвищення ефективності виробництва за рахунок відпрацювання соціотехнічної системи всередині підприємства, то нині управлінська діяльність має досягати іншої мети: перетворити працівника на креативну особистість, здатну до постійного пошуку більш досконалих способів реалізації виробничих програм.

Творчу людину характеризують неординарність мислення, допитливість, пошук нового, бажання змін, зацікавленість в експериментуванні, прагнення творчої самореалізації. Звісно, ці природні нахили притаманні далеко не всім працівникам, тому управлінська діяльність має бути орієнтована передусім на розвиток творчих здібностей персоналу і подолання консерватизму та інертності поведінки працівників. Крім того, вона повинна ґрунтуватись на оцінці об'єктивних умов функціонування виробництва, до яких можна віднести: стан матеріальних і нематеріальних активів підприємства, його фінансові можливості для підвищення рівня освіти працівників, проведення науково-дослідних робіт, впровадження їх результатів у виробництво. Важливими також є надбання управлінського характеру: філософія управління, корпоративна культура, стиль керівництва, ділова репутація тощо.

Спрямування діяльності управлінських структур на посилення творчої активності персоналу підприємства вимагає перегляду цілей і завдань у царині управлінських рішень. Тепер ключовими мають стати такі орієнтири: виявлення потенційних здібностей кожного працівника, його схильності до творчої праці;

визначення обраних людиною пріоритетів, її прагнень до матеріального добробуту, інтелектуального розвитку, кар'єрного зростання тощо; посилення мотивації працівників з метою всебічної реалізації їхніх творчих здібностей; визначення ступеня творчої активності кожного працівника; спостереження за безперервністю нарощування творчого потенціалу персоналу підприємства та своєчасною зміною форм його використання; оптимізація організаційних структур, поліпшення умов функціонування підприємства заради підвищення гнучкості виробничих процесів на основі втілення у життя інноваційних ідей; адекватне оцінювання економічної та соціальної ефективності від реалізації творчих рішень; формування кадрового резерву з числа креативних фахівців; подолання опору консервативно налаштованих працівників.

Творча обстановка на функціонуючому підприємстві, що заохочується і спрямовується належним чином дуже важлива, вона є найбільшим досягненням керівника колективу. Для того щоб її створити, необхідно підтримувати ініціативні і творчі устремління співробітників. Перед керівником стоїть складне завдання створити такий мікроклімат внутрішнього середовища компанії (творчу атмосферу), щоб творчі особистості, працюючи в групі, не втрачали своєї яскравої індивідуальності, перетворюючись з плином часу в «сірого» члена групи.

Творча атмосфера - це в першу чергу доброзичливе оточення, що забезпечує підтримку і відчуття причетності до команди, прийняття та без оціночне ставлення, які створюють те безпечне середовище, в якому творчі здібності зможуть розкритися. Для створення такої творчої атмосфери необхідні спеціальні зусилля менеджерів з формування команди і налагодження комунікацій.

Для створення творчого колективу керівнику недостатньо просто хотіти, щоб фахівці були самими креативними і продуктивними. Крім бажання потрібно розуміння певних правил цієї гри, своєї відповідальності і – деякі дії щодо зміни власного управлінського спілкування.

Важливі критерії роботи творчих фахівців:

1) Креативність – це наявність у співробітника можливості пропонувати нестандартні, творчі ідеї в плані вирішення стилю, концепції оформлення, а також необхідність у рамках посадових обов'язків займатися креативом, пропонувати те, чого ще ніхто не пропонував. Проте слід врахувати, що якщо співробітник дуже неординарний і креативний, а від нього чекають монотонної праці, то через певний час дозріє конфліктна ситуація.

2) Продуктивність - це швидкість роботи творчого працівника. На сьогоднішній день більша частина роботи фахівців виконується за комп'ютером, швидкість роботи безпосередньо залежить від знання пакета спеціальних програм і досвіду роботи в них. Крім цього, значення має характер, темперамент співробітника, адже навіть самий креативний співробітник чудово володіє і програмним забезпеченням та інформацією в цілому може довго збиратися з думками, що елементарні операції у нього займають дуже багато часу і що б працювати з ним успішно, треба спочатку бути готовим до повільних реакцій, а є фахівці, що втілюють свій креатив зі швидкістю думки.

3) Корпоративна культура і комунікабельність – це вміння ефективно вибудувати відносини зі співробітниками, клієнтами та іншими навколишніми людьми. Творчий працівник не обов'язково повинен володіти цими якостями. У багатьох випадках процеси управління вибудувані таким чином, що творчому спеціалісту небажано спілкуватися із замовником і в цьому є раціональне зерно. Корпоративна культура компанії, найчастіше приймається творчими співробітниками як якісь правила, які він може ігнорувати, деколи досить демонстративно, проте подібна поведінка частіше прощається, якщо креативна особистість при цьому

ефективно працює.

4) Творче зростання - еволюцію не можна зупинити, в тому числі і в творчих починаннях.

5) Задоволення роботою, оплата праці – це свого роду визнання унікальності і ступеня потреби саме в даному творчому співробітнику. Матеріальна сторона дуже важлива, як правило, творчі фахівці вважаються високооплачуваними співробітниками.

6) Розширення свободи – у творчому відділі кожен співробітник унікальний, як і очікуваний результат його діяльності, а непередбачуваний результат тягне за собою обов'язкове розширення свободи в рамках виробничих правил стандартів поведінки. Ще одна особливість полягає в тому, що розширення свободи творчим працівникам повинно супроводжуватися додатковими матеріальними і фінансовими ресурсами.

7) Ефективна взаємодія творців – особливої уваги заслуговують особливості міжособистісної взаємодії всередині творчої групи, тому що процеси спілкування та взаємодії можуть чинити на співробітників як мотивуючий результат, так і де мотивуючий.

Одним з важливих чинників для розквіту творчості в організації є постійний приплив в організації нових знань, інформації, вражень. Слід сказати, що справа це вдячна – креативні співробітники із задоволенням навчаються, стажуються, відвідують конференції та інші заходи. Спілкування з колегами допомагає їм розсовувати межі власних уявлень, вловлювати нові тенденції, генерувати нові ідеї. Наприклад, японські корпорації для підвищення креативності співробітників навмисно занурюють проектні команди в принципово нове середовище – географічну, культурну або інтелектуальну за допомогою поїздок в нові місця і представлення знань з не пов'язаних з їхнім бізнесом областей. Існують спеціальні програми розвитку творчих здібностей. Тренінг креативності допомагає активізувати творчий потенціал кожної людини за рахунок усвідомлення внутрішніх бар'єрів і кращого розуміння своїх можливостей, підвищує мотивацію до творчої праці. Оволодіння методами та технологіями творчості дозволяє зробити творчий процес більш ефективним, гарантує отримання ідей та рішень в будь-яких ситуаціях.

Творча активність персоналу підприємства є засобом реалізації інтелектуального потенціалу працівників та умовою нарощування людського капіталу. Відпрацювання механізму управління творчою активністю персоналу підприємства нерозривно пов'язане з вимогами інноваційної розбудови виробництва. Підвищення ступеня досконалості цього механізму можна досягти за рахунок:

- чіткого визначення цілей, принципів, умов розвитку творчої діяльності працівників;
- ретельного відбору дієвих засобів впливу на творчу активність персоналу;
- пошуку і використання адекватних форм впровадження творчих рішень у виробничий процес;
- забезпечення готовності виробництва до постійних інноваційних змін;
- належної реалізації переваг творчої особистості.

Актуальність даної теми обумовлена все більш наростаючою конкурентною боротьбою підприємств на ринку. Щоб отримати й утримати лідируючі позиції в своєму секторі економіки керуючий персонал використовує всі ресурси компанії, одним з яких є творчий потенціал, його особливість полягає в індивідуальному підході кадрів до вирішення поставлених завдань.

Список літератури:

1. Бузько І.Р., Д'яченко Ю.Ю. «Формування методологічних основ розвитку персоналу // Актуальні проблеми економіки.» – 2012.– №3. – С. 8–12.
2. Жарінова А.Г. «Розвиток інтелектуальних здібностей персоналу як основа стратегічної орієнтації на посилення конкурентних переваг підприємства // Актуальні проблеми економіки.» – 2012.– №6. – С. 38–46.
3. Кибанов А.Я. та ін., «Управління персоналом організації», М., 2015 р., – С. 12-27.
4. Сімченко Н.О. «Парадигми розвитку сучасної науки управління // Актуальні проблеми економіки.» – 2011.– №10. – С. 67–74.

Науковий керівник: Домрачева К. О., ст. викладач

ГЕРАСИМЕНКО Антон
Державний університет телекомунікацій, м. Київ

ПЛАНУВАННЯ РАДІОМЕРЕЖ З КОДОВИМ РОЗДІЛЕННЯМ КАНАЛІВ

Частотне планування мереж UMTS – процес стандартний. але не настільки важливий, як в мережах GSM, оскільки в планованої мережі використовуються лише кілька загальних несучих частот. На відміну від GSM, де частотне планування є основним істод усунення внутрішньосистемних перешкод, для мереж UMTS основна мета такого планування полягає в рівномірному розподілі графіка мережі з кількох частотним каналам. Враховується також необхідність реалізації процедури напівм'якого і м'якого хендовера, які не можуть здійснюватися н UMTS між різними несучими частотами.

Однак практика показала, що частотне планування мереж UMTS в Україні значно ускладнюється існуючої електромагнітної обстановкою в виділених полосах радіочастот для UMTS. З цієї причини головний акцент частотного планування зміщується в площину оцінки та визначення прийнятних умов електромагнітної сумісності РЕЗ мереж UMTS з діючими радиосредствами цивільного і військового призначення. Обмеження, що вводяться за умовами ЕМС, змушують здійснювати поіскноміналов робочих частот для мережі з урахуванням цих обмеження на території конкретних регіонів.

З огляду на таку особливість в інтересах планування мереж UMTS слід приділяти особливу увагу і питанням більш точної оцінки умов.

Загальні вимоги щодо частотного планування мереж UMTS викладені в Рішенні ECC (CEPT) від 2006 року ECC/DEC/(06) 01 про систем UMTS в ..корневих »смугах радіочастотні. 1900-1920 МГц. 2010-2025 МГц і 2110-2170 [1] Вимоги по використанні, інших смуг і діапазонів радіочастот викладені також в ряді документів CEPT. Але ці вимоги не мають прямого стосунку до частотного планування мереж всього сімейства IMT.

Основні вимоги згаданого рішення ECC/ DEC/ (06) 01 зводяться до розносять між частотними каналами в мережах UMTS яких необхідно дотримуватися при частотному плануванні для виключення взаємних впливів цих каналів. Зазначені вимоги пояснені на рис. 1.1 і зводяться до наступного:

- Несучі частоти плануються з урахуванням растра сітки частот, равного200 кГц;
- Рознос несучих частот FDD і TDD в сусідніх мережах двох операторів повинен становити не менше 5 МГц;
- Мінімальний рознос несучих частот FDD і TDD в смузі 2010-2025 МГц в мережах різних операторів повинен складати 4,6 МГц;
- При виборі номіналу робочої частоти (частотного каналу) необхідно враховувати наступне:
- Центральна частота каналу FDD, найближчого до частоти 1980 МГц, повинна бути рівною 1977,2 МГц або нижче;
- Центральна частота каналу FDD, найближчого до частоти 2110 МГц, повинна бути рівною 2112,8 МГц або вище;
- Центральна частота каналу FDD, найближчого до частоти 2170 МГц, повинна бути рівною 2167,2 МГц або нижче;
- Центральна частота каналу TDD, найближчого до частоти 1900 МГц, повинна бути рівною 1902,4 МГц або вище;
- Центральна частота каналу TDD, найближчого до частоти 2010 МГц, повинна

бути рівною 2013 МГц або вище;

- Центральна частота каналу TDD, найближчого до частоти 2025 МГц, повинна бути рівною 2022,2 МГц або нижче;

- При виборі номіналу робочої частоти з урахуванням енергетичних обмежень за умовами ЕМС доцільно попередньо оцінювати ключові показники мережі при цих обмеженнях на предмет їх прийнятності. При цьому необхідно мати на увазі, що неузгодженість по частоті несучих (з кроком 200 кГц) в межах одного частотного каналу, тобто в смузі 5 МГц, в суміжних сегментах мережі може призвести до зниження їх ортогональності або разделимости частотних каналів.

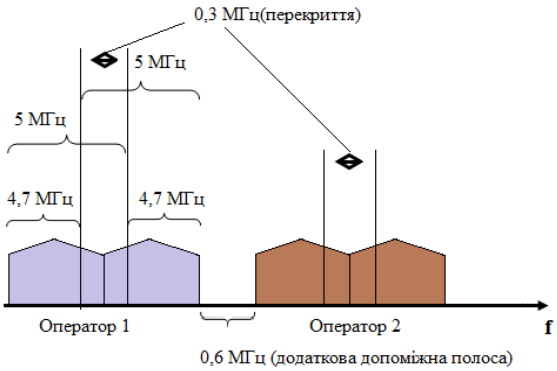

Рис.1.1. Вимоги по частотному плануванні UMTS

При наявності достатнього радіочастотного ресурсу в мережі UMTS можуть застосовуватися різні схеми повторного використання радіочастот, що дозволяють знизити втручання сусідніх осередків на краю зони обслуговування. На рис. 1.2 показані три таких схеми (frequency-reuse schemes) [2].

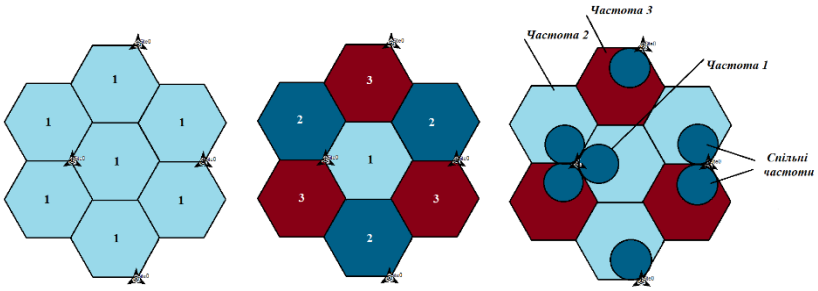

Рис.1.2. Схеми повторного використання частот в UMTS

Схеми на рис. 1.2 а) і б) не вимагають коментаря. На рис. 6.2 в) показана оптимальна схема частково-повторного використання радіочастот FFR (*Fractional Frequency Reuse*), яка дозволяє більш гнучко використовувати частоти, знаходячи компроміс між їх повторенням в ближній зоні і на краю осередку. При такій схемі на кордоні зон обслуговування знижується вплив сусідніх осередків за рахунок використання в них різних частот. Одночасно в ближній зоні збільшується продуктивність мережі за рахунок використання загальних частот. Розподіл трафіку в осередках при FFR забезпечує планувальник Node B. Більш детально такий метод планування описаний в [3].

При частотному плануванні в мережах UMTS/HSDPA можуть розглядатися три можливих сценарії [4]:

- створення мережі HSDPA на окремій частоті (One-to-One Overlay);
- накладення мережі HSDPA на мережу Rel'99 / Rel'4 із загальною частотою (Single carrier shared between Release 99 and HSDPA);
- створення фрагментів мережі HSDPA на окремій частоті (Hotspot).

Ці сценарії пояснюються на малюнках 1.3, 1.4, 1.5.

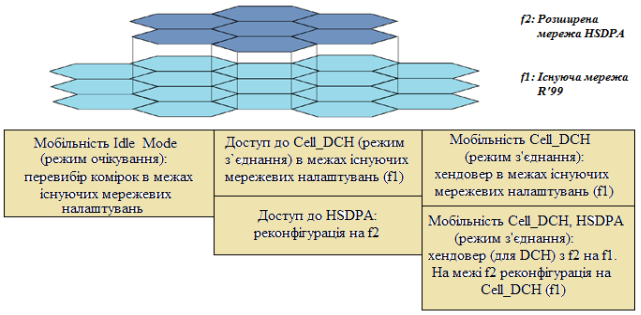

Рисунок 1.3 - Сценарій One-to-One Overlay

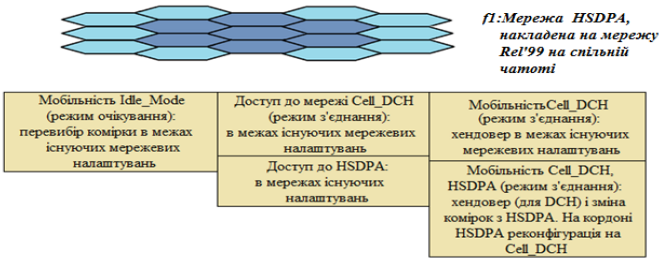

Рис.1.4. Сценарій Single Carrier Shared (Release and HSDPA)

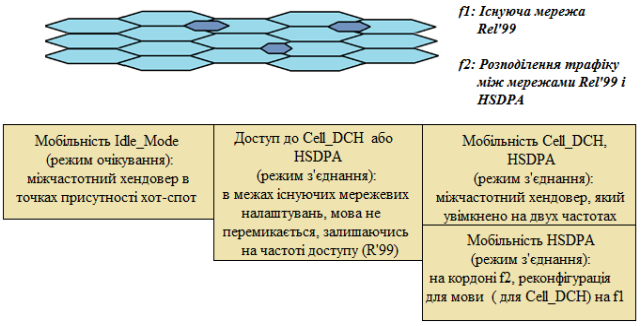

Рис.1.5. Сценарій створення фрагментів мережі HSDPA (Hotsport)

До питань частотного планування слід також віднести і прикордонну координацію, метою якої є виключення взаємних перешкод від мереж UMTS сусідніх держав в прикордонних областях. Оскільки ці питання є специфічними і безпосередньо не зачіпають традиційне планування мереж.

Список літератури:

1. ECC/DEC/(06)01. ECC Decision of 24 March 2006 on the harmonized utilization of spectrum for terrestrial IMT-2000/UMTS system operating within the bands 1900-1980 MHz 2010-2025 MHz and 2110-2170 MHz (ECC/DEC/(06)01). - Electronic Communications
2.

3. Enhanced Interference Control for Cell-Edge Performance. Qualcomm. January 2008.
4. Скрынников В.Г. Нетрадиционное частотное планирование в сетях UMTS/HSPA+//Радиочастотный спектр. - 2012. - № 6.
5. Ch. Chevallier, Ch. Brunner, A. Garavaglia, K. P. Murray, K.R. Baker. WCDMA (UMTS) Deployment Handbook. Planning and Optimization Aspects. - John Wiley & Sons Ltd 2006.

Науковий керівник: Домрачева К. О., ст. викладач

ДУДЧЕНКО Анастасії
Державний університет телекомунікацій, м. Київ

ДО ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Інноваційна діяльність може організовуватися на різних рівнях управління - безпосередньо на підприємстві, в рамках об'єднання підприємств, на регіональному і на державному рівні. На кожному рівні застосовуються свої способи і методи організації інноваційної діяльності.

Інноваційна стратегія на мікрорівні, тобто на рівні підприємства або організації, визначається базовими стратегіями розвитку підприємства, характером виникаючих при цьому інноваційних завдань, наявністю інноваційного потенціалу у підприємства.

Реалізація інноваційної діяльності є одним з основних чинників конкурентоспроможності продукції, забезпечує ефективність використання виробничих ресурсів, підвищує ступінь адаптованості підприємств до зовнішнього середовища, розширює його можливості щодо виходу на нові ринки продукції, створює умови довгострокової стабільності [1].

Організація інноваційної діяльності включає в себе формування і реорганізацію структур, що здійснюють інноваційні процеси. Така робота може проходити в різних формах, основними з яких є створення, поглинання, виділення.

Створення - це формування нових підприємств, структурних підрозділів або одиниць, покликаних здійснювати інноваційну діяльність. Це можуть бути проектні та науково-технічні підрозділи і самостійні організації, створювані як всередині, так і поза материнської організації[2, с.131].

У ряді випадків досить ефективним організаційним механізмом може бути **поглинання** великою компанією невеликих інноваційних фірм, діяльність яких входить до кола інтересів цієї компанії. Даний механізм призводить до значного скорочення термінів виходу з новим продуктом па ринок, а крім того, дозволяє отримати синергетичний ефект від об'єднання інноваційних досягнень. Самі малі інноваційні фірми також можуть бути зацікавлені в поглинанні, так як вони не завжди володіють достатніми засобами для продовження інноваційної діяльності.

Механізмом, що доповнює поглинання, є встановлення тісних зв'язків між великою компанією і малими інноваційними фірмами, заснованих на довгострокових договірних відносинах. Таке партнерство дозволяє створити інноваційне оточення виробничої компанії [3, с.81].

Виділення - організаційний механізм, що передбачає створення самостійних інноваційних компаній, раніше колишніх частиною цілісних утворень. Такі дії доцільно здійснювати, коли утворюється новий напрямок діяльності, не пов'язане з основною спеціалізацією компанії, відволікаючу на себе її ресурси. Виділена структура може створюватися як дочірнє підприємство материнської компанії, як відокремлений мале підприємство під фундацією великої материнської компанії, з тим щоб потім перетворитися до аутсорсингової фірму, обслуговуючу інноваційний процес фірми-замовника.

Інноваційні стратегії фірми можна розділити на дві групи: стратегії проведення НДДКР і стратегії впровадження та адаптації нововведень. У першій групі стратегій можна виділити наступні: ліцензійна стратегія (купуються незакінчені або завершення розробки з метою їх подальшого розвитку та використання); стратегія паралельної розробки (передбачає одночасне набуття технологічної ліцензії па готовий продукт і

проведення та освоєння власних розробок); стратегія дослідного лідерства(націлена па досягнення передових позицій у галузі певних НДДКР) [4, с.105].

Друга група стратегій пов'язана з впровадженням нововведень. Серед них: стратегія підтримки продуктового ряду (полягає в поліпшенні споживчих властивостей випускаються традиційних товарів, не схильних сильному моральному старінню); стратегія продуктової та процесної імітації, при якій підприємство запозичує технології з боку; стратегія радикального технологічного та продуктового випередження (досить дорога і ризикована стратегія, однак у ряді випадків вона призводить до успіху); стратегія вичікування лідера (приймається великими підприємствами-лідерами в періоди виходу на ринок нових продуктів, попит на які ще не визначений) [5, с.94].

Важливим фактором успіху інноваційної діяльності підприємства є стимулювання творчої активності його співробітників. Для того щоб автор або автори ідеї взялися з ентузіазмом за її втілення, їм потрібна підтримка. Саме тому в організаціях необхідно розробляти спеціальні програми підтримки та заохочення експериментів і експериментаторів. Кожному, хто висловив нову ідею або розробив той чи інший інноваційний проект, за певних умов гарантується підтримка з боку керівництва, яка може стосуватися і фінансів, і консультацій, і постачання, і виробничих площ, і робочого часу інших співробітників, і обладнання, і сировини , і комплектуючих.

Список використаних джерел:

1. Квасницька Р. С. Особливості інноваційної діяльності підприємств у сучасних умовах / Р. С. Квасницька, Н. С. Ардашкіна // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 6, Т. 3. – С. 247-251.
2. Управління інноваціями : навч. посібник / О.І. Гуторов, Л.І. Михайлова, І.О. Шарко, С.Г. Турчіна, О.В. Киричок. – Вид. 2-ге, доп. – Харків: «Діса плюс», 2016. – 266 с.
3. Микитюк П. П, Крисько Ж. Л., Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Скочиляс С. М. Інноваційний розвиток підприємства. Навчальний посібник. – Тернопіль: ПП «Принтер Інформ», 2015. – 224 с.
4. Алейнікова О.В., Притула Н.М. Інноваційний та інвестиційний менеджмент. Навчальний посібник. ─ Київ: ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2016. – 614 с.
5. Інноваційний менеджмент : навч. посібник / Л.І. Михайлова, О.І. Гуторов, С.Г. Турчіна, І.О. Шарко. – Вид. 2-ге, доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2015. – 234 с.

Науковий керівник: *Пісковець О.В., доцент*

ЗАВОДЮК Василь
Державний університет телекомунікацій, м. Київ

ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ПІДПРИЄМНИЦТВА

У основі якісних зрушень, що відбуваються в сучасній економіці, лежить інноваційна спрямованість стратегії і тактики розвитку виробництва.

Інноваційна активність економіки набула характеру центрального соціально-економічного процесу в індустріально розвинених країнах. Зміни чинників виробництва виражаються в зростанні їх інформаційній, інтелектуальній і інноваційній складових. Ці тенденції тісно пов'язані з трансформацією форм і методів організації суб'єктів господарської діяльності і управління ними.

Інновації та інвестиції тісно пов'язані між собою та не можуть функціонувати одна без одної. Фінансовий успіх кожного з інноваційних проектів – це перш за все співвідношення показника фінансової віддачі до початкової інвестиції, а практично кожен інноваційний проект можливо розглянути як інвестиційний, головною метою якого є отримання фінансового результату - прибутку. Опираючись на дане твердження, для розуміння сутності економічної категорії «інвестиційно-інноваційна діяльність» доцільно дослідити сутність понять, їх взаємозв'язок та відмінності: «інвестиційна діяльність» та «інноваційна діяльність».

Так, для категорії «інвестиційна діяльність» найпоширеніше тлумачення

– це комплекс заходів і дій фізичних і юридичних осіб, які інвестують свої кошти для одержання фінансового результату – прибутку [3, с.293]. Або ж це діяльність юридичних, фізичних осіб і держави, що спрямовується на залучення та збільшення засобів для реалізації інвестиційного процесу з метою одержання економічного та соціального ефекту.

Термін «інвестиція» у перекладі із латинської означає «вкладати» («invest»). Існує безліч варіантів трактувань даної економічної категорії.

Нобелівський лауреат з економіки У. Ф. Шарп у монографії «Інвестиції» визначає «інвестиції» як здатність «розстатися із грішми сьогодні для того, щоб отримати більшу їхню суму в майбутньому» [5, с. 17].

Аналогічне визначення даного поняття подано в монографії «Основи інвестування», підготовленої Л.Гітманом і М.Джонком: «Інвестиція — це спосіб розміщення капіталу, який повинен забезпечити заощадження або зростання капіталу» [1, с.191]. Із вищесказаного можна зробити висновок, що інвестиції – це форма забезпечення розвитку підприємства, яка пов'язана із збільшенням величини суми вкладеного капіталу.

В законі України «Про інвестиційну діяльність» вказано, що інвестиції -це «усі види майнових та інтелектуальних цінностей, вкладених в об'єкти

підприємницького й іншого видів діяльності, у результаті якої утворюється дохід чи досягається соціальний ефект» [2, с.15]. Це визначення в основному відповідає міжнародному підходу до визначення інвестиційної діяльності як «процесу вкладення ресурсів (благ, майнових та інтелектуальних цінностей) з метою одержання прибутку або соціального ефекту в майбутньому» [4, с. 47].

Об'єктами інвестиційної діяльності згідно закону України є:

- новоутворені та ті, що реконструюються, основні фонди, а також обігові кошти в усіх галузях економіки; цінні папери (акції, облігації та ін.);
- цільові грошові фонди;
- науково - технічна продукція та інші об'єкти власності;

- майнові права та права на інтелектуальну власність.

Суб'єктами інвестиційної діяльності є :

- держава та її інститути;
- підприємства, господарські товариства та корпорації;
- фінансово - кредитні установи;
- функціональні учасники інвестиційного процесу [2, с.17].

Необхідність інноваційного розвитку виробництва пред'являє нові вимоги до змісту, організації, форм і методів управлінської діяльності. Вона диктує появу особливого типу менеджменту, спрямованого на управління процесами оновлення усіх елементів виробничих систем.

Минуле століття, поза сумнівом, стало періодом бурхливого розвитку нових технологій та наук. Події і тенденції нового століття вже дають нам зрозуміти, що передова технології поведуть людство вперед в своєму розвитку набагато швидше, ніж раніше.

Конкурентоспроможність підприємства передбачає його можливість зберігати або розширювати конкурентні позиції на цільовому ринку та впливати на ринкову ситуацію через пропозицію якісної продукції, задовольняючи специфічні вимоги споживачів і забезпечуючи ефективність функціонування.

Основою конкурентоспроможності сьогодні виступають інновації, які і створюють конкурентні переваги. Вони допомагають фірмам посідати гідне місце на ринку.

Таким чином, вибір перспективних напрямків інноваційного розвитку

стає одним з найважливіших завдань управління даним підприємством у сучасних економічних умовах.

Отже, на сьогоднішній день інноваційний шлях розвитку є невід'ємною або навіть визначальною складовою економічного зростання будь-якої країни світу. Безперервне стимулювання інноваційного розвитку, тобто інвестування і власні дослідження, інформаційно-комунікаційні технології, маркетинг, дизайн, навчання персоналу, придбання нових розробок, обладнання є ефективним засобом підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств в умовах, які склалися на сьогоднішній день.

Результативність роботи підприємств залежить не лише від здатності раціонально використовувати наявні ресурси, а також від впровадження

інновацій на основі використання нових ідей, інвестицій в нові продукти,

процеси і способи ведення підприємницької діяльності. Саме воно є головною передумовою економічного зростання підприємств.

Список літератури:

1. Гитман Л. Дж. Основы инвестирования / Л. Дж Гитман, М. Д. Джонк.; [пер. с англ. О.В. Буклемишев и др.] — М. : Дело, 1999. — 191 с.
2. Закон України «Про інвестиційну діяльність»: за станом на 1 груд. 2013 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - N 47, С.15-17.
3. Інвестування / [Гриньова ВМ,, Коюда В.О., Лепейко ТІ., Коюда О.П.]. / За ред. В.М. Гриньової. — Х.: ХДЕУ, 2008. — 293 с.
4. Федулова Л.В. Развитие национальной инновационной системи Украины / Л.В. Федулова // Экономика Украины. - 2005. - №4 – С. 35-47.
5. Шарп У.Ф. Инвестиции / У.Ф. Шарп, Г. Дж. Бэйли; пер. с англ. – М.: Инфра-М, 1997. – С.17.

Науковий керівник: Сорока А.М., доцент

ЗІНЧЕНКО Яна
Національний авіаційний університет, м. Київ

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ТЕНДЕНЦІЇ ТА РОЗВИТОК

Вступ. Термінологія вже давно стала об'єктом дослідження як зарубіжних так і українських (Ірина Кочан, Таміла Панько, Любов Струганець) дослідників. На їх думку термінологія сучасності – це штучно формований лексичний пласт, кожна одиниця якого має певні обмеження для вживання і оптимальні умови для існування і розвитку.

Термін як особлива лексична одиниця безпосередньо пов'язаний з поняттям певної галузі знання і входженням його до певної терміносистеми, у якій всі терміни цієї галузі знання про предмет дослідження взаємодіють між собою. При цьому висхідною точкою теоретичного дослідження у цій галузі є проблема терміна як об'єкта опису. Основна межа, що відрізняє терміни від всіх інших типів номінацій, - зв'язок з науковими концепціями.

Необхідно відзначити, що економічні терміни утворюються найчастіше англійською мовою або запозичуються через англійську мову як мовупосередник. В українській мові економічні терміни активно розвиваються, тому логічно припустити, що, таким чином, результати розумової діяльності людини, пов'язані з економікою, закріплюються в термінах. економічний термінологія мова лексичний. Основне призначення економічної терміносистеми полягає у віддзеркаленні з максимальною об'єктивністю рівня людського знання в галузі економіки, яка знаходиться у стадії безперервного розвитку і набуває змін, що обумовлені розвитком відповідної науки.

Основна частина. Економічна термінологія української мови поповнилася великою кількістю нових термінів, у неї влилися нові термінологічні блоки, з'явилися навіть термінологічні системи, які покликані відобразити економічні зміни в Україні. Прикладами цього можуть бути такі терміносистеми: антикризове управління, логістика, маркетинг тощо. У той же час деякі терміносистеми (такі, як зовнішньоекономічна діяльність) активно поповнюються поняттями, що відображають раніше відсутні економічні реалії в українській мові, з семантичним переосмисленням вживаних термінів вищезгаданих терміносистем.

Економічна терміносистема – це складне ціле на позначення взаємозв'язаних на лінгвістичному рівні наукових і професійних понять мови економіки. При цьому терміносистема є основним елементом, є частиною системи, єдиного цілого. Економічна терміносистема, яка є динамічною частиною словникового складу загальнолітературної мови, відповідає сучасному рівню розвитку суспільства. Елементи таких терміносистем представляють термінологічні одиниці, які комунікативно співвіднесені і структурно пов'язані одна з одною і з терміносистемою у цілому.

Принцип формування терміносистем відбувається за рахунок наявності:

а) інтернаціональних термінів. Прикладами яких можуть бути наступні лексеми:

- **«бюджет»** (budget): «кошторис прибутків і видатків держави, підприємства, сім'ї або окремої особи на певний період.

- **«бізнес»** (business) - «економічна, комерційна, біржова або підприємницька діяльність, спрямована на отримання прибутку.

б) масиву запозичень англомовних економічних термінів в аналогічні

терміносистеми української мови. Прикладами яких можуть бути такі лексеми:

- **«овердрафт»** (overdraft) - «1) форма короткотермінового кредиту, за якого на рахунку клієнта утворюється дебетове сальдо;

- **«офшор»** (offshore) - «1) території, які забезпечують пільговий режим (зниження податків, звільнення від валютного контролю і т. ін.) для фінансово-кредитних операцій із закордонними учасниками в іноземній валюті;

Перехід країни до ринкових відносин викликав зміни у багатьох сферах економіки і зумовив появу нових форм власності, нового погляду на господарську діяльність, що певним чином позначилося на мовній номінації економічних реалій. Як наслідок цих перетворень є поява в економічній сфері нових термінів, дотичних або пов'язаних з антикризовим управління, менеджментом і маркетингом, а терміносистема зовнішньоекономічної діяльності зазнала істотних змін в термінологічному фонді. Ці терміносистеми української мови знаходяться на стадії оновлення, оскільки економічна термінологія випробувала підйом і процес розширення, активно реагуючи на політичні і економічні зміни, що відбувалися у житті країни.

На сьогодні жодна держава у світі не може успішно розвиватися без інтеграції до світової економіки. Причому простежується пряма пропорційна залежність між ступенем інтеграції в світове господарство і рівнем розвитку внутрішньої економіки. Це не може не позначитися на словниковому фонді української мови. У цій ситуації слово знаходить новий статус при використанні суспільством в цілому або в певних соціопрофесійних групах. Наприклад, поняття «менеджер» (manager) мало в перекладі українською мовою значення «керівник», а з розвитком економічних відносин набуло такого значення: «1) людина, яка відповідає за координацію і контроль над організацією праці. // Той, хто управляє промисловим, торговим, фінансовим і т. ін. підприємством.

Поняття **«презентація»** (presentation) почало означати: «1) публічне представлення чого-небудь нового, що недавно з'явилося, було створено.

Поширеним способом термінотворення у нових економічних терміносистемах української мови виступають лексичні запозичення, які є універсальним лінгвістичним явищем, що виявляється в обміні мовними знаками двох або більше контактуючих націй у різних сферах діяльності. У нашому випадку запозичення є результатом взаємодії української і англійської мов у економічній сфері. Такий процес у мові є природним і закономірним, оскільки жодна мова не є «чистою». Зовнішні і внутрішні чинники розвитку будь-якої мови впливають на цей процес. У нашому дослідженні економічна термінологія, її структурно-семантичні характеристики зазнають значного впливу англійської мови і, відповідно, відбувається поповнення лексичного запасу української мови, причому більшість запозичень повністю засвоюються українською мовою.

Наприклад, термін **«дефіцит»** (deficit) - «1) перевищення видатків над доходами; збиток.

Український термін англомовного походження зазнає ряд змін, які можуть стосуватися семантики, орфографії, морфологічної і фонетичної структури слова. Економічні терміносистеми української мови формуються за допомогою англомовних запозичень, які представлені в двох формах: власне запозичення і наслідування (калька). Під синтаксичною калькою розуміють наслідування і перейняття моделі з іншої мови і перенесення її у власну мову за допомогою усталених форм. Наприклад: **«варант»** (warrant) -«1) вид цінних паперів, що дає право власникові облігацій або привілейованих акцій купувати звичайні акції за наперед визначену ціну. Разом із запозиченням слів з англійської мови та інтернаціонального термінологічного фонду

утворення нових економічних термінів відбувається таким способами словотворення, що полягає в додаванні вже існуючому слову нового значення або нових відтінків значення і, таким чином, загальновживане слово перетворюється на термін. Такий спосіб найменування понять, заснований на безпосередньому зв'язку загальнолітературного слова і терміна, отримав назву семантичного способу термінотворення.

Англійське слово **«profile»** в перекладі і тлумаченні українською мовою має такі значення: «1) обриси обличчя збоку. // Взагалі обриси чого-небудь збоку але в поєднанні «buyer profile» набуває нового значення - «характеристика купівельної групи». Із наведених прикладів випливає, що семантичне словотворення має на меті переосмислення вже існуючих слів. Для економічної термінології, що має широкий спектр дії і зв'язок з базовими первинними сферами життєзабезпечення людини, притаманний і зворотний процес перетворення терміна в загальновживане слово, тобто детермінологізація.

Слово **«ноухау»** (know how): «1) технічні знання, досвід, секрети виробництва, сукупність документованих технічних знань і досвіду, необхідних для здійснення виробничого процесу, для виготовлення якого-небудь виробу, передача яких обумовлюється спеціальною угодою між сторонами. 2) Те саме, що новація.

У результаті взаємодії економіки з іншими видами людської діяльності і культури спостерігається перетворення наукових знань на загальнокультурні цінності, але в цьому випадку трансформована лексика набуває більш широкого значення.

Висновки. У створенні і поширенні нових економічних термінів особливу роль відіграють зовнішньоекономічні зв'язки, а також економічні відносини, що виникають у сфері міжнародного спілкування. Формування економічних терміносистем української мови відображає процес формування економіки, який базується не тільки на досвіді розвинених держав у сфері економічних відносин, але і на термінологічних поняттях, які є на сьогодні сталими в українській мові. Економічна термінологія - це складне системно структурне утворення, що сприяє появі нових терміносистем, нових понять, що різко збільшує потребу в номінаціях.

Список літератури:

1. Гореликова С. Н. Природа термина и некоторые особенности терминообразования в английском языке / С. Н. Гореликова. – М.: Вестник ОГУ, 2002. – Вып. № 6. – С. 13-16.
2. Даниленко В. П. О терминологическом словообразовании / В. П. Даниленко // Вопросы языкознания. – 1973. – № 4. – С. 76–85.
3. Зацний Ю. А. Мова і суспільство: збагачення словникового складу сучасної англійської мови / Ю. А. Зацний. – Запоріжжя : Запорізький державний університет, 2001. – 243 с.

Науковий керівник: Сидоренко Л. І., викладач

КАЛЬНИК Марина
Національний авіаційний університ,м. Київ

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ «ТЕРМІНОЛОГІЇ БІЗНЕСУ»

Жодне суспільство не може існувати без мови: всі народи і кожна окрема людина живуть у мовній сфері. Рівень розвитку наукової мови впливає на інтелектуальний розвиток суспільства, свідчить про стан мовного самовиявлення народу. Формування наукової мови в Україні відбувалося за несприятливих умов, тому галузеві терміносистеми не розвивалися природно. Умови бездержавності України унеможливлювали становлення науково-технічної, природничої, гуманітарної та мистецької терміносистем. Термінознавство – це наука про терміни. На жаль, сучасні словники цього слова не фіксують, хоч воно утворилось у 60-х роках ХХ ст. Натомість у цьому значенні часто вживають слово “термінологія”. Слово “термін” виникло в античні часи. У латинській мові воно означало “межу”, “рубіж”. Термін – це слово або словосполучення, яке зіставляється з чітко окресленим поняттям певної галузі науки, техніки, мистецтва, суспільно-політичного життя і вступає в системні відношення з іншими подібними одиницями мови, утворюючи разом з ними особливу систему – термінологію. Історія формування української термінології є окремою частиною історії розвитку всієї лексичної системи мови. Розглядаючи формування української термінології, виділяють шість періодів, які яскраво ілюструють зв’язок розвитку лексичної системи мови з історією матеріальної і духовної культури українського народу. Сьогодні спостерігаємо надзвичайну термінографічну активність: якщо в 1990 р. видано 5 термінологічних словників, то з 1992 р. їхня кількість становить не один десяток. Це словники різних типів – перекладні, енциклопедично-довідкові, тлумачно-перекладні, частотні, словники-тезауруси, словники нових термінів. Я навчаюсь на факультеті економіки та бізнес-адміністрування, спеціалізація підприємництво та бізнес-технології, тож хотіла би більш детально розглянути про виникнення підприємств та термінологію бізнесу. Зарубіжний досвід і сучасні тенденції економічного прогресу переконливо доводять, що сьогодні без винахідливих, ділових людей, без розвитку різних форм підприємницької діяльності подальший розвиток неможливий. Саме поняття ,,підприємництво,, увів у науковий обіг французький економіст Річард Кантільйон на поч. 18 століття. Учений вбачав у ньому особливу економічну функцію, виконання якої завжди супроводжує ризик.

Підприємництво – це самостійна, ініціативна, пов'язана з ризиком діяльність суб'єкта господарювання по виробництву товарів, робіт, послуг з метою отримання прибутку.

Бажання отримати прибуток – основна рушійна сила виробництва в системі вільного підприємництва. Крім цього, важливою рисою підприємництва є соціальна відповідальність.

Основним діючим суб'єктом у підприємництві є підприємець. Поняття "підприємець" часто вживають як синонім таких понять, як "господар", "бізнесмен". Людину, яка організувала свою справу і веде її, характеризують, використовуючи одне з цих понять. Однак це не тотожні поняття.

Підприємець – суб'єкт, що поєднує в собі новаторські, комерційні та організаційні здібності для пошуку і розвитку нових видів, методів виробництва, нових сфер застосування капіталу.
Бізнес – справа, заняття, економічна діяльність, спрямована на отримання

прибутку.

Для того, щоб мати прибуток, підприємець повинен придбати та поєднати необхідні фактори виробництва – орендувати чи придбати приміщення, обладнання, матеріали, розробити ефективну технологію, найняти працівників, організувати виробництво, рекламу та збут. Кошти, що витрачаються на це, носять назву витрати. Власні цілі підприємницької діяльності (матеріальне багатство, гроші, успіх в конкурентній боротьбі) - це настільки потужні стимули, що під їх впливом кожен бізнесмен час від часу піддається спокусі пожертвувати мораллю. Тому не мораль, а право (і що стоїть за ним сила держави) є найбільш ефективним регулятором відносин у бізнесі.

Список використаної літератури:

1. Даниленко В. П. О терминологическом словообразовании / В. П. Даниленко // Вопросы языкознания. – 1973. – № 4. – С. 76–85.
2. Зацний Ю. А. Мова і суспільство: збагачення словникового складу сучасної англійської мови / Ю. А. Зацний. – Запоріжжя : Запорізький державний університет, 2001. – 243 с.

Науковий керівник: Сидоренко Л. І., викладач

КОВТУН Ірина
Державний університет телекомунікацій, м. Київ

ЕЛЕКТРОННА КОМУНІКАЦІЯ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Електронна комунікація пов'язана із виникненням та розвитком нових інформаційно-комунікаційних технологій , які спричиняють збільшення потоку інформації, що стало основою формування концепції інформаційного суспільства. Сьогодні воно розглядається як якісно нова стадія розвитку цивілізації, що характеризується високим рівнем інформаційно-комунікаційних технологій, які, зі свого боку, надають можливість доступу до інформації та знань майже миттєво у будь-якій точці світу. Нині такий спосіб одержання даних притаманний більшості сфер людської діяльності та є потужним інструментом сучасного соціуму. Отже, вивчення електронної комунікації є актуальним та важливим напрямом сьогодення.

«Пророком» електронної комунікації вважають канадського професора М. Маклюена, який присвятив свої дослідження філософії соціальних комунікацій і передбачив зміни комунікаційних каналів ще в 60-х рр. XX ст., відштовхуючись від винайдення телебачення. Він не враховував перспективи комп'ютерної техніки, котра на той час ще не використовувалася як комунікаційний канал, але передбачив симбіоз зображення і звуку, реалізованих у системі мультимедіа [2, с. 38]. На думку А. Соколова, електронна комунікація – це новітній вид смислової соціальної комунікації, яка охоплює широке коло техногенних комунікаційних каналів, заснованих на дротовому та радіозв'язку, магнітному та оптичному записі інформації. Одні з цих каналів розширюють просторовий діапазон усної комунікації (телефонія, радіомовлення, телебачення), другі доповнюють асортимент документальних повідомлень різними видами електронних документів [3, с. 22].

Особливим каналом електронної комунікації як передачі інформації є Інтернет, що використовується як інфраструктура обігу інформації відкритого доступу. Інтернет – це всесвітня система локальних і глобальних, приватних, публічних, академічних, ділових і урядових мереж, пов'язаних між собою через використання різноманітних дротових, оптичних і бездротових технологій. Інтернет становить фізичну основу для розміщення інформаційних ресурсів і послуг, зокрема гіпертекстових чи мультимедійних документів, електронної пошти та інших засобів цифрового зв'язку. Із погляду користувача, Інтернет – це глобальний засіб зберігання та пошуку інформації, основними компонентами якого є: мережа комп'ютерів, провайдери, сервери, файли (електронні документи), браузери тощо. Крім того, Інтернет – це глобальний комунікаційний канал, що забезпечує у всесвітньому масштабі передачу мультимедійних повідомлень і водночас є загальнодоступним сховищем інформації (бібліотекою, архівом, інформаційним агентством), слугує всепланетним клубом ділових та дозвіллєвих партнерів [3, с. 22].

В умовах електронної комунікації виникають нові технології спілкування, приміром людини з машиною (комп'ютером). Основною мовною формою, яку використовує машина, є діалог. Це пояснюється принципом дії чат-роботів – реакцією на висловлювання людини [2, с. 40]. Спілкування в інтернет-співтоваристві може здійснюватися на професійній основі або спільності інтересів в іншій сфері (хобі, комп'ютерні ігри, змагання тощо). Особливостями таких інтернет-співтовариств є масова інтерактивність, загальнодоступність, зберігання результатів комунікації, інтегрованість, оперативність комунікації, загальний єдиний простір взаємодії.

Спілкуючись в режимі Talk або Chat, співрозмовники буквально

«розмовляють» через комп'ютер: в одній частині екрану учасник діалогу пише свій текст, а в іншій частині може бачити текст свого співрозмовника. Таким чином, Інтернет можна вважати особливим комунікаційним середовищем.

При цьому очевидно, що електронна комунікація сама по собі неоднорідна, і тому правильніше говорити про неї як про сукупність жанрів. Серед них виділяються принаймні кілька, в яких зафіксовані особливі правила мовної поведінки, – електронна пошта і чати, блоги, соціальні мережі, численні мобільні додатки.

М. Маклюен не помилявся, зауважуючи про значущість і стихійність аудіовізуальних (екранних) комунікацій, до яких згодом приєдналися електронні, адже сьогодні мало хто може уявити роботу, освіту, дозвілля без цифрових засобів зв'язку. За умови раціонального використання вони розширюють можливості споживачів, задовольняють професійні, освітні, культурні потреби, відкривають безмежний простір для спілкування та самовираження у сучасному інформаційному суспільстві.

Список літератури:

1. Моісєєва Н. Електронна епоха соціальних комунікацій: структурно-діяльнісні трансформації / Н. Моісєєва // Вісник Книжкової палати. – 2014. – №3. – С. 49– 52
2. Остапчук Ю. Роль електронної комунікації в інформаційному суспільстві / Ю.Остапчук // Вісник Книжкової палати – 2016. – №5. – С.38 – 40
3. Соколов А. В. Социальные комуникации: учебник / А.В. Соколов. – Санкт-Петербург: Профессия, 2014. – 288 с.

Науковий керівник: Кирилюк Н. А., доцент

ЛАХМОТКІН Артем
Державний університет телекомунікацій, м. Київ

ОГЛЯД РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО ПРАКТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ РОЗПОДІЛУ МЕРЕЖЕВИХ РЕСУРСІВ В СУЧАСНИХ ІНФОКОМУНІКАЦІЙНИХ МЕРЕЖАХ ЗВ'ЯЗКУ

Однією з основних складових теоретичних основ є наукові дані, що представляють собою сукупність наукових висновків і рекомендацій щодо практичного використання моделей і методів даної науки. Моделі і методи оптимального розподілу мережевих ресурсів в бездротових телекомунікаційних системах, запропоновані в даній дипломної роботі, можуть і повинні знайти свою реалізацію в існуючих і перспективних бездротових телекомунікаційних системах у вигляді технологічних в тому числі протокольних рішень.

Запропоновані в роботі моделі і методи орієнтовані на використання як в мережах доступу, так і в транспортних мережах. При розробці практичних рекомендацій основна увага буде приділена реалізації запропонованих моделей і методів в рамках бездротових телекомунікаційних систем стандартів IEEE 802.11, IEEE 802.16 і технології LTE. Крім того, розробка рекомендацій щодо практичної реалізації запропонованих моделей і методів оптимального розподілу мережевих ресурсів в першу чергу спрямована на забезпечення сприятливих умов їх застосування.

Аналіз показав, що високий рівень продуктивності в технології LTE може бути досягнутий шляхом удосконалення мережевих протоколів і механізмів, що відповідають за планування доступних мережевих ресурсів [1]. Тому результати вирішення завдання розподілу частотних і часових ресурсів в низхідному каналі зв'язку технології LTE повинні надходити в модуль управління радиоресурсами (Radio Resource Management Module, RRM Module) з блок алгоритмів планування (Scheduling Algorithms), який відповідно за планування мережевих ресурсів для призначених для користувача станцій (рис.1). Необхідно зауважити, що рішення задачі RRM Module про виділення мережевих ресурсів для користувача станцій в першу чергу грунтується на вимогах до QoS. В технології LTE, як і в HSDPA або WiMAX, механізми планування ресурсів спадного каналу зв'язку не визначені релізом, залишаючи право вибору за виробниками обладнання базових станцій. В ході передачі і прийому сигналу на фізичному рівні (LTE PHY TX and RX) відбувається збір інформації про стан каналу зв'язку блоком статичних даних та звітів про передачу (Statistical data and transmission reports NACK/ACK, EESM, CQI). На основі зібраної інфорції про стан каналу зв'язку RRM Module може прийняти рішення про перерозподіл частотного і тимчасового ресурсів.

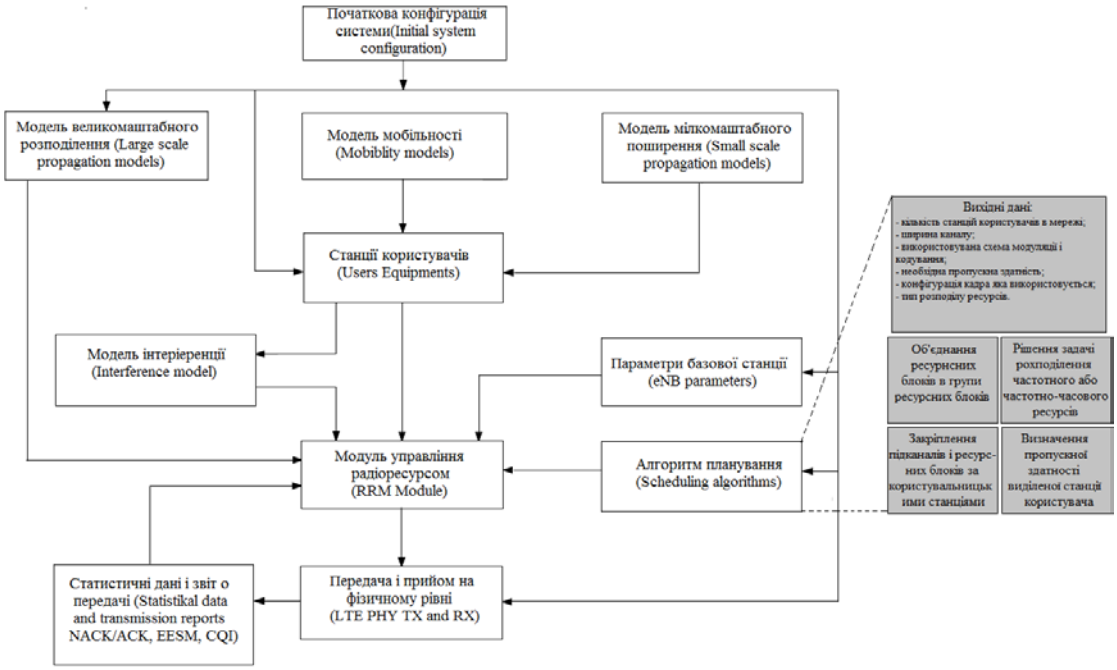

Рисунок 1. Функціональна модель мережі технології LTE

Крім того, в технології LTE використовується три види розподілу ресурсів (Resource Allocation Type 0, Resource Allocation Type 1 і Resource Allocation Type 2). Використання Resource Allocation Type 0 на увазі об'єднання RB в так звані групи ресурсних блоків (resource block groups, RBG), які виділяються UE. При цьому кількість RB входять до складу однієї RBG залежить від використовуваної ширини частотного каналу. При використанні Resource Allocation Type 1 проводиться розбиття RBG так звані подможества (subset), а виділення частотних і часових ресурсів для користувача станцій проводиться в рамках цих підмножин. Вид розподілу ресурсів Resource Allocation Type 2 має на увазі розбиття множини ресурсних блоків спадного каналу зв'язку на віртуальні ресурсні блоки з подальшим їх закріпленням за призначеними для користувача станціями. Запропоновані в роботі моделі орієнтовані на використання Resource Allocation Type 0 з гарантованим виділенням призначеним для користувача станцій пропускної здатності в низхідному каналі зв'язку. Таким чином запропоновані в роботі моделі розподілу частотного і тимчасового ресурсів в мережах технології LTE можуть бути використані при QoS вимагають виділення мінімально необхідної пропускної спроможності (nrtPS, rtPS, ertPS і UGS).

Таким чином, відомі методи Max C/I Ratio, Round Robin і Proportional Fair можуть бути ефективні лише в умовах невисоких вимог до пропускної спроможності або ж під час використання типу якості обслуговування «best effort», що не потребує виділення призначеним для користувача станцій гарантованої пропускної здатності. Запропоновані моделі забезпечують кожній користувальницької станції гарантовану пропускну здатність з можливістю доступу до додаткової (не гарантованою) смузі пропускання, що в класах сервісу CoS відповідає підкласу B, тоді як інші методи не гарантують виділення необхідної швидкості передачі, що в класах сервісу CoS відповідає підкласу A. при цьому модель розподілу частотного ресурсу може бути використана в умовах високих вимог до пропускної здатності, однак вона володіє невисокою гнучкістю в порівнянні з моделлю розподілу ресурсних блоків. В умовах обмеженості ресурсів мережі велику ефективність показала модель розподілу ресурсних блоків.

Постійне розширення переліку послуг, що інфокомунікаційних послуг, а також зростання вимог до рівня QoS запитів користувачів є ефективним каталізатором процесу вдосконалення технологічних засобів управління трафіком. З іншого боку, поява концепції програмно-конфігуруються мереж (SDN) і концепції програмно-конфігуруючого радіо (Software Define Radio, SDR) націлює на можливість переходу до системних рішень в області маршрутизації, як ключового завдання з управління трафіком і забезпечення міжкінцевої якості обслуговування (end -to-end QoS). В рамках SDN- і SDR-рішень передбачається, що рішення ряду системно-значимых завдань, таких як маршрутизація, управління безпекою та ін. Буде винесено за межі операційної системи маршрутизаторів, значно здешевив останні. Ці та інші ключові завдання з управління трафіком і мережею повинні бути покладені на мережеву операційну систему, розгорнуту на спеціальних серверах. Викликане таким чином підвищення централізації рішень відкриває додаткові можливості по використанню більш ефективних потокових моделей і методів маршрутизації, більш адекватно враховують (в порівнянні з графовими моделями) особливості структурно-функціональної побудови ТКС - її структуру, пропускні спроможності каналів зв'язку, характеристики трафіку, порядок обслуговування пакетів на вузлах (маршрутизаторах, маршрутизуючих комутаторах) мережі та ін. З метою надання мережею телекомунікаційних послуг гарантованої якості і прийняття рішення про маршрутизації того чи іншого трафіку на підставі запитуваної якості обслуговування модель ТКС повинна бути розширена за рахунок введення ряду QoS-обмежень, виконання яких в ході рішення оптимізаційної задачі гарантуватиме виконання заданих QoS-вимог. У загальному випадку ці обмеження можуть вводитися для кожного QoS-показника окремо, а можуть, як у запропонованій тензорною моделі, зв'язувати в рамках єдиного аналітичного виразу кілька показників якості.

Досягається якість обслуговування користувачів, а також продуктивність мережі в цілому багато в чому залежать від ступеня збалансованого використання мережевих ресурсів. У цьому плані одним з ефективних засобів підвищення якості обслуговування бачиться балансування трафіку не тільки з точки зору рівномірної завантаженості мережевих ресурсів (канальних і буферних), а балансування з точки зору QoS, метою якої є рівність QoS-показників, що досягаються уздовж різних шляхів передачі трафіку при реалізації багатоколійні стратегії маршрутизації [3].

Розглянута модель призначена для вирішення завдань маршрутизації, але може бути адаптована і під ряд інших завдань управління трафіком і проектування ТКС. Пропоноване рішення є інваріантні щодо аналізованих мережевих структур, дисциплін обслуговування і моделей трафіку. Всі перераховані особливості позначаються лише на розмірності і зміст метричних тензорів і матриць координатного перетворення.

На основі сформульованих рекомендацій до практичної реалізації запропонованих моделей і методів управління мережевими ресурсами в бездротових ТКС варто відзначити, що всі вони зачіпають питання, пов'язані з необхідністю проведення комплексу заходів організаційно-технічного, технологічного і алгоритмічно-програмного характеру (рис. 2) [2].

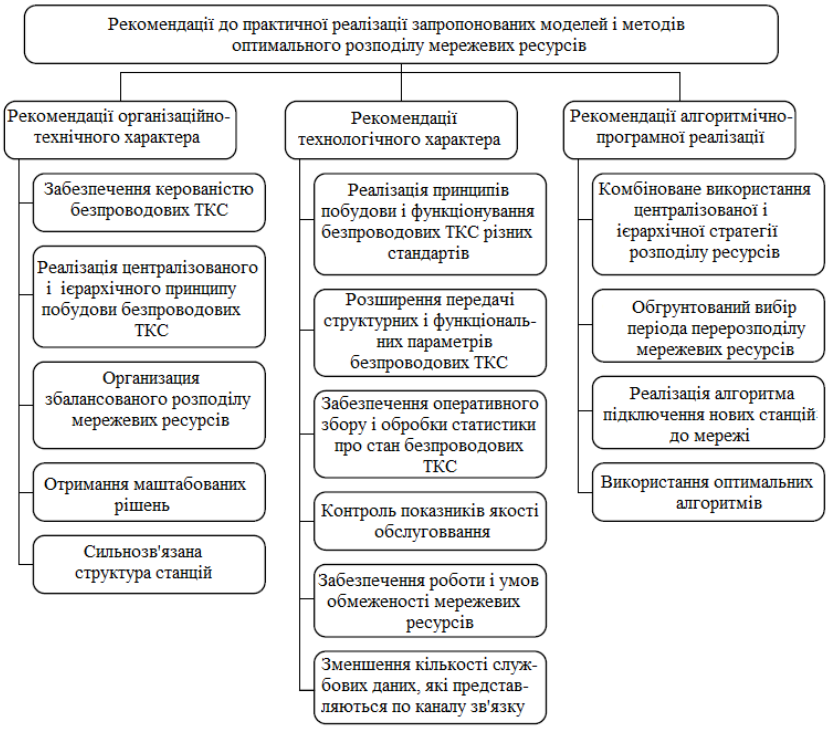

Рисунок 2. Система рекомендацій по використанню розроблених моделей і методів оптимального розподілу мережевих ресурсів в бездротових ТКС

Рекомендації організаційно-технічного характеру визначають в яких умовах повинні бути використані пропоновані моделі і методи розподілу мережевих ресурсів в бездротових ТКС, а також на що повинні бути націлені одержувані з їх допомогою рішення. Комплекс рекомендацій технологічного характеру спрямований на задоволення особливостей побудови і функціонування бездротових мереж з використанням стандарту LTE [2]. Також на рис. 2. відображені рекомендації алгоритмічно-програмного характеру, використання яких дозволить забезпечити реалізацію запропонованих математичних моделей і методів з розподілу мережевих ресурсів в існуючих і перспективних протокольних рішеннях.

Список літератури:

1. Барсков А. Cisco и SDN // Журнал сетевых решений/LAN. – 2013. – №02.
2. Гоголева М. А. Классификация и анализ методов маршрутизации в mesh-сетях// Радиотехника: Всеукр. межвед. науч.-техн. сб. – 2008. – Вып. 155. – С. 173-185.
3. Medhi Deepankar, Ramasamy Karthikeyan Network routing: algorithms, protocols, and architectures. – Morgan Kaufmann Publishers, 2007. – 788 p.

Науковий керівник: Коршун Н. В., ст. викладач

ЛЕПЕХА Тетяна
Державний університет телекомунікацій, м. Київ

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Ключовою понятійною категорією в контексті перспективних завдань стратегії розвитку підприємства є проектування та управління створеними проектами. Поняття «проект» безпосередньо кореспондується із поняттями «ідея», «інновації». Більшість дослідників сходяться у своїх поглядах на проект як цілеспрямована, заздалегідь проробленa та запланована дія зі створення або модернізації фізичних об'єктів, технологічних процесів, технічної та організаційної документації для них, матеріальних, фінансових, трудових та інших ресурсів, а також управлінських рішень та заходів щодо їх виконання.

Таким чином, вихідним алгоритмом у розумінні та реалізації інноваційної задачі є дві базових складові – ідея та дія [1]. Саме з ідей та дій, спрямованих на їх реалізацію і складається проект.

Часто, в контексті інноваційної діяльності проект трактується як неповторюваний захід, проте останнім часом проектний підхід застосовується також до процесів, в основі яких лежить безперервне виробництво.

Реалізація проекту– це комплекс заходів, справ і дій, спрямованих на досягнення цілей, як кінцевого результату проекту. Результат є створений продукт, послуга, що відповідає вимогам, зазначеним у проекті.

Результатами вітчизняної та зарубіжної практики управління проектами визнано як планування, координацію і контроль проекту з урахуванням його цілей в одиницях корисності, призначення, якості, термінів реалізації і витрат; встановлення взаємозв'язку між ресурсами, координацію і контроль учасників проекту, їх особистого вкладу в загальний результат [2, 3].

Управління проектами в цілому представляє собою дисципліну, яка об'єднує різні галузі знань. Для зручності аналізу і синтезу проектів, а також для створення коректної системи управління проектами їх можна класифікувати за різними критеріями, наприклад:

- за класом проекту монопроекти, мультипроекти, мегапроекти;
- за типом – організаційні, технічні, соціальні, економічні тощо;
- за видом - інвестиційно-будівельні, інноваційні, науково-дослідні та навчально-освітні проекти;
- за масштабом - дрібні, середні, великі і надвеликі;
- за тривалістю - короткострокові, середньострокові і довгострокові;
- за ступенем складності - прості, складні і надскладні проекти.

Відповідним чином прийнято виділяти й основні аспекти управління проектами – соціальний і культурологічний, технічний і технологічний, економічний, соціально-економічний і політичний тощо [4].

На сьогодні в Україні представлено ряд проектів, які мають перспективу для їх успішної реалізації з виходом не тільки на внутрішній ринок, а й на європейський та світовий. Проекти представлені такими компаніями як:: Deloitte, "Монсанто", "Фармак", Watsons, Eleks, Syngenta, "1+1", "Енергоатом", LOREAL Україна, "Кредобанк", "МХП", "Нова пошта", CRH, DEC, Nestle, "Ашан Україна", "Кока-Кола Бевериджиз Україна", "Концерн Галнафтогаз", "Небесный колодец", "Астарта", AEQUO, оператор державных лотерей "М.С.Л.", "ДТЭК", UKRSIBBANK BNP Paribas Group, "Креди Агриколь Банк", "Интекреси Бейс", "Прикарпатьеоблэнерго", "Правовий Альянс". Ці проекти, в переважній більшості мають соціально-економічний

характер і розраховані на довгострокову перспективу.

В Україні активізувався процес розробки і реалізації стартапів. І їх кількість має стійку тенденцію до зростання. Якщо зараз в країні їх близько 3000, то в найближчі роки може стати до 5000. Відповідно, буде зростати і кількість інвестицій. За результатами 2015 і 2016 років ми бачимо, що загальний обсяг інвестицій дуже залежний від декількох угод. Буквально 1-2 угоди про продаж можуть змінити всю картину. І якщо в 2016 році загальна сума інвестицій склала $88 млн (без урахування 13 нерозкритих угод), то в 2017-му в один тільки Grammarly вже проінвестували $110 млн.

В останні роки великі гроші залучають і українські IT-стартапи. Наприклад, в 2014 році підрозділ Google купила український проект Viewdle за $45 млн. А в 2016 році стало відомо про угоду одеського стартапу Looksery і Snapchat з рекордною сумою в $150 млн.

Найбільш показовий приклад – це сектор зв'язку. На початку 2015 року Київстар, МТС Україна (Vodafone) і lifecell на 3G-аукціоні сплатили державі за нові ліцензії 8,7 млрд грн. З цього часу компанії інвестували в інфраструктуру нового покоління понад 20 млрд грн. Виходить, що з урахуванням ліцензій обсяг іноземних інвестицій (акціонери всіх трьох компаній - не українські структури) вже склав в цілому близько 30 млрд грн. Або трохи більше $1 млрд.

Таким чином, поєднання теоретичної складової, як інтелектуального потенціалу професійноорієнтованої частини українського суспільства з соціально-економічним, технологічним та геополітичним потенціалом України представляють собою комплекс сприятливих умов для реалізації перспективних інноваційних проектів [5].

Список літератури:

1. Стэнли Э. Портни. Управление проектами для "чайников" = Project Management For Dummies. – М.: «Диалектика», 2006. – С. 368. – ISBN 0-7645-5283-X.
2. Ньюэлл Майкл В. Управление проектами для профессионалов. Руководство по подготовке к сдаче сертификационного экзамена. – Кудиц-пресс, 2008. – С. 416. – ISBN 978-5-91136-009-2.
3. Ашманов Игорь Станиславович. Жизнь внутри пузыря. – М.: Манн, Иванов и Фербер, 2008. – С. 208. – ISBN 978-5-902862-79-6. Архивировано 3 июня 2009 года.
4. Ким Хелдман. Профессиональное управление проектами. – М.: Бином, 2005. – С. 517. – ISBN 5-94774-234-9.

Науковий керівник: Пісковець О. В., доцент

ЛОПАТІНА Анастасія
Національний авіаційний університет, м. Київ

МОВА І СВІТОГЛЯД: ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ І ВЗАЄМОВПЛИВУ

Дослідники стверджують, що мова – це не просто орфоепічна, лексико-семантична, синтаксична системи, це поняття значно глибше і складніше. Вільгельм фон Гумбольдт зазначав, що мова не безпосередньо відображає світ, а інтерпретує його. У мові ми позначаємо не об'єктивну дійсність, а сприйняття цієї дійсності. Наше бачення світу залежить від обумовленої нами мови. При сприйнятті світу ми несвідомо розчленовуємо його на елементи відповідно до тих правил класифікації, які закладені в граматиці нашої мови. Це можна довести, наприклад, тим, що для європейців світ ділиться на процеси та істоти, відповідно існують імена іменники і дієслова. У мові ж хопі північноамериканських індіанців зовсім інша картина, і світ вони сприймають інакше.

Люди, що розмовляють різними мовами, бачать світ по-різному. Так, наприклад, у мові ескімосів є незвичне для нас розрізнення між снігом, який падає, і снігом, який лежить. В Австралії живе народ, у мові якого не вживаються слова "лівий" і "правий", а натомість вказуються сторони світу: північ, південь, схід, захід. І за їх допомогою описується розташування будь-чого. Там скажуть, наприклад, *зупинка автобуса – не зліва, а на північний схід*.

Мови відрізняються також за тим, як вони поділяють колірний спектр. У деяких мовах є багато слів для позначення кольорів, а в інших – лише кілька: "*світлий*" і "*темний*". Також мови по-різному проводять межі між кольорами. Наприклад, в англійській є слово "*blue*", що позначає всі відтінки синього кольору. Носії ж української мови розрізняють світліший – "*голубий*" і темніший – "*синій*". Багато мов мають граматичний рід, і він може бути неоднаковим у різних мовах. Наприклад, "*сонце*" в німецькій мові має жіночий рід, в іспанській – чоловічий, а "*місяць*" – навпаки. Чи це справді впливає на те, як носії мови думають? Очевидно, що німці вважають сонце більш жіночним, а місяць більш чоловічим.

Мова не лише відображає світогляд, вона його формує. Мова впливає на людську поведінку: людина поводиться стосовно цього світу, виходячи з того, яким його подає мова. Вчені з'ясували, що перехід з однієї мови на іншу змінює поведінку людини і стиль її спілкування. Такого висновку дослідники дійшли в результаті експерименту, який проводився за участю 102 білінгвів (носіїв польської та англійської мов). Учасників експерименту просили оцінити істинність тверджень, таких як «Я відчуваю себе іншою людиною, коли розмовляю англійською», «Мої друзі кажуть, що я веду себе по-іншому, коли розмовляю англійською». У результаті роботи з'ясувалося, що це справді так: багато людей починали проявляти деякі риси свого характеру (наприклад, відкритість, емоційність, товариськість, чуйність) тільки тоді, коли розмовляли англійською, а не польською мовою.

В умовах українських реалій і двомовності українців очевидним і науково підтвердженим є факт, що залежно від того, якою мовою розмовляєш – такий психотип (менталітет) проявляєш.

Отже, мова безпосередньо впливає на світобачення, мислення не просто залежить від мови, а певною мірою зумовлюється кожною конкретною мовою. Рідна мова – це опора, яка створює основу для спілкування завдяки формуванню схожого для всіх способу мислення.

Науковий керівник:Стецик Х. М., викладач

МЕДВЕДЄВА Марина
Державний університет телекомунікацій, м. Київ

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Проблема ефективності використання інноваційного потенціалу підприємств завжди посідала важливе місце серед актуальних проблем економічної науки. Зацікавленість нею виникає на різних рівнях управління економікою – від власників приватного підприємства до керівників держави.

З початку розвитку економічної науки проблема ефективного функціонування підприємств вийшла на перший план і залишається актуальною й сьогодні. Оцінка ефективності використання інноваційного потенціалу, виробничої діяльності, управлінських рішень, витрат економічних ресурсів, а також конкретні технології та засоби забезпечення ефективного функціонування підприємств становлять особливий інтерес як для вчених, так і для економістів-практиків.

Для того, щоб підприємство мало не лише можливість вистояло у складні часи, але й успішно працювало впродовж тривалого часу та досягло поставлених цілей, його діяльність має бути як результативною, так і ефективною [2]. Успішна реалізація стратегії розвитку підприємства передбачає ефективне використання його інноваційного потенціалу [1].

Передумовами виникнення потреби в ефективному, раціональному використанні інноваційного потенціалу підприємства є проблема обмеженості ресурсів, з одного боку, і постійне прагнення до зростання результатів його діяльності – з іншого. Саме ефективне використання наявних ресурсів дає змогу задовольнити максимум потреб підприємства й отримати бажаний результат.

Важливим завданням підприємства є підвищення ефективності виробництва. Це зумовлено тим, що воно означає найраціональніше використання трудових, матеріальних і фінансових ресурсів, потрібних для випуску продукції, за умови, що від кожної гривні, вкладеної у виробництво, буде отримано максимальну віддачу. Ефективність у широкому значенні цього слова означає співвідношення між результатом (ефектом) та витратами. Ефективність виробництва – це об'єктивна економічна категорія, що характеризує ступінь досягнення загальних і окремих результатів від оптимального використання всіх ресурсів підприємства (матеріальних, трудових, фінансових) [6].

Поняття «потенціал» не може розглядатися відносно без чогось. Він повинен бути пов'язаний з досягненням конкретної цілі. Можна стверджувати, що один і той самий потенціал системи спроможне забезпечити досягнення одних результатів, але стає непотрібним при вирішенні інших завдань [5].

Виходячи з цього, виконані в процесі планування обґрунтування повинні бути направлені на те, щоб створений інноваційний потенціал був спроможний забезпечити розробку, виробництво та впровадження таких інноваційних продуктів, які б:

- розширювали та поглиблювали поточний та майбутній ринковий простір підприємства;
- підвищували б загальний рівень рентабельності та фінансової стійкості промислового підприємства;
- формували гнучкий господарський портфель підприємства;
- знаходились в синергетичній взаємодії з напрямами діяльності підприємства що реалізуються.

Загалом, стратегічні рішень характеризують змістовний бік інноваційного потенціалу з точки зору доцільності відносно внутрішніх інтересів та особливостей конкретного підприємства. В цілому український бізнес високо оцінює роль інновацій як інструменту підвищення своєї ефективності. Сучасні підприємства прагнуть оптимізувати витрати, впроваджувати нові технології, підвищувати якість сервісу, налагоджувати ефективну комунікацію між учасниками ринку для підвищення рівня лояльності кінцевих споживачів. інноваційної діяльності і можливості реалізації потенціалу країни.

Оскільки інноваційний потенціал є матеріально-технічною, інформаційною та творчою базою інноваційної діяльності підприємства, то в процесі планування необхідно визначати саме ті види ресурсів, які має в своєму розпорядженні підприємство для його формування або можуть бути куплені по оптимальній ціні. Крім того, необхідно розробити таку стратегію оновлення та розвитку ресурсної бази, яка б співпадала з масштабами інноваційної діяльності підприємства що плануються.

З точки зору системного підходу, інноваційний потенціал підприємства являє собою сукупність різного роду ресурсів, які необхідні та достатні для здійснення потрібних масштабів і темпів інноваційної діяльності з визначеними критеріями її ефективності. Це потребує необхідної організації якісно різних елементів інноваційного потенціалу у вигляді самостійної підсистеми та її адаптації в більш складну систему — підприємство [1].

На думку ряду вчених, інноваційна діяльність є складним методом забезпечення конкурентних та економічних переваг. З одного боку, вона потребує додаткових зусиль з боку менеджменту підприємства, трудових колективів та окремих працівників підприємства, які не притаманні їм в штатній ситуації. Це означає, що керівництво підприємства повинно створювати особливі організаційні форми, які б забезпечили нетрадиційні стимули для інноваційної діяльності.

З іншого боку, інноваційна діяльність у своїй сутності призводить до розширення та поглиблення диверсифікації діяльності підприємства, а це, як добре відомо з теорії та практики менеджменту, ускладнює його виробничу та організаційну структуру.

Таким чином, активізація інноваційної діяльності та формування інноваційного потенціалу, націленого на віддачу, потребує розробки особливих підходів і методів організаційного забезпечення інноваційно-активного підприємства.

Головним принципом прийняття рішень у галузі використання інноваційного потенціалу є мінімум змін в усіх ключових аспектах діяльності суб'єкта господарювання при збереженні місії, цілей та загальної стратегії [1, 4]. Реалізовано цей принцип може бути шляхом використання синергитичних ефектів на рівні організаційних рішень. У практичній діяльності він виявляється в такому:

- максимальне використання діючої на підприємстві технологічної бази, збільшення інтенсивності їх використання, забезпечення гнучкості технологічного процесу та можливості нарощувати наявний технічний та технологічний потенціал;
- мінімальні зміни існуючої організаційної, у тому числі й виробничої, структури підприємства, що створює умови для швидкої та малобюджетної адаптації структури до динамічно змінних зовнішніх умов;
- мінімальні зміни в структурі постачальників і максимально можливе збереження клієнтів, що мінімізує ризики поставок і платежів, й тим самим забезпечує своєчасне та достатнє фінансування і поточної і інноваційної діяльності [4].

Таким чином, одноразово створений інновацій потенціал не в спромозі забезпечити високу ефективність інноваційної діяльності протягом довгого часу. Необхідна постійна його адоптація до умов навколишнього середовища, що

змінюються.

Усе це зумовлює необхідність постійного моніторингу, який повинен забезпечувати два самостійних завдання:

- аналіз та оцінка стану інноваційного потенціалу.
- аналіз та оцінка результативності використання інноваційного потенціалу підприємства.

Роблячи висновки з усього вищезазначеного, можна сказати, що загальна системи стратегічного управління розвитком інноваційного потенціалу підприємства та визначення ефективності його використання має бути заснована на таких ключових позиціях: повинен проводитись всебічний аналіз реального та потенціального ринкового простору з метою виявлення можливих для даного підприємства напрямів його розвитку; після планування цілей та розробки змісту інноваційного потенціалу необхідно розробити систему показників ефективності використання інноваційного потенціалу підприємства, а також організаційні рішення як взаємодії елементів самого інноваційного потенціалу, так і взаємодії інноваційного потенціалу з іншими підсистемами підприємства; повинна бути створена система мотивації, як система спонукань до активізації інноваційної діяльності; у якості контролюючої функції, повинна бути створена система заходів моніторингу навколишнього середовища підприємства для ефективного використання інноваційного потенціалу підприємства.

Список літератури:

1. Васнюхин О. В., Павлова Е. А. Стратегия формирования и развития инновационного потенциала промышленного предприятия // Научно-технический вестник СПб ГУИТМО. — 2010. — № 2. — С. 3–120 с.
2. Інноваційний менеджмент : навч.посібник / Л.І. Михайлова,О.І.Гуторов, С.Г.Турчіна, І.О.Шарко. – Вид. 2-ге, доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2015. – 234с.
3. Котлер Ф. Маркетинг-менеджмент. — СПб.: Питер, 1999. — 887 с.
4. Маслак О. Основні проблеми інноваційної діяльності промислових підприємств регіону //Регіональна економіка. — 2008. — 261–269 с.
5. Тлумачний словник економіста. Навчальний посібник рекомендовано МОН України Гончаров С. М. 2009. — 268 с.
6. Швед Т. Концептуальні підходи до оцінки ефективності розвитку підприємства / Т. Швед [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/20802/1/Shved_%D0%A1onceptua l.pdf

Науковий керівник: Сазонова С. В., ст. викладач

ПОПЕНКО Катерина
Державний університет телекомунікацій, м. Київ

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Питання підвищення ефективності інноваційної діяльності сучасних підприємств постає першочерговим, серед актуальних проблем економічної науки. Сучасний етап розвитку ринкових відносин в Україні характеризується низкою гострих питань, таких як: низький рівень економіки країни, кризові явища на підприємствах, низька конкурентоспроможніть, відсутність стабільної законодавчої бази, яка зумовлює високий рівень економічної невизначеності підприємств. Інноваційна діяльність підприємства, яка за результатами досліджень є найбільш прогресивно-рушійною силою економіки країни, є найбільш вразливою [5].

Характерною ознакою сучасних ринкових відносин є скорочення життєвого циклу товару на фоні високого рівня конкуренції. Оперативність процесів стає головним чинником, що веде до прибутку підприємства. У цих умовах одним з найперспективніших шляхів досягнення успіху на ринку є орієнтація підприємства на інноваційний шлях розвитку. До пріоритетних галузей інноваційних рішень на підприємстві належить телекомунікаційна. Головне завдання спеціалістів на підприємстві – це впровадження інновацій в діяльність підприємства, що призведе до підвищення його прибутковості. [2]. Тобто, сучасний етап розвитку економіки вимагає від вітчизняних підприємств активних дій з підвищення ефективності інноваційної діяльності. Це досягається завдяки розробці організаційно-економічного механізму підвищення ефективності інноваційної діяльності. Відтак, розвиток організаційно-економічного механізму підвищення ефективності інноваційної діяльності безпосередньо залежатиме від динаміки та рівня ефективності діяльності кожного окремого елементу зазначеного механізму. В свою чергу, це сприятиме досягненню домінуючих позицій підприємства, а згодом підвищення рівня економіки країни в цілому.

Ефективність доцільно розглядати як складну економічну категорію, яка охоплює різні рівні господарювання (загальнодержавний, галузевий, рівень підприємства) і знаходиться відповідно під впливом багатьох як внутрішніх, так і зовнішніх факторів: економічних, правових, соціальних тощо. Ефективність процесу впровадження організаційно-економічного механізму (ОЕМ) підвищення ефективності інноваційної діяльність визначається ступенем проникнення інновацій на різні рівні управління підприємством. Існуюча система управління повинна корегуватися через раціоналізацію та оптимізацію управління матеріальними, фінансовими та інформаційними потоками на підприємстві. Актуальними напрямками розробки та впровадження ОЕМ підвищення ефективності інноваційної діяльність вітчизняних підприємств є такі: маркетингові дослідження ринку; проектування та розробка технічних вимог, розробка нових видів продукції; матеріально-технічне постачання; виробничі процеси; контроль, проведення випробувань та досліджень щодо удосконалення характеристик і властивостей продукції; монтаж та експлуатація; технічна допомога і сервісне обслуговування; екологія та охорона навколишнього середовища.

Так, на сьогоднішній день, учасники ринку вважають, що його розвиток стримують такі фактори: недосконале законодавство; недостатня кількість інвестицій; низька якість інфраструктури; корупція; поганий розвиток інфраструктури; складність та непрозорість митних процедур. Серед факторів, які можуть сильно вплинути на

розвиток ринку, експерти виділяють імплементацію нормативно-правових актів та регламентів Європейського Союзу, а також національні закони і правила. Це сприятиме підвищення ефективності інноваційної діяльності в усіх сферах, але з іншого боку - в перехідний період можливо буде відчуватися значний дефіцит ресурсів, що може привести до підвищення вартості багатьох процесів.

Той факт, що ефективність інноваційної діяльності представлена в різних видах, а саме ефективність господарської діяльності підприємства, ефективність використання різних ресурсів, ефективність виробництва є причиною використання для її кількісної оцінки різних показників [1]. Основним принципом формування системи показників підвищення ефективності інноваційної діяльності й вираження її суті на всіх рівнях управління економікою (держава, галузь, господарюючий суб'єкт) є співвідношення кінцевого результату (у вигляді національного доходу, валового внутрішнього продукту, обсягу випуску чи реалізації продукції) й ефекту (прибутку) з застосованими і спожитими ресурсами. Співвідношення показників може вираховуватися різними способами. Так, при визначенні показника ефективності інноваційної діяльності як відношення результату у вигляді обсягу випуску продукції чи ефекту до ресурсів чи затрат до обсягу випуску продукції чи ефекту важливо досягти мінімізації [3].

Сприяти розвитку ОЕМ підвищення ефективності інноваційної діяльність вітчизняних підприємств, на думку експертів, можуть іноземний досвід (24%), залучення інвестицій (24%), державна підтримка (18%). [4].

Таким чином можна зробити висновок, що для підвищення ефективності інноваційної діяльності підприємства необхідно розробити дієвий організаційно-економічний механізм, на основі систематизації всіх його елементів та з урахуванням факторів впливу на функціонування цього механізму. Повноцінно проаналізувати та оцінити підвищення ефективності інноваційної діяльності підприємства можливо на основі системи показників та критеріїв. Така система повинна надавати всебічну оцінку використання ресурсів на основі комплексу загальноекономічних показників, сприяти визначенню резервів підвищення ефективності інноваційної діяльності та стимулювати використання цих резервів.

Список літератури:

1. Габор С. С. Ефективність як економічна категорія / С. С. Габор, В. С. Габор // Інноваційна економіка. – 2012. – № 7. – С. 14–17
2. Касич А. О. Методичні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства / А. О. Касич, І. Г. Хімич // Бізнес Інформ. – 2012. – №12. – С. 176–179.
3. Крейнина М. Н. Финансовая устойчивость предприятия: оценка и принятие решений //Финансовый менеджмент. – 2001. – №2. – С. 24-31.
4. Логистика в Украине: парадоксы рынка и пути раскрытия потенциала [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://logist.fm/publications/logistika-v-ukraine-paradoksy-rynka-i-puti- raskrytiya-potenciala?page=2
5. Подсолонко В. А. Управління ефективністю виробництва. - К.: Наукова думка, 2005. – 126 с.
6. Швед Т. Концептуальні підходи до оцінки ефективності розвитку підприємства / Т. Швед [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace. nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/20802/1/Shved_%D0%A1onceptua l.pdf

Науковий керівник: Сазонова С. В., доцент

ПУРТОВА Валентина
Державний університет телекомунікацій, м. Київ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЯКОСТІ АПАРАТУ УПРАВЛІННЯ

Основою професіоналізму кожного керівника, критеріями оцінювання діяльності всіх учасників ділової взаємодії є моральні традиції: чесність, професійний обов'язок, честь, гідність. Вони надають управлінській діяльності високоморального характеру, а повсякденне їх дотримання є запорукою продуктивності ділових угод.

На продуктивність управлінської діяльності впливає також рівень соціально-моральної зрілості особистості, її критерії — трудова дисципліна, розвинуте почуття відповідальності, потреба в турботі про інших людей, здатність до активної участі у житті суспільства, ефективного використання знань і здібностей, до психологічної та моральної близькості з іншою людиною, до конструктивного розв'язання різноманітних життєвих проблем на шляху самореалізації. Реальними показниками соціально-моральної зрілості є також усвідомлення професіоналами економічних інтересів організації, поліпшення споживчої цінності продуктів, охорона здоров'я персоналу, підтримка навчання персоналу тощо. Тільки висока соціально-моральна зрілість учасників професійної взаємодії гарантуватиме досягнення вершин професіоналізму в їх спільній діяльності. Тому вдосконалення моральних якостей керівників не менш важливе, ніж опанування технологічних, економічних, соціальних і психологічних методів керівництва.

Теоретичні етико-психологічні засади управлінської діяльності є підґрунтям професійної етики керівника, яка передбачає наявність теоретико-прикладних етичних знань і практичних рекомендацій, зорієнтованих на якісне виконання адміністративно-господарських функцій. Вона охоплює передовий досвід морально-психологічного розв'язання конкретних проблем управління. До основних її принципів належать:

— гуманізм і демократизм;
— соціальна справедливість;
— суверенність особистості (особиста гідність кожного є недоторканною);
— розкриття інтелектуального потенціалу людей, які працюють поруч;
— постійне вивчення людей, знання їх потреб та інтересів;
— дбайливе ставлення до природи;
— особистий приклад безперервності духовного і професійного вдосконалення [1].

Розуміння цінності морально-психологічних засад управління характеризує більшість ділових людей. Воно є свідченням морального здоров'я керівників, яке має такі компоненти: моральні почуття, моральну позицію, моральні звички, моральний самоконтроль. Ці компоненти надзвичайно стійкі, характеризують засвоєні особистістю моральні принципи і норми. Усвідомлення керівниками економічної та соціальної цінності морально-психологічного потенціалу людей підвищує їх діловий інтерес до оволодіння знаннями і навичками діагностування стану морального здоров'я працівників, рекомендацій щодо прийняття ефективних заходів усунення його “недуг”. Вважається, що моральне здоров'я доцільніше підтримувати і зміцнювати за допомогою превентивних (запобіжних) заходів, а не після відхилень чи аномальних станів. Кожна людина відповідальна за стан свого морального здоров'я, турбота про нього є також професійним обов'язком керівника організації і невід'ємною частиною управлінської діяльності.

До методів морального впливу керівника на працівників організації належать:

— моральне переконання, що зумовлює свідоме засвоєння етичних знань,

формування мотивів опанування конкретних моральних навичок;

— моральний приклад, який характеризується вмінням керівника застосовувати моральні норми і правила поведінки, ділитися власним досвідом. Наслідування при цьому є важливим соціально-психологічним засобом поширення норм моралі та їх переростання у традиції й звички;

— етична консультація (надання порад з етичних питань);

— етична експертиза, яка широко застосовується при розв'язанні конфліктів, що виникають в організації (розгляд етичних питань спеціалістом);

— рольова гра — активний метод, що сприяє набуттю моральних знань, формуванню морального досвіду. Гра розвиває моральну уяву в умовах оперативного прийняття конкретного морального вибору;

— іміджування, яке полягає в умілому моральному звеличуванні добропорядних учинків людей, в моральному захисті тих, хто діє чесно і принципово [3].

Моральна поведінка керівника, стиль його роботи — це система повсякденних учинків, у яких виявляється його ставлення до людей, суспільства, своєї діяльності. Моральні цінності зумовлюють його повсякденні вчинки. Поведінка керівника має бути реально сприйманим моральним орієнтиром для підлеглих. Уміння та звички керівника, що становлять основу реальних вчинків, є індикаторами його моральних позицій та переконань [3].

Саме тому оцінюють керівника не за етичною освітою, а за моральними уміннями і звичками.

Моральне обличчя керівника утворюють загальні, конкретні та специфічні моральні якості.

Діяльність керівника, як і будь-який інший вияв активності людини, може бути обмеженою як зовнішніми, так і внутрішніми умовами. Зовнішні умови управлінської діяльності постають як стимули. Заохочують керівника до праці матеріальна винагорода (діє тільки тоді, коли постійно зростає), схвалення діяльності колегами або вищим керівництвом, можливість придбання акцій підприємства, просування по службі, здобуття самостійного статусу тощо. Внутрішні умови — психологічні властивості суб'єкта поведінки, мотиви, потреби, цілі, бажання, інтереси тощо, тобто особистісні диспозиції. Отже, диспозиційна і ситуаційна мотивації є аналогами внутрішньої і зовнішньої детермінації поведінки кадрів управління [2].

Отже, специфіка управлінської діяльності апарату управління передбачає подвійний процес спонукання до дії, тобто спонукання себе та інших для досягнення як особистих, так і загальних цілей. Щоб знайти підхід до кожного співробітника, керівник повинен використовувати його індивідуальну мотивацію, цікавитися нею. Досягнення загальної мети не заперечує наявності індивідуальної мотиваційної сфери як на рівні "керівник — керівник", так і на рівні "керівник — підлеглий". Це дає підстави стверджувати, що управлінській діяльності притаманні два види мотивації: 1) індивідуальна мотивація; 2) спільна (групова) мотивація [4]. Спонукальні моменти особливо сильні тоді, коли група й індивід відчувають відповідальність за досягнення поставленої мети та її результати. Чим сильніше учасники взаємодії відчувають відповідальність за наслідки своєї роботи, тим сильніше мотивовані їхні дії, що в кінцеву результаті дасть ефективний результат.

Список літератури:

1. Ващенко Л., Маслов В. Методологічні засади розробки стандартів для формування посадово-функціональної (професійної) компетентності керівних кадрів освіти // Післядипломна освіта в Україні. – К. : 2011. – №1.

2. Єльникова Г.В. Атестація керівників: проблеми і шляхи їх розв'язання / Галина Єльникова // Управління освітою. – 2003. – №21. – С. 12–13.
3. Лозниця В. С. Психологія менеджменту: Навч. посіб. – К. : Екс Об, 2000. – 510 с.
4. Ходаківський Є.І. Психологія управління. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 605 с.

Науковий керівник: Сорока А. М., доцент

РЕПІНА Світлана
Національний авіаційний університет, м. Київ

УКРАЇНСЬКА МОВА В МЕДІАПРОСТОРІ

Необхідність докладного вивчення питання функціонування української мови в засобах масової комунікації зумовлена тим, що є багато нерозв'язаних проблем, які бачать мовознавці і на які звертають увагу громадяни, урядові установи. Засоби масової комунікації – це важливий компонент сучасної національної культури і потужний механізм впливу на соціум. Тому важливим є питання якості українськомовного продукту в медіапросторі.

Ейфорія від здобуття Україною незалежності, прагнення до свободи слова спричинили перехід від свободи змісту повідомлень до свободи форми. Запанувала ідея вільного поводження з правописом, ігнорування правописного кодексу, стандартів літературності. Тому стоїть завдання протидіяти руйнуванню літературної мови, настанова на збереження її динамічної нормативності.

Засоби масової комунікації мають культивувати мовні норми, впливати на формування естетики усної розмовної літературної мови, мотивувати спілкування з дотриманням жанрово-ситуативних норм. На жаль, сучасна мовна практика рясніє відхиленнями, порушеннями, і причина цього не лише в проблемі мовної освіти в школі, а й у тому, як функціонує літературна мова в засобах масової комунікації. Це взаємопов'язані й взаємозумовлені процеси: помилки з мовної практики потрапляють у засоби масової комунікації і знову тиражуються в сучасній мовній практиці, бо підсвідомо, автоматично засвоюються слухачами, глядачами, читачами.

Сьогодні в засобах масової інформації на зміну врівноваженому стилю інформування прийшла тенденція передавання афективних станів мовців, їхньої розкутості, характерної для побутової ситуації, епатажності. Але незмінним залишається факт, що надміру нелітературних елементів у мові засобів масової комунікації не повинно бути. Вони мають дбати не про розхитування, а про усталення літературної норми.

У цьому аспекті знаковою є мова реклами. Через частотність помилок у ній (неправильна форма родового відмінка; порушення у ступенюванні прикметників; лексичні помилки, кальки з російської мови) множиться негативна реакція на рекламні повідомлення. Цілком можливо, що на заваді грамотності реклами, тиражованої на радіо й телебаченні, на бігбордах і в газетах, є наше законодавство. Адже стаття 16 Закону України «Про рекламу» констатує: «Під час видачі дозволів на розміщення зовнішньої реклами втручання у форму та зміст зовнішньої реклами забороняється».

Мовні неточності в засобах масової інформації зумовлені насамперед потужним інтерферентним впливом російської мови. Найпоширенішим наслідком цього впливу є українсько-російський суржик, який виявляє себе на різних мовних рівнях — фонетичному, лексичному, граматичному. Це, зокрема: 1) вживання іменників у неправильному граматичному роді під впливом граматичного роду їхніх російських відповідників; 2) утворення активних дієприкметників, відсутніх в українській мові; 3) повсякчасне вираження аналітичної форми найвищого ступеня прикметника за допомогою засобу його утворення в російській мові — слова *самый*; 4) неадекватне калькування стійких російських сполук; 5) пряме калькування суто російських жаргонних виразів.

Складна мовна ситуація в ЗМІ, без сумніву, пов'язана з браком політичної волі керівництва держави, слабкістю українського громадянського суспільства. Проте відповідальність за якість мовлення лежить насамперед на конкретних журналістах,

ведучих програм. Одним зі шляхів вирішення цієї проблеми є вдосконалення системи професійної підготовки журналістів, зокрема поглиблення їхньої мовної освіти (механізми реалізації – створення постійних та періодичних курсів української мови для підвищення кваліфікації журналістів, відновлення практики літературно-мовного редагування, внесення до лізенційно-дозвільних документів на діяльність у засобах масової інформації пункту щодо дотримання норм української літературної мови, культури спілкування та пункту про сертифікування кваліфікаційного рівня журналістів тощо). Поліпшенню якості мови сприятимуть просвітницькі програми на ТБ та відповідні рубрики в друкованих засобах масової комунікації. Якість мови в друкованих засобах масової комунікації стане кращою, якщо їх очолюватимуть керівники, які володіють українською мовою. У зв'язку з цим актуальною може бути вимога запровадження іспиту з української мови для претендентів на керівні посади.

Отже, питання функціонування української мови в засобах масової комунікації важливе не тільки для лінгвістів, воно актуальне загалом для українського суспільства. Для його вирішення потрібно вживати конкретні заходи, спрямовані на збільшення частки української мови в медіапросторі, покращення якості українськомовного продукту.

Науковий керівник: Стецик Х. М., викладач

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ВАРЕНКО Володимир Михайлович – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри документознавства та інформаційно-аналітичної діяльності Київського національного університету культури і мистецтв, м. Київ

ГАРДАШ Ольга Богданівна – викладач Тернопільського національного економічного університету, м. Тернопіль

ГОМОТЮК Оксана Євгенівна – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри документознавства, інформаційної діяльності та українознавства Тернопільського національного економічного університету, м. Тернопіль

ДУБОВИК Наталія Анатоліївна – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій, м. Київ

КАЧМАЛА Вікторія Іванівна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій, м. Київ

КИРИЛЮК Наталія Андріївна – кандидат політичних наук, доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій, м. Київ

КЛИМОВА Катерина Іванівна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій, м. Київ

ЛІППІНСЬКА Алла Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри документознавства та інформаційно-аналітичної діяльності Київського національного університету культури і мистецтв, м. Київ

МЕЛЬНИЧУК Леся Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, м. Київ

МУКОМЕЛА Ірина Богданівна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри документознавства, інформаційної діяльності та українознавства Тернопільського національного економічного університету, м. Тернопіль

ОРЕНДАРЧУК Галина Олексіївна – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій, м. Київ

ПЕТЬКУН Світлана Михайлівна – кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій, м. Київ

ПЕТРОВ Олексій Олександрович – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій, м. Київ

ПІЗНЮК Леся Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри документознавства та інформаційно-аналітичної діяльності Київського національного університету культури і мистецтв, м. Київ

СВЕРДЛИК Зоряна Михайліна – кандидат історичних наук, доцент кафедри документознавства та інформаційно-аналітичної діяльності Київського національного університету культури і мистецтв, м. Київ

СИДОРЕНКО Тетяна Михайлівна – кандидат філогічних наук, доцент, доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій, м. Київ

СІБРУК Анастасія Володимирівна – кандидат філогічних наук, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету, м. Київ

СТОРОЖЕНКО Ліна Григорівна – кандидат філогічних наук, доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій, м. Київ

ШЕРЕМЕТА Оксана Михайлівна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій, м. Київ.

АКТИСЕНКО Ганна – студентка VI курсу, Державний університет телекомунікацій, м. Київ
Науковий керівник – Домрачева К.О., старший викладач Державного університету телекомунікацій, кандидат технічних наук

АЛІСОВ Андрій – студент VI курсу, Державний університет телекомунікацій, м. Київ
Науковий керівник – Домрачева К.О., старший викладач Державного університету телекомунікацій, кандидат технічних наук

БИКОВА Альона – студентка IV курсу, Національний технічний університет «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ
Науковий керівник – Новогрудська Р.Л., асистент кафедри інформаційно-телекомунікаційних мереж Національного технічного університету «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

БОНДАР Іван – студент VI курсу, Державний університет телекомунікацій, м. Київ
Наук. кер. – Домрачева К.О., старший викладач Державного університету телекомунікацій, кандидат технічних наук

ВЛАСЮК Юлія– студентка VII курсу, Державний університет телекомунікацій, м. Київ
Науковий керівник – Домрачева К.О., старший викладач Державного університету телекомунікацій, кандидат технічних наук

ГЕРАСИМЕНКО Антон – студент VI курсу, Державний університет телекомунікацій, м. Київ
Науковий керівник – Домрачева К.О., старший викладач Державного університету телекомунікацій, кандидат технічних наук

ДУДЧЕНКО Анастасія – студентка VII курсу, Державний університет телекомунікацій, м. Київ
Науковий керівник – Пісковець О.В., доцент кафедри менеджменту Державного університету телекомунікацій, кандидат економічних наук

ЗАВОДЮК Василь – студент, Державний університет телекомунікацій, м. Київ
Науковий керівник: Сорока А.М., доцент

ЗІНЧЕНКО Яна – студентка II курсу, Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник – Сидоренко Л.І., викладач кафедри української мови та культури Навчально-наукового гуманітарного інституту Національного авіаційного університету, кандидат філологічних наук

КАЛЬНИК Марина – студентка I курсу, Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник – Сидоренко Л.І., викладач кафедри української мови та культури Навчально-наукового гуманітарного інституту Національного авіаційного університету, кандидат філологічних наук

КОВТУН Ірина – студентка II курсу, Державний університет телекомунікацій, м. Київ
Науковий керівник – Кирилюк Н.А., доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій, кандидат політичних наук

ЛАХМОТКІН Артем – студент VI курсу, Державний університет телекомунікацій, м. Київ
Науковий керівник – Коршун Н.В., старший викладач кафедри інформаційно-комунікаційних технологій Державного університету телекомунікацій, кандидат технічних наук

ЛЕПЕХА Тетяна – студентка VII курсу, Державний університет телекомунікацій, м. Київ
Науковий керівник – Пісковець О.В., доцент кафедри менеджменту Державного університету телекомунікацій, кандидат економічних наук

ЛОПАТІНА Анастасія – студентка, Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник – Стецик Х.М., викладач кафедри української мови та культури, кандидат філологічних наук

МЕДВЕДЄВА Марина – магістр ІІ курсу, Державний університет телекомунікацій, м. Київ
Науковий керівник – Сазонова С.В, доцент кафедри менеджменту Державного університету телекомунікацій, кандидат економічних наук

ПОПЕНКО Катерина – магістр ІІ курсу, Державний університет телекомунікацій, м. Київ
Науковий керівник – Сазонова С.В, доцент кафедри менеджменту Державного університету телекомунікацій, кандидат економічних наук

ПУРТОВА Валентина – студентка, Державний університет телекомунікацій, м. Київ
Науковий керівник: Сорока А. М., доцент

РЕПІНА Світлана – студентка, Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник – Стецик Х.М., викладач кафедри української мови та культури, кандидат філологічних наук